

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Roosevelt üzenete.

Budapest, december 3.

(L.) Megszólt az északamerikai Unió elnöke és szózata tüstént visszhangot keltett a világ öt részében. Már ez magában véve is fokmérője az Unió hatalmának, amely hihetetlen gyorsasággal fejlődött mostani gazdaságára, és dicsőségére válik egy nemzetnek, amely százszázalékosan független állami élete alatt egyszerű gyarmat-komplexusból világjelentőségű hatalmassággá dagadt. Ha az Unió akar, tervel, óhajt valamit, azt ma már megéri az egész világ és igaz az, hogy valamely amerikai új kereskedelmi intézkedés hatását megéri ideát Európában a legszerűnyebb falusi boltos is. Ezer idegszál fűzi az óvilágot az újhoz, megannyi villanyvezető húzal, amely számot ad az atlanti óceánon túl történő dolgokról s rögtön megérezheti kelemes vagy bajos következményeit nálunk is.

Innen van, hogy az egész óvilág lázas izgatottsággal figyeli a tengerentuli ifju hatalom érverését. Heves-e és rakoncátlan, vagy nyugodt, flegmatikus? — ez sokat jelent nálunk. Esetleg nyugalmas gazdálkodást, esetleg nagy gazdasági csapást. Amerika régtől fogva gazdasági fegyverekkel vivja küzdelmeit, ezeken arzenálisa újabb óriásra gyarapodott s hozzájárult még az a katonai erő is, amelylyel a fiatal hatalmasság Európa legrégibb gyarmatállamát, Spanyolországot tönkretette és éléskamráit megfosztotta. Mac Kinley elsőképe óta Amerika jelentékeny árszabályozója Európának és fejlődési menetéből biztos kiolvashatjuk, hogy nemsokára még inkább diktál az óvilágnak, mint eddig. Nemesak a legfontosabb elmiszereket kapjuk a csillagos amerikai papirosba göngyölve, hanem egy-kettőre az iparcikkék egész sora is versenyre

kél az európai piacokon az óvilág produktumaival.

Ily körülmények közt érthető, hogy a politikai és gazdasági világ izgalmas feszültséggel várta Roosevelt elnöknek a kongresszushoz intézett üzenetét. Ez az első, gondosan kidolgozott politikai és gazdasági program, amely Amerika legújabb kurzusáról beszámol. Mit akar, mire vágyik ez a hatalmas államkomplexus? Mi bántja? Mitől fél, mit akar elhárítani? Minderről bőszéges felvilágosítást ad Roosevelt üzenete. S e felvilágosítástól mi, óvilági emberek, ugyancsak elámulunk.

Vannak panaszai is az Uniónak. Sok a pénz! Tulságos a tökébőség!... Ki merne ily panaszról álmodni nálunk Európában? Két esztendeje immár, hogy a legtarkább gazdasági válságokat nyögjük s panaszkodunk a tökeszegénység miatt. Odaát meg épp ennek a visszajá bántja a kormányt. Azt is panaszkeppen említi Roosevelt, hogy tulságos nagy a bevándorlás. Mi meg a miatt sopánkodunk, hogy tulságos nagy a kivándorlás! Minden, ami az óceánon túl pluszt jelent, az nálunk minusz. Mi ideát szegényedünk és sorvadozunk, Amerikának meg nincs már elég pénzszákja és a nagy hízástól nem fér a bőrébe. Látnivaló, hogy az Unió teljesen más hatalmi és gazdasági alakulás, mint az óvilág bármely országa és hogy a kettő majdnem inkompenzurabilis.

E két panaszos pont a multa vonatkozik, mind a kettő bizonyos tősgyökeresen amerikai politikai és gazdasági praxisnak eredménye. Amerika ennek révén eljutott az *embarras de richesse*hez. E ténynyel szemben Roosevelt a jövő politikáját írja körül, rövid, erőteljes konturokban. Amerika nem akar többet Európától, de megültja Európának, hogy amerikai dolgokba avatkozzék. Ez az egyik programpont, amely a világnak szól.

Amerika semmit sem kér, de semmit sem ad, nem támad, de védekezik a nemzeti munkát pátrónáló vámtarifával. Ez nem újság, ösmerjük Mac Kinley óta. De fontosabb ennél az, amit Roosevelt nem Európának, hanem a yankeeknek ízen. Fontos azért, mert az amerikaiak merész és friss kezdeményező erejéről tanuskodik és hozzájárulhat ahhoz, hogy ennek az állam-kolosszusnak erejét még hatalmasabbra növelje.

Az elnök ugyanis gondjaiba ajánlja a kongresszusnak, hogy intenzívebben műveltesse a kereskedelmet, sőt új államtitkári állásnak kreálásával külsőleg is kifejezést akar adni annak, mennyire szíven viseli a nemzeti ipar és kereskedelem intenzív művelését. Ezt talán formáságnak tekintenek Európában, Amerikában ellenben szolid program, mert ott az új állásokat nem facér méltóságok számára, hanem munka teljesítésére szervezik.

Ez azonban még mindig nem életbevágó reform, világra kiható esemény. Csak kimélyítése, szélesbítése az eddig oly kitűnően bevált programnak. Az elnök üzenetében van egy ennél jóval fontosabb pont is, nevezetesen és lényeges újítás, amely egy kicsit rájeshet a nemzetgazdaság doktrínér művelőire. Ez a pont: *a trustök belkapcsolása az állam nemzetgazdasági szervezetébe, politikájába.* Roosevelt ugyanis azt ajánlja a kongresszusnak, hogy hozzon törvényt, melynél fogva a kormányt betekintést kell biztosítani a nemzetközi üzleti forgalomban résztvevő nagy egyesületek üzleti menetébe és a nemzetnek magának kell felügyeletet gyakorolni rajtuk. Szóval, az óriási ringek, kartellek és trustök, a fogyasztók e rémei, amelyek hatalmát sehoh a világon nem tudták megtörni, most az állam nemzetgazdasági politikájának kormányozható faktoráivá lesznek oly mértékben, mint amely mértékben ezt a

T Á R C A.

Volt az idén tavasz? ...

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Lux Terka.*

Egy januári éjszaka akkora hó esett, hogy a daruháti bakter éjféltűn Istennek ajánlotta a falu lakóit és elment haza lefeküdni.

Ezen az éjszakán a kis Borbás Rozi levelet írt haza Daruhátra a nagyanyjának.

Egy és két óra között lehetett, a beteg kisasszonya aludt s a tizenhárom esztendő Rozi szélesen rákönyökölve az asztalra, írt.

Írt és közben hallgatta, hogy rázza a szél az ablakok vasrolettáit és elképzelte maga előtt a nagyanyját, aki most józűten alszik Daruháton a tyuktollas dunyhája alatt, míg künn a falu utcáján ugy esik a hó, mint Sziberióban és reggelre olyan fehér lesz minden ház, hogy a templomot — az Isten bocsása meg — alig lehet majd megkülönböztetni az Aron Mózes koresmájától.

Az is meglehet, hogy a farkasok az éjjel egész a falu alá bejönnek, talán ordítani is fognak s az istállóknak megreszketnek tőle a marhák és lovak és ha a részeges Pavlocek kántor az éjjel elesik az utcán, bizonyos, hogy reggelre meg fog fagyni.

S a kis Barbás Rozi hol gondolkodik, hol meg ír. Nagyon ritkán juthat hozzá az íráshoz, többnyire csak így éjszaka írhat, amikor a kisasszony alszik s most már van két hónapja, hogy nem írt a nagyanyjának, mert ez alatt a két hónap alatt alig aludt négy éjszaka a kisasszony.

És a kis Rozi ismét hazagondol Daruhátra,

ahol télen minden este hét órakor lefeküsznek az emberek és alusznak reggelig. Ilyenkor, mikor hideg van, ócska gubát vagy a rossz báránybéléses bundát teszik a takaró fölé s a jó meleg bunda alatt olyan szépeket lehet álmodni a karácsonyi betlehemesekről, a nagyszakállu pásztorokról s a Guzi Pistáról, aki olyan erős hangon énekl:

Jéjj Betlehembe
Sietve meave, ...

hogy a másik utcába is elhallik.

S az írás kezd lassan menni. Rozi csak mártogatja, mártogatja a pennát a kisasszony ezüstös kalamárisába, de a betűk sehogysem akarnak papirosra kerülni. Egy félóra óta még csak ennyit írt le a leveléből:

„Kedves nagyanyám!

Ugy lehet, hogy nemsokára haza megyek, mert a kisasszony meg fog halni. Ezt a szakácsnéől hallottam, a szakácsné a szobaleánytól s a szobaleány nem tudom kitől. De csakugyan így lesz, mert már olyan vékony a kisasszony, mint a bürök szára és még mindig nem lát. Ugy mondják, hogy már tizenégy hónapja nem lát, bizonyosan így lesz, mert már én is tizenkét hónapja vagyok itt mellette. Én már szeretnék haza menni ...”

Óh, de hogy szeretne Rozi haza menni! Itt csirkepecsenyét ebédel, meg piros bort itatnak vele, esattos bárszonycipőt is vesznek neki, ruhát szabotnak rá finom szövetből, a fejét is megmosatják a szakácsnéval, csak épp hogy nem engedik ki az utcára. Nem, soha, soha. Hisz azért hozták fel a faltűből, hogy mindig a kisasszony mellett legyen, éjjel-nappal. S a vak kisasszony ugy szereti őt. De Rozi azért csak haza gondol, mindig haza.

Karácsonykor a betlehemesekre, husvétkor Virághnéra, a falábú harangozónéra, aki a szentelt ostayt, pünkösdkor a daruháti erdőre, ahova kijárnak cicázni és labdázni a leányok, meg gyöngyvirágot szedni.

Es újra megmártja Rozi a pennáját s írja:

— En már szeretnék haza menni. Itt azt sem tudom, mikor van tavasz. Igazis, mondja kedves nagyanyám, volt az idén tavasz? Tegnap a szobaleánytól is megkérdeztem s azt mondta, hogy megbolondultam s a vak kisasszonytól is megkérdeztem, de ő erre olyan szomorú lett, hogy többé, ha százszázalékosan élnek is mellette, nem kérdezném meg, hogy volt az idén tavasz?

— De kegyetlen vagy, de nagyon kegyetlen vagy Rozi, — mondta egyre a kisasszony s ugy feküdt egy félórán a párnáin, mint egy halott.

Nagyon sajnálom a kisasszonyt, pedig nagyon sokat sajnál és olyan esunya szegény, hogyha véletlenül olyankor nézek rá, amikor eszem, hát nem tudom lenyelni a falatotomat.

És, óh nagyanyám, ezért bizonyosan meg fog az Isten verni, de én már nagyon szeretném, ha meghalna a kisasszony. Itt én nem bírom ki. Es már két hónap óta köhögök, a doktor már négyzer megvizsgálta a mellemet s mikor utoljára itt volt, hallottam, hogy a másik szobában azt mondta a nagyságos asszonyt:

— Haza kell engedni ezt a kis leányt.

— Lehetetlen — mondta a nagyságos asszony — szegény leányom senkit nem tőr maga mellett s ezt a gyereket nagyon szereti.

— Csak hogy ez a gyerek — mondta a doktor — az ilyen életmód mellett meg fogja kapni a tüdőbajt.

Mi az: tüdőbaj, nagyanyám? Betegség? És meg lehet abba halni? Én nem bánom, nagyanyám, ha meg is halok, a másvilág ugy is na-

szerepet játszó a bankok. Roosevelt épp úgy nyilvános számadásra és ellenőrzésre kötelezi a trustöket, mint amilyen alatt állanak a bankok. A helyett tehát, hogy meddő háborút akarna viselni a legyőzhetetlen pénzhatalmasságok ellen, megszelídíti őket a maga magasabb céljainak szolgálatára. A széles látókörű amerikai nagyon is jól látja, minő hatalom és erő rejlik ezekben a trustökben s a helyett, hogy e szintén nemzeti erőket az ellenük való küzdelemmel és tiltó rendszabályokkal megbénítaná, új utat nyit nekik arra, hogy hasznosabbá válhassanak a nemzet gazdasági politikájának értelmében. Így nacionalizálja a trustöket, amelyeknek legféltelmesebb és szfinxszzerű vonása éppen az internacionalizmus volt.

Nevezetes tanulsággal szolgál ez az amerikai ötlet. Eszünkbe juttatja, hogy a leggazdagabb és leghatalmasabb államnak sem szabad a nemzeti erő legkisebb faktorait sem felhasználatlanul hagyania, hogy ellenkezőleg minden erőt be kell fognia a nemzet nagy munkás-szekere elé, akár nagy az, akár kicsiny. Frappans, okos elv. Kérdés, hogy egészen beválják-e a Roosevelt-javasolta módon, de annyi bizonyos, hogy maga az ötlet fontos, messze kiható és nagyszabású programmalap.

Az ifjú, friss Amerikától ugyancsak sokat tanulhat az elaggott Európa.

Az indemnity.

— Első nap. —

Budapest, december 3.

Mielőtt az indemnity körül a vita megindult volna, a t. Ház méltányosan kiegyenlített tartozását az országgyűlési gyorsiroda tagjaival szemben, akik rendes jövedelmük egy részét vesztették el, mióta az újságok nem az irodától, hanem a hivatalos lap révén kapják meg a beszédek szövegét. A gazdasági bizottság méltányos volt, a t. Ház méltányosabb. Mert amikor *Vérsi József* a méltányosságnak teljes alkalmazását hangsúlyozta s kérte a képviselőházat, hogy ne csak a rendes, kinevezett gyorsírók, hanem a már alkalmazott gyorsíró-segédék is megkapják a kártalanítást, a törvényhozás ezt a módosítást is egyhangulag, vita nélkül tette magáévá. És ez így helyén is van, megérdemli az elismerést fáradtságos munkájáért a mi gyorsíródnak.

Maga az indemnity-vita *Neményi Ambrus*

gyon szép ország, a tisztelendő ur is mindig azt mondja, meg maga is azt mondja, nagyanyám, meg az édes szülőimet is nagyon szeretném látni, de addig nem szeretnék meghalni, amíg ismét nem látok egy tavaszt.

Olyan golyás, feskész tavaszt, mikor a kiskertünkben kinyílik a jácint meg a tulipán s a tehének legelőre járnak, ahol lánovirágot esznek és este a szekéren, a sarju tetején fekvé lehet hazajönni a mezőről. Milyen szép ez! A Gyuri bátyám tilinkozik és az égről köszöntik az embert a csillagok: Adjon Isten, emberek!

Azután nem bánom, ha meghalok.

De mégyszer szeretnék áldozni husvétkor, szentelt ostayt enni és szeretném mégyszer felvenni a rózsaszínű kartonruhámot, meg a fehér moll kötömet. Szeretném, ha lenne még szentelt gyertyám is, muskátillével kötnék rá meg gyöngyvirágot és atlasz-pántlikából máslit.

És szeretnék mégyszer otthon kapálni a kis kertben és szeretnék szultsalonnát enni, meg pattogatott kukoricát. Itt nem szeretem ezeket az uras ételeket.

Azután nem bánom, ha meghalok.

És szeretném még egyszer látni magát, nagyanyám, Gyuri bácsit, Fazekast, a baktort, Pavlocsek kántort, Máté Klárát és Domokos Janit. Különösen: Domokos Janit.

A kis Rozinak most már a könnyei is rápotyogtak a levélre s ugyancsak őrdeák legyen az, aki majd el tudja Daruháton olvasni. S a kis leány szíve nagyon fáj. A fejét ráfekette a karjára és úgy sirt halkán, keservesen, amíg álomba nem sirta magát.

És álomban azzal fejezte be a levelét:

— „Osz! ha ir nagyanyám, el ne feledje megírni, hogy: volt az idén tavasz? Mert itt senki sem akarja nekem megmondani...”

előadó felszólalásával indult meg. Röviden, formában beszélt, mint rendszeren. Aztán az egyes pártok hivatalos szónokai kerültek sorra: ma hárman. A Kossuth-párt részéről *Komjáthy Béla*, a néppárt megbízásából gróf *Zichy János*, a Szederkényi vezetése alatt álló párt részéről pedig *Lovász Márton*. Mindhárman a javaslat ellen beszéltek. S bizonyos szempontból érdekes volt mind a három. *Komjáthy Béla* például még sohasem élezte ki ennyire azt a momentumot, hogy a magyar kormányok az udvar miatt nem számolhatnak a nemzet kívánásaival. Az osztrák hagyományos politika mumusát, melyet *Beöthy Ákos* hozott megint divatba, ilyen élesen kiszínezve még alig hozták a publikum elé, mint ma *Komjáthy*. Minden bajt erre a mumusra vezetett vissza, ezt a mumust a közélet minden terén hajszolta és — persze a maga hite szerint — meg is találta. *Komjáthy* erre az alapra bázisozta bizalmatlanságát és körülbelül ezen a csapánon haladt, bár sokkal mérsékeltőbb és föltétlenül rokonszenvesebb modorban — *Lovász Márton* is, aki ma szólalt fel először a Házban és nyugodt előadásával, szépen csoportosított érvelésével és beszédének tartalmával is meg tudta nyerni a t. Ház figyelmét és érdeklődését. Nemesak pártja, de az egész szélsőbal is meggratulálta első beszédének sikere alkalmából.

Mindenesetre legpikánsabb volt azonban a mai beszédek között gróf *Zichy Jánosé*. A néppárt fiatal vezére ma két feladatra vállalkozott: — tisztára akarta mosni a néppártot a nemzetiségi kacérkodás és a reakció vádjai alól, másrészt pedig be akarta bizonyítani, hogy *Széll Kálmán* ugyan nagyon szépen definiálta a főrendiházban a szabadelvűséget, de az csak teoria volt, melyet gyakorlatban nem főd a szabadelvű politika. Hát ez a kettős vállalkozás annál pikánsabb volt, mert gróf *Zichy János* voltaképpen maga adta meg a kulcsot, melylyel úgy védekezésnek, mint támadásnak gyöngéhez ejuthatunk. Mert igaza van gróf *Zichy János*nak abban — és sajnos, csak abban — hogy minden azon fordul meg, mennyire főd egymást a teoria és a praxis. Ha a szabadelvű politika csakugyan nem fődne azt a teoriát, melyet a miniszterelnök nemesak a főrendiházban, de vajmi gyakran kifejtett, akkor valóban keveset érne a teoria szépsége. Hogy azonban a szabadelvű politika nem biztosítaná a szabad mozgást, hogy nem tőrne meg, sőt üldözne a vélemények szabad nyilvánítását, azt se gróf *Zichy János*, se más bebizonyítani nem fogja. El se hiszi senki. Ellenben, ha visszatérünk a teoria és a praxis dolgára s gróf *Zichy János* saját recipéje szerint vizsgáljuk, hogy mennyiben fődik a néppárt nemzetiségi programját (vagy pláne azt a hazafias tirádát, melylyel *Zichy* a maga hazaszeretét ma — nagyon szépen — kitárta) a néppárt nemzetiségi taktikáit, akkor sajnos tapasztaljuk, hogy a teoria és praxis egyáltalán nem fődik egymást s a tiráda ugyan szép, de a néppárt nemzetiségi politikájáról ugyanezt nehéz volna állítani. Az éppen a baj, hogy gróf *Zichy János* a maga pártjában csak a teoriát képviseli, de a gyakorlat, a teoria applikálása másokra van bízva, leginkább *Molnár* apátra. Ha aztán a néppárt, de az egész ellenzék ellenőrzi a szabadelvű politika megnyilatkozásait, hogy fődik-e a szép teoriát, akkor ezt gróf *Zichy János* kötelességnek nevezi, pedig az az ellenőrzés nem mondható az elfogultatlanság és tárgyilagosság mintájának. Haviszont a szabadelvűpárt és a szabadelvű sajtó próbálják néha konfrontálni a néppárti tirádákat és a néppárti viselkedést, ha megnézik, hogy a néppárt nemzetiségi magatartása csakugyan fődik-e azt a definíciót, melyet gróf *Zichy János* a hazaszeretetről mondott: akkor ez már nem kötelesség, ez — *Zichy* szerint — a néppárt üldözése. Hát ezek nehezen áthidalható ellentétek s azért mondjuk, hogy gróf *Zichy János* mai beszéde pikáns volt ugyan, de éppen csak pikáns.

S ha már benne vagyunk a pikantériákban, hát az is pikáns, hogy a néppárt csak azért se fog obstruálni. A szabadelvű sajtó ráfogta, hogy akar, hát inkább minden nagyobb vitátörtézőkötödni fog, csakhogy a szabadelvű sajtónak igaza ne legyen. Így mondta ma a folyosón *Molnár*

apát. Nagyon helyes. És hasonló cáfolatokat továbbra is kívánunk...

A képviselőház ülése december 3-dikán.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi Albert*.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Báró Fejérváry Géza*, *Hegedűs Sándor*, *Darányi Ignác*, *Plósz Sándor*, *Wlassics Gyula*, *Cseh Ervin*.

Műnőch Aurél, az V. bíráló-bizottság előadója, jelenti, hogy *Heintz Hugó* és *Steiner Ferenc* mandátumát az igazoló-bizottságok javaslata szerint átvizgálták és rendben találták.

Széll Kálmán miniszterelnök: A mult országgyűlés végén volt szerencsém előterjeszteni a törvény értelmében az 1900-ik évi pótnegyedről az előirányzatot kívüli kiadásoknak és a tulkiadásoknak a kimutatását. Miután azonban akkor nem volt idő ezen kimutatást szokott módon a zárszámadási bizottság útján tárgyalni és a Házban sem került tárgyalás alá, azért ezt most újból benyújtom és kérem a t. Házat, méltóztassék azt a többi ilyen természetű beadvánnyal együtt előzetes tárgyalás és vizsgálat végett a zárszámadási bizottságnak kiadni. (Helyeslés.)

Hasonló eset írog fenn az 1901. számadási év első negyedében előfordult előirányzatot kívüli és tulkiadásokra vonatkozólag. Ezt is benyújtottam akkor a t. Háznak, de ez sem tárgyalatott. Kérem ezt most már a második negyedre vonatkozólag multkor beadott előterjesztéssel együtt a zárszámadási bizottsághoz utastani, hogy azt tárgyalás alá vegye, az iránt előterjesztést tegyen s a Ház annak idején napirendre tűzze. (Helyeslés.)

Megtörténik.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Előterjeszt egy törvényjavaslatot az 1880: VI. törvények 11. §-a. valamint az 1891: V. törvények 3. §-a rendelkezésének, illetőleg a közös hadsereg és a haditengerészet, valamint a honvédség számára megállapított ujoncjutalék mennyiségének az 1902. év végéig való leemlartása tárgyában, másodsor egy törvényjavaslatot az 1902. évben kiállítandó ujonck megajánlásáról.

Továbbá előterjeszt egy jelentést a honvédelvel- és képző-intézetek állapotáról az 1901. évben; a közös hadsereg katonai nevelő- és képző-intézeteiben magyar árami alapítványi helyeken elhelyezett itjakról az 1901. évben; a hadmentességi díjalap áfadedkéről az 1901. évben; jelentést a honvédménház állapotáról az 1900. évben.

Végül előterjeszt egy jelentést az 1901. szolgálati évben tényleges szolgálatban állott közönségrebeli egyéves önkéntesek tartalékosvizsgálati eredményéről s egy jelentést az 1901. szolgálati év folyamán a közönségsereg magyarországi ezredeiben és a magyar honvédségnél előfordult öngyilkossági esetekről; jelentést a közönségsereg állományából a honvédség állományába az 1900. november 1-től 1901. október végéig történt tisztí áthelyezésekről.

Vanasó Gyula előadó: A képviselőház 1901. évi november 23-án tartott üléséből felhívta az igazságügyi bizottságot arra nézve, mondana véleményét, hogy azokra a tisztviselőkre, nevezetesen törvényhatósági és városi tisztviselőkre és vasuti alkalmazottakra nézve, akik képviselőkké megválasztottak, miként alkalmazassék a lakbérletmény tekintetében az 1893: VI. törvények, illetve az 1901: LXIV. törvények 26-ik szakasza. Bemutatja az igazságügyi bizottság jelentését.

(Jelentés.)

Bíró La'os előadó beérteszti a bizottság jelentését a képviselőház gyorsírónak kárpótlására vonatkozólag. Ismerteti az ügy előzményeit, amelyek szerint a gyorsírók mellékjövendőiket a képviselőház gyorsírójában előfordult változások miatt elvesztették. Méltányosnak találna valamely irányban leendő kárpótlásukat. A bizottság nevében indítványozza, hogy a gyorsíróda főnöke, helyettese, a revizorok, továbbá a végleges alkalmazásban lévő gyorsírók 2400—2800 koronáig terjedő évi kártalanításban részesüljenek. (Helyeslés.)

Vérsi József indítványozza, hogy a gyorsíró-segédék is kártalanításban részesüljenek. Módosítást nyújt be, amely szerint *Róna Sándor* és *Szilóssy László* évi 600 korona kártalanításban részesüljenek.

Bíró Lajos megjegyzi, hogy jelen esetben csak segélyről és nem kártalanításról van szó. Mert a kártalanításnak jogi alapja van, a gyorsírók kérésének pedig nincs.

A Ház elfogadja a javaslatot *Vérsi József* módosításával együtt.

(Az indemnity.)

Neményi Ambrus előadó elfogadásra ajánlja az indemnityt.

Komjáthy Béla két okból viseltetik bizalmatlansággal a kormány iránt. Egyrészt közjogi okokból, másrészt pedig azért, mert a jelen kormány is abból a rendszerből meríti az erejét, amely a jogfeladásból fűzte leginkább rendszerét. Tízszáz Kálmán a fűző előtt azt mondotta, hogy: Nálunk a kormányok mindig változnak, mégis maradnak. Ezt elenzéki korában mondotta és ehhez hű maradt akkor is, amikor a szabadelvűpárt vezére lett; a hány kormány uralomra került, az székfoglalójában mind hangsúlyozta, hogy a régi csapáson halad. *Széll Kálmán* is azt mondotta, hogy azon iskolának híve, amely nem ismer tranzakciókat. Mit jelent ez? Nem azt, hogy a Bánffy által megjelölt nyomon óhajt tovább haladni? E nyilatkozatból s a legutóbbi idő alatt történetekből szóló azt a konzekvenciát vonja le, hogy rendszerváltozás nincs s nem is lehet. Harminc év óta csak azok juthattak

hatalomra, akik az osztrák tendenciák szolgálatára vállalkoztak. Sajnos, mindig akadtak ilyenek. Másfépp kormányra sem juthattak volna.

Felhozta a miniszterelnök legutóbbi beszédét, amelyben a királyiál történt beszélgetésről volt szó. Gyöngesrényi jele az attól való félelem, hogy Bécsben indikereim címén baj történhetik. Nagy visszacsúszás mutatkozik a védelmi berendezés s a külügyek terén is, 1873-ig méltattak bennünk arra, hogy az ugynevezett veres könyvet kiosztották. Azóta azt nem teszik. A kiegyezés után egyhátrány évig volt némi tekintély a magyar miniszterelnökök külügyi kérdésekben is. Most már beleszólása sincs. Mi sem jellemzi nemzeti jogaink visszafelécsúszását jobban, mint a kvóta kérdése. Tízévről tízévre nagyobb terheket ró reánk. Itt van az udvartartás is, amelyet fokoztatni kellett volna megvalósítani s a helyett az önálló magyar udvartartás jogai beleolvadtak az osztrákba s közösek lettek. Itt van a nemzetiségi kérdés is. A hatvanas évek végén királyi leiratban lettek utasítva az országgyűlések, hogy rendezzék a nemzeti kérdést úgy, hogy a magyar nemzeti állam érdekei csorbát ne szenvedjenek. E helyett egy új törvényt alkottak, amelyet végrehajtani sem mertek s azért hatásai a legborzasztóbbak lehetnek. Nem az osztrák hagyományos politika folytatása ez? Az 1890. VI. t. c. kimondja, hogy nem lehet az lelkiautor, aki nem tud magyarul, mégis püspököt is neveztek ki, ki nem bírja nyelvünket. Az állami iskolákból sem merithetünk semmi hasznót a magyarország elrehaladásából, rossz elhelyezésk miatt. Itt van Varga tanár esete, akit felségértéssel vádoltak, mert a magyar történelmi nemzeti szempontból merie előadni, itt van a magyar liturgia kérdése is. Egy maroknyi nép magyarul akarja megtartani istentiszteletét, de nem tudja ezt kivívni.

Nemzeti kérdéseinkben vereséget szenvedünk, ha az udvar tagjainak érdekeit sérti. Pedig mi régebben itt vagyunk az országban, mint a Habsburgok, többet dolgoztunk, mint ők és véreztünk a hazáért. Sőt a Habsburg-hatalomnak is mi vetettük meg az ágát a morva-mezet csatában. Magyarország jennálása óta híres volt a magyar hadsereg dicsőségéről. S most nincs önálló hadseregünk. Még honvéd-tűszteink sem tudnak magyarul.

Közgazdasági kérdéseinkben is állandóan osztrák érdekek szolgálnak. Bécsben megadóztatják a magyar járadékötvényeket. A magyar kormány ugyan már évek óta igéri, hogy megszünteti ezt az anomáliát, de nem bírta eddig adoménest tenni a magyar papirokat. Atengedjük szeszkontingenseink egy jórészt Ausztriának s még azt sem tudjuk elérni, hogy ugyanoly magas legyen ott az adója, mint nálunk. Ennek pedig az a következménye, hogy átsempészik a szeszhozánk. Magyarország nem rendelkezik saját sorsával. Az uralkodóház tagjai nem barátjai a nemzetnek. Még magyarul sem tudnak. Akkor teheti Ausztria nyakunkra a kést, amikor akarja. Megkönnyíti ezt neki az ország lakosainak mesterséges tönkretétele. A gazdasági pangás tönkre tette iparosainkat és kereskedőinket, a regálemegváltás pedig a közelepszályt. Mind a 67-es politika büne ez. S ezért pártja nyelven kijelenti, hogy az indemnitást nem fogadja el. (Eljelenés és taps a szélsőbalon.)

Elnök az ülést feloldozza.

(Szünet után.)

Gróf Zichy János: Hangsúlyozza, hogy mi sem jellemzi jobban a régi rendszer folytatását, mint a fegyverek, amelyekkel az ugynevezett új rendszer küzd. Meggyanusítják a néppártot, hogy a nemzetiségekkel paktál, hogy hazafürlő elveket hirdet. A támadókhoz oszlatkozott a miniszterelnök is, aki különben objektív sokot lenni. A hazaszeretet nem monopóliuma pártoknak. Az ott születik meg minden magyar ember bülsőjénél s az utolsó dobogó hanttal szünik meg csak. A néppárt nem engedi megváltottait magát senkiktől, legkevésbé pedig a saját egy részétől, amely minden ok nélkül a régi rendszer egyik fegyverével, a meggyanusítással, küzd a néppárt ellen. Megvoldoják a néppártot igaztással s azzal, hogy az állam alapjait támadja meg felekezeti politikájával. Nem magában hordja e vád a változás magvát?

A politikában éppen úgy, mint a természetben a bün megbosszulja magát. A gényes sebek nem gyógyulnak be, ellenkezőleg tovább terjednek a nemzet testén. Eméllögyva nem áll a miniszterelnök az az állítás, hogy szölkő sebeket tár fel akkor, amidőn az egyházpolitikai törvények reviziójáról beszél. A miniszterelnök maga is beismerte, hogy a szabadelvűség a szabad mozgás szelleme. Különbön is szükségtelen feltéplni oly sebeket, amelyek amugy is nyitva vannak. (Heylesés balfelől.)

A reakció és ennek rémei boszorkánymesék, amelyekről beszélni a XX. században nem lehet, s nem volna az a reakció kezdete, ha például a felekezeti-külségről szölkő törvényt elütrütk. Ez a gondolat már is bejutott a szabadelvűpártba, az új rendszer hívei utján s végrehajtása csak konzolidálna a szabadelvűpártot. Nem volna ez reakció Mert mindenki reakcionárius lett volna az egyházpolitikai törvények előtt.

A néppárt az államhatalom minden frakciójában a keresztény szellemet akarja meghonosítani. Ez nem jelent igaztást az állam érdekei ellen. A néppárt minden politikai párt meggyödzését tiszteli, de követeli, hogy tiszteljék saját meggyödzését és főleg hazafiaságát. (Zajos helyeslés bal felől.)

A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés és taps balfelől.)

Lovász Márton nem fogadja el a törvényjavaslatot, mert az nem mozdítja elő az ország érdekeit. Elismeri, hogy Magyarországának szüksége van az Ausztriával való érdekkapcsolatra, de ez csak az uralkodó személyének közösségéig terjedhet. Ez az érdekkapcsolat sürüldasokat, sőt fegyveres harco-

kat is előidézhet, tehát egyik félre sem áldásos. De mégis nagy a vágy kormányainkban ez érdekközösség iránt. A pressziók, a korruptio, a vesztegetések, a szabadság korlátozása mind csak a kiegyezés szekereit tolják előre. Az egyházpolitikával nagy csapást mért a szabadelvű kormány a függetlenségi eszmére, mert azzal elordította az érdeklődést s lefoglalta a maga számára. De bele vitte a politikába és a társadalomba a felekezeti harcot. A függetlenségi párt elveihez ragaszkodva, pártolta a kormányt és legális intézkedéseit. Hálából dicséretet kapott a kormánytól...

Szóll Kálmán miniszterelnök: Támadtak! Én csak a kölesőt adtam vissza!

Lovász Márton vázolja a felekezeti állapotokat. A katolikusok folyton háborognak, a protestánsok gyanus szemekkel nézik a katolikusok agítáidóit. A zsidók pedig mindenben antiszemitizmussá látanak.

Szóll Géza: Az Uj Szászad! Mi van az október 15-iki számában?

Vászonvi Vilmos: Olvassa el! Lovász Márton: A felekezeti harcok megszüntetése immár az ország érdekeinek első feltétele. Ismét kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. Elnök a vitát holnapra halasztja.

BELFÖLD.

A vatikáni új nagykövet. A hivatalos lap más száma közli, hogy a monarchia vatikáni nagykövetét, salandrai Revertera Frigyes grófot saját kérésére nyugalmazták s ez alkalommal a Szent-István-rend nagykeresztjével tüntették ki. Utódaul a király a császári és királyi ház és a külügyminiszter előterjesztésére tomerini gróf Szécsen Miklós első osztályfőnököt nevezte ki a pápai székhöz. Gróf Szécsen helyére dreylützwii és seldorfi gróf Lütow Henrik második osztályfőnök lépett elő, második osztályfőnök pedig kaposméréi Mérey Kajetan rendkívüli követi és meghatalmazott miniszteri címmel és jelleggel fölrühazott elsőosztályú követségi tanácsos lett.

Apponyi Párisban. Gróf Apponyi Albert, a Ház elnöke, holnap Bécsbe utazik, hogy ő felsége kezébe letegye a valóságos belső titkos tanácsosi esküt. Bécsből Párisba utazik, hol mint az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának elnöke, hivatalos ügyben jár el.

Katonai javaslatok és jelentések. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ma nyújtotta be a képviselőházhoz az ujoncotalék meghosszabbításáról szölkő törvényjavaslatot, amely az 1899. évi VI. törvényeikk 14. szakaszában, valamint az 1890. évi V. törvényeikk 3. szakaszában megállapított ujonctalékoszlatot az 1902. év végéig érvényben hagyja. Ugyanakkor nyújtotta be a miniszter az ujoncok megajánlásáról szölkő törvényjavaslatot. A javaslatokkal együtt beterjesztette báró Fejérváry különböző jelentéseit is, amelyekből a következőket adjuk:

A honvédelevöl- és képző-intézetek 1900—1901. évi állapota szerint a Honvéd Ludovika-akadémia régi-rendszerű tisztképző-tanfolyamán a tanév végén 82 növendék közül „jeles” osztályzatot 8, „igen jó”-t 20, „jó”-t 51, „elégséges” osztályzatot 3 nyert. Az urendszerű tanfolyamon 60 növendék volt: „jeles” osztályzatot nyert 2, „igen jó”-t 13, „jó”-t 31, „elégséges”-t 4, „ki nem elégitő”-t 6, a tanév folyamán e becsajátott 2 növendék, öngyilkossá lett 1. A honvédőrealkiskolában, amely az akadémia képzési elő, 52 növendék volt. A honvéddaprődiskolában ezidőszertel összesen 757 növendék nyer kiképzést.

A miniszternek a közös hadsereg katonai nevelő- és képző-intézeiben magyar állami alapítványi helyekre elhelyezett itjaktól szölkő jelentése szerint az így elhelyezett növendékek száma 165; egészen díjmentes 135, féldíjmentes pedig 30.

Jelenti továbbá a miniszter, hogy az 1900—1901-iki szolgálati évben a közös hadsereg magyarországi eredeimél 141 öngyilkosság és 53 öngyilkossági kísérlet volt; a honvédségnél ugyanezidő alatt pedig 34 öngyilkossági és 21 öngyilkossági kísérlet eset volt.

A honvédménházban a parancsnokot kívül a mult 1900. évben 150 1848—49-diki honvéd volt elhelyezve, akik közül elhalt 15, kilépett 4.

Az egyévi önkéntesek tiszti vizsgái eredményéről közzétett jelentés szerint a vizsga letételére az 1900—1901. évben teljesített tényleges szolgálat után hivattott volt a hadseregnél 1677, a honvédségnél 453. Ezek közül a vizsgát sikerrel tette le a hadseregnél 1304, a honvédségnél 395. A vizsgánál visszavetett a hadseregnél 333, a honvédségnél 53. A vizsgát le nem tette betegség miatt a hadseregnél 13, a honvédségnél 3. Önként vizsálpelt a hadseregnél 27, a honvédségnél 2. A vizsgán megbukottak közül az egyévi önkéntesek elméleti oktatásában a második tényleges szolgálati évben is résztvehetni teljogosított a hadseregnél 40, a honvédségnél 1. A második évet szölkőtt 65 közös hadseregbeli és 7 honvéd egyévi önkéntes közül vizsgára jelentkezett 21 közös hadseregbeli és 3 honvéd a vizsgát pedig sikerrel letette a hadseregnél 8, a honvédségnél 3. A vizsgán megbukott a hadseregnél 13. Ezekben a számokban a nem Magyarországban levő hadtesteknél szölkőtt magyar (és horvát-szavonországi illetőségű magyar) honosságú egyévi önkéntesek is bennilgáltaknak.

A magyarországi hadmentességi díjalap állása a

mult év végén a következő volt: a oseelekő vagyon, mindent összevéve, 41,763 297 korona 88 fillér, ebből levonandó a kiegyenlített nyugdíjak fejében 307,434 korona 01 fillér, visszatérítendő kölcsönöndőlegekre 15,9000 korona, így a tiszta oseelekő vagyon 39,856,803 korona 87 fillér, az osztrák hadmentességi díjalap volt 118,945 korona 05 fillér bankjegyekben és 50,464 490 korona 48 fillér állami és egyéb érték-papirokban.

A képviselőház közigazgatási bizottsága ma Horváthy Nándor elnökletével ülést tartott, melyen a kormány részéről Szöll Kálmán miniszterelnök és Lukács pénzügyminiszter a belügyminisztérium részéről Gulner és Szöll államtitkárok és Némethy miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztérium részéről Baróthy osztálytanácsos volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette s Nyegre előadó tüzetes indokolása, Hellebronth bizottsági tag felszólalása és Szöll Kálmán miniszterelnök lelvilágosításai után változatlanul elfogadta a Sándor közszög közigazgatási és országgyűlési képviselőválasztó-kerületi átkebelezéséről szölkő törvényjavaslatot.

Tárgyalás alá került azután a vármegyék pénztári és számvonószög teendőinek ellátásáról szölkő törvényjavaslatot, melyet Kristóffy előadó részletes indokolással elogadásra ajánlott kiemelve, hogy ez a törvényjavaslat újabb nevezetes lépést jelent a közigazgatás reformjának utján. — Buzáth, Benedek János és Hellebronth bizottsági tagok ellene nyilatkoznak a törvényjavaslat elogadásának. Kende Péternek aggályai vannak ugyan a törvényjavaslat egyes rendelkezései ellen, de mint a szabadelvűpárt tagja aláveti magát a többség álláspontjának s általánosságban elogadja a törvényjavaslatot. Gróf Tisza Istvánnak és Fischer Sándornak felszólalásai és Szöll miniszterelnöknek élénk helyesléssel találkozott tejegetései után a bizottság általánosságban elogadta a törvényjavaslatot. Attérven ezután a részletes tárgyalásra. beható tanácskozás után egy pár kisebb módosítással a törvényjavaslat összes szakaszait elogadta a bizottság. — Lukács pénzügyminiszter ma kijelentését, hogy a vármegyék pénztári és számvonó személyzetéből azok, akik az 1883. I. t. c. 3. §-ban körülírt magasabb kvalifikációval bírnak, lehetőleg a jogalmazási szakban fognak alkalmaztatni, jelentésébe fölveendőnek határozta a bizottság. Jóváhagyólag fölveendőnek határozta a bizottság továbbá a jelentésébe azt is, hogy a kormány a törvénynek csoportonként leendő végrehajtását vette tervbe. A törvényjavaslatnak a Ház pénzügyi bizottságában s a Házban való képviselésével Kristóffy előadó bizott meg.

A kérvények. A képviselőház kérvényi bizottsága ma Szentiványi Árpád elnökletével ülést tartott, melyen a kormány részéről Wlassics, Darányi, Hegedűs és Plósz miniszterek, a honvédelmi miniszter képviselőtében Tarbócz miniszteri tanácsos volt jelen. Tárgyalás alá vette a házhoz részben még a mult országgyűlés végzakában, részben azóta érkezett feliratoknak és kérvényeknek első sorjegyüket. (Előadó gróf Forgách Antal.) A tisztviselői fizetések javítására és a szolgálati szabályzat megalkotására vonatkozó huszonhét kérvényre nézve annak javaslatba hozását határozta a bizottság, hogy párttöbbség adassanak ki a miniszterelnöknek és a pénzügyminiszternek. — A budapesti munkásoknak a munkanélküliség tárgyában benyújtott kérvényre nézve Hegedűs miniszter tüzetes tejegetései után a bizottság annak javaslatba hozásában állapodott meg, hogy adassék ki az egész kormánynak. — Bartha Ferencnek és társainak a volt Bánffy-kormány vád alá helyezés tárgyában még a mult országgyűlés végén benyújtott kérvényre nézve azt az indítványt terjeszti a bizottság a Ház elé, hogy a kérvény irattárbá helyeztessék. — A sorjegyekbe foglalt többi felíratra és kérvényre nézve az előadói indítványok értelmében szintén az érdekel minisztereknek való kiadás javaslatba hozását határozta el a bizottság. Ezzel az ülést véget ért.

A dícsaai mandátum. A képviselőház V. bíráló bizottsága a Gabányi Miklós dícsaai mandátuma ellen a képviselőházhoz beadott panaszát december 14-ikén délután 4 órakor tartandó ülésében veszi tárgyalás alá.

KÜLFÖLD.

A német katonai költségvetés. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung hosszabb kivonatot közöl az 1902. évi katonai költségvetésből. A porosz kontingensnek és más államok porosz igazgatás alá vett kontingenseinek költségvetése a rendes költségek között tartós kiadásokban 8,106,726 márkányi többszükségletet, egyszeri kiadásokban 17,834,638 márkányi többszükségletet tüntet fel. A részletekből a következők említhetők fel: A gépfegyver-osztályok folytatálagos létesítésé során 1902-ben további 7 osztály létesítendő és a fennálló 8t osztály létszáma másképp állapítandó meg. Azonkívül a gyalog-tüzérségnél, melynek feladatai többoldalaknak s nehezebbek lettek, tíz századot fognak felállítani. Ezen és más módosításai által a hadsereg létszámának,

mely módosítások 1902. október 1-től kezdve hajtának végre, az 1903. év folyamán el fogják érni az 1897. március 15-iki törvényben megállapított béke-létszámot. A modern hadviselés követelményei következében katonai műszaki főiskola felállítását tervezik Charlottenburgban 200 tisztré részére három évfolyammal. E főiskola épületének terveért 15.000 márkát követelnek. A rendes költségvetés egyszeri kiadásainak többkövetelése az építkezések nagy számában lelik magyarázatukat.

A kínai kérdés. A kínai császárné megint elhalasztotta Pekingbe való visszatérését és *Csing* herceg erről azzal értesítette a követeket, hogy az elhalasztást a császárné *kimerültsége* tette szükségessé. Az udvar fogadására való előkészületek azért nagyban folynak Pekingben. A palotákat, templomokat és középületeket újra befestették és bearanyozták. A császár és az özvegy császárné a szentváros főkapuján fog bevonulni, a többiek a mellékkapun. Az uton mandzsu zászlósúruk fognak sorfalat állani. Pekingben a helyzet nagyon javult. Az idegen parancsnokok szigorú fegyelem alatt tartják embereiket, az idegeneket megsértő kínaiakat pedig szigorúan büntetik. A kínai lakosság, amely a kínai hivatalnokoknak egy intésre engedelmessé válik, nem tanúsít ellenséges magatartást az idegenek iránt. A városban és környékén nyugalom van, kivéve azokat a helyeket, ahol rablók vannak. A főbb kínai hivatalnokok nagyon igyekeznek a diplomatákkal érintkezni. Az özvegy császárné rendeletet bocsátott ki, amelyben szabályozza a tanítást azokban az iskolákban, amelyekben idegen tudományokat fognak tanítani. A kínai keresztények ellen elkövetett erőszakosságokért és az általános kártérítésbe bele nem foglalt vagyonröngvölásokért járó kártérítések tárgyában a tárgyalások befejeződtek. Az ezeken a címeiken fizetendő kártérítést 5 millió taebelen állapították meg, amely összegből 3 millió Csili-tartományra jut. A kínai kormány és az idegen követek között az új tarifa szerint fizetendő vámok tekintetében különféle kérdések merültek fel, mert Robert Hart politikája arra irányul, hogy ilyen kérdések eldöntésénél lehetőleg figyelembe kell venni az importőrök érdekeit.

Az osztrák helyzet.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Bécs, december 3.

A képviselőház ma kezdte meg a költségvetési provizórium tárgyalását. Az ülés elején az elnök arra a kérdésre, hogy a miniszterelnök tudával jelentek-e meg a bécsi lapokban a parlament feloszlásával fenyegetőző cikkeket, azt válaszolja, hogy az elnök nem vizsgálhatja a lapokban megjelenő cikkek helyességét. Bármily kívánatos is, hogy a parlament ismét munkaképessé váljék — s ez bizonyára a lakosság túlnyomó többségének kívánása — az elnöknek mégis a kormányra kell bíznia, hogy megtegye a szükségesnek mutatkozó intézkedéseket, amelyekért csakis ő felelős. *Zasvorkának* a tegnapi ülés korai berekesztése ellen való tiltakozására azt válaszolja az elnök, hogy bizonyára megadta volna neki a szót az ülés berekesztése előtt, de nem hallotta szavát.

A ház aztán áttért a napirendre, vagyis a költségvetési provizórium első olvasására.

Pacak: A költségvetési provizórium benyújtása a kormánynak két nyílt beismerést foglalja magában. Az egyik az, hogy a kormány kalendáriuma alapos léket kapott, a másik az, hogy Kramar sokat emlegetett szavai beresztették a kormány terveit. A miniszterelnök Szell-lel összeállította a maga kalendáriomát és döntő helyen be is mutatta, de mi szabadon választott képviselők vagyunk, akikre ilyen kalendáriomot nem lehet ráerőszakolni. A ház feloszlásával való fenyegetőzés nem ijeszti meg a cseheket. A csehek nem félnek a képviselőház feloszlásától, de nem is kívánják, mert őszinte hívei az alkotmányosságának. Maga a birodalom sem viselné el ezt a szerencsétlen lépést, mert tönkre menne hitképessége. Nem a parlament az oka a mostani egészségtelen viszonyoknak, hanem a kormány, amely nem tudja magát elkölni arra, hogy a népek jogos követeléseit teljesítse, mert attól tart, hogy a baloldal nem adja hozzá beleegyezését. A csehek ragaszkodnak valamennyi követelésükhöz. A csehek készek és mindig készek voltak józan tranzakcióra és mindig készek lesznek megadni a birodalomnak, ami a birodalomé, de viszont azt kívánják, hogy egyenlő jogokban részesítsék őket. A csehek a költségvetés ellen fognak szavazni, mert nem bízunk a kormányban.

Wassilko: A ruthének ragaszkodnak a ruthén egyetem létesítéséhez és a költségvetési provizórium ellen fognak szavazni, mert a kormány eddig semmit sem tett Bukovináért és mert a galíciai választásokba belevágtak a lengyel klub érdekében.

Eldersoh: Az általános, egyenlő és közvetlen választási jog életbeléptetése előtt egyáltalán nem fognak boldogulni a parlamenttel. A szociáldemokraták a költségvetési provizórium ellen fognak szavazni, mert nem bízunk a kormányban.

Rataj: A cseh parasztság képviselői épp oly kevéssé bízunk a kormányban, mint a cseh nép többi rétegei s azért ők is a költségvetési provizórium ellen fognak szavazni.

Elnök berekeszti a vitát.

Barenther kijelenti, hogy mivel a kormány nem nyújtott be olyan törvényt, amely a német nyelvet államnyelvvül proklamálja és a 14. §-t eltörli, s mivel hogy a költségvetésben több alkotmányellenes tétel van, a minő például a brünni cseh egyetem létesítése, a nagynémetek nem bízhatnak a kormányban.

Choc vezérszónok (a költségvetés ellen) cseh nyelven beszél, mire a költségvetési provizóriumot a költségvetési bizottsághoz utasítja.

Hauels a nagynémetek zajos közbeszólásai mellett tiltakozik az ellen, hogy a jegyzőkönyvbe fölvegyenek egy interpellációt, amely a katolikusok vallási érzelmeit sérti.

Az elnök berekeszti az ülést és kijelenti, hogy a legközelebbi ülés idejét írásban fogják közölni a ház tagjaival.

Bécs, december 3.

Rövid vita után bevégződött a költségvetési provizórium első olvasása. Ülés után a pártelnökök felkeresték a Reichsrath elnökét, hogy megbeszéljék a munkaprogramot. Valószínű, hogy már pénteken megkezdődik a provizóriumról szóló törvényjavaslat második olvasása, ha addig a bizottság végez vele. A legközelebbi ülés idejét írásban fogják tudatni a képviselőkkel.

Osak a szlovének és ruthének tiltakoztak az ellen, hogy a budget-provizórium miatt a sürgősségi indítványok tárgyalása halasztást szenved. Nem lehetetlen, hogy ennek következtében a munkaprogram megváltozik és a legközelebbi ülésen nem fogják megkezdeni a budget-provizórium második olvasását.

Bécs, december 3.

A *Slavische Correspondenz* jelenti: A ház ülése után az összes pártok elnökei gróf Vetter elnöklésével egybegyűltek; az elnök előterjesztést tett a karácsonyi szünet előtt elintézendő munkálatokról, melyek a költségvetési provizórium második olvasása és a mezőgazdasági szövetkezetekről szóló javaslat elintézése volna. Hosszabb vita után *Luager* azt ajánlotta, hogy ezt a munkaprogramot egészítsék ki a *jegyzőkönyvről és napidíjasokról* szóló törvényvel, az ipartörvény módosításával és az egyetemre vonatkozó sürgős indítványokkal és az utolsó ülést december 20-án tartásuk. Az elnök megígérte, hogy a munkaprogram végrehajtása érdekében közre fog működni.

Bécs, december 3.

A *Vaterland* szerint az osztrák érsekek és püspökök a múlt hóban tartott teljes ülésen egyhangulag elhatározták, hogy az évszázad-tördülő alkalmából Salzburgban szabad katolikus egyetemet alapítanak s e célból külön bizottságot küldtek ki.

Roosevelt üzenete.

— Távirati tudósítás. —

Washington, december 2.

Ma délelőtt nyílt meg a kongresszus a képviselőház üléstermében. Miután elnökkel *Hendersont* választották meg, *Gage* pénzügyminiszter jelentést tett az 1902. évi költségvetési előirányzatról, amely a kiadások összegét 61,827,688 dollárban állapítja meg.

Ezután felolvasták Roosevelt elnök üzenetét, mely melegen emlékeztik meg *Mac Kinley haláláról* és felszólítja a kongresszust, hogy sürgősen szavazzon meg olyan törvényeket, amelyek az anarchistákat az Egyesült-Államokból kizárják és elrendelik, hogy azokat az anarchistákat, akiket az Egyesült-Államokban találunk, ismét visszavigyék abba az országba, ahonnan jöttek. Az elnök és az alelnök ellen elkövetett sikertelen gyilkossági kísérleteket szigorúbb büntessék. Az üzenet azt mondja továbbá, hogy az összes civilizált hatalmasságok külön szerződésben az anarchisták büntetéseit a nemzetközi jog ellen elkövetett büntetéseket nyilvánítsák, mint a kalózkodást és a rabszolgakereskedést.

Az üzenet aztán az ország rendkívül virágzó jólétéről beszél és azt mondja, hogy a *trusztok ellen való támadások* nagyrésze teljesen jogosulatlan. Nem áll az, hogy abban a mértékben, amelyben a gazdagok gazdagodnak, a szegények is szegényednek. Az ország nagy hállával tartozik azoknak a férfiaknak, akik az ország kereskedelmét megteremtették és fejlesztették. Másik oka annak, hogy az említett ke-

reskedelmi és ipari testületekkel óvatosan kell bánni, a nemzetközi kereskedelmi viszonyokban keresendő. Nem szabad kockára tenni azt a domináló állást, amelyet Amerika csak nemrég kezdett el foglalni a világ nemzetközi forgalmában. Igaz, hogy vannak valóságos és komoly bajok. A főhiba a túlságos túlközbőség. Az egyesítéseket nem kellene eltiltani, hanem józan határokon belül ellenőrizni. Lényeges kellékeknek az ellenőrzésnek az ilyen testületek eljárásának ismerete és üzemeltetük nyilvánossága.

A kormánynak betekintést kell biztosítani a nemzetközi üzleti forgalomban résztvevő nagy testületek üzemeltetésébe és a nemzetek magának kell felügyeletet gyakorolniuk fölöttük. A bankok már most is hasonló rendszabályoknak vannak alávetve. A nyilvánosság az egyetlen biztos eszköz, amelyet most alkalmazni lehet. Hogy később milyen segédeszközökre lesz még szükség, azt majd csak azután lehet megállapítani, ha a törvény kimondja, hogy a nyilvánosságnak betekintést kell engedni az ilyen üzemek vitelébe. A kabinetbe új tagot kellene kinevezni „ipar- és kereskedelmi titkár” címmel és ezt kellene megbízni a kereskedelmi üzemek vezetésével a legtagabb értelemben.

Az amerikai munkát nemcsak a *vámterifával* kellene védeni, hanem, amennyire lehetséges, olyan munkások ellen is, akik munkaszerződéssel a zsebbükben jönnek Amerikába, vagy akik olyan alacsony életmódot élnek, hogy a munkapiacon az amerikai munkásnál olcsóbban kínálják munkát, vagy az amerikai munkások bérkövetéseit leszorítják. Szükséges tehát, hogy a kínaiak bevándorlása ellen irányuló törvényeket ismét életbe léptessék és szigorítsák.

A *bevándorlásra* vonatkozó törvény elégtelen. Az anarchistákat és rosszhírű embereket távol kellene tartaniok, alapos vizsgálattal gondoskodni kellene róla, hogy azoknak, akiknek megengedik a bevándorlást, bizonyos szellemi képességük legyen az amerikai intézmények megértésére és meg kell követelni annak a kimutatását, hogy képesek Amerikában megkeresni kenyérüket és elegendő pénzüket van, hogy Amerikában az amerikai viszonyokhoz mérten tisztességes módon megélhessenek. Szigorúan kellene ellenőrizni azokat a hajós-társaságokat, amelyek leginkább szoktak bevándorlókat hozni Amerikába. Nagyon oktan dolog volna az ország üzleti érdekeit általános tarifamódosítással megzavarni. Nagyon kívánatos azonban, hogy a reciprocitás kiegészítéséről gondoskodjunk. A viszonszolgáltatást a védőpolitika segédeszközének kell tekinteni. Kívülről kereskedelmünk tüneményes növekedése parancsolandó követeli, hogy terjedelmes logyasztópiacokról gondoskodjunk és a piacok megnyerése végett liberálisabb politikát üzzünk az idegen nemzetek irányában. E közben elvethetjük a fennálló vámteleteket minden esetben, midőn azok a védelem céljára többé nem szükségesek, vagy ahol Amerikában nem állítják elő az illető cikkeket, vagy a vám többé nem szükséges bevételi cölökre. Ily eljárás természetesen elő fogja mozdítani a szives viszonyt a többi nemzetekhez, amely szives viszony annyira kívánatos. A kereskedelmi tengerészet viszonyai rögtönös javításra szorúlnak. Minden tekintetben oktan dolog volna, ha az Egyesült-Államok még tovább is abban bizakodnának, hogy a konkurrens nemzetek hajói szét fogják hordani a mi termékeinket. Az üzenet aztán azt a reményt fejezi ki, hogy a filippinok végre mégis megérnek az önkormányzatra, és azt mondja, hogy a lázadás most átment rablók és fosztogatók kezébe, akik megérdemlik, hogy rablók módjára bánjanak velük.

A csatorna tárgyában Angliával folyó tárgyalások mindkét részről barátságos és jóindulatú szellemben folynak. A mi az új szerződést illeti, az elsőnösen rendel, hogy az Egyesült-Államok a csatornát maguk építsék és maguk gyakorolják a felügyeletet, továbbá, hogy valamennyi nemzet használhassa a csatornát az egyenjogúság kikötésével és valamely idegen hatalmasság előnyben részesítése nélkül. Az üzenet felszólítja a kongresszust, hogy hagyja jóvá a szerződést és gondoskodjék mielőbb a csatorna építéséről.

Azután azt mondja az üzenet: A nemzet komolyan őszinte és szives barátságban akar lenni minden más nemzettel. A Monroe-elmélet egyik fővonása kell hogy legyen valamennyi amerikai nemzet külpolitikájának. Ez elv alapján nem követelünk kizárólagos kereskedelmi viszonyt valamely más amerikai állammal és nem is biztosítunk valamely más amerikai állammal büntetlenséget mindennemű magatartásáért, feltéve, hogy a büntetés nem őrli magára a terület szerzés alapját valamely nem amerikai hatalmasság részéről. Mi egyáltalán nem szándékozunk területet szerezni szomszédainkkal.

Föltűnk kiegészítésnek munkáját állandóan folytatnunk kell mert ez az egyetlen eszköz arra, hogy a Monroe-elv alapján megállhassunk, de azért nem kívánunk egyebet, mint hogy jogainknak ugyanolyan

tiszteletet biztosíthatunk, aminőt mi tanúsítunk más államok iránt. A hadsereget nem kell szaporítani, de vezérkart kell szervezni. Kibánában az Egyesült-Államok a nyílt aító politikáját követik és azt kívánják, hogy az ország belsejét víziutak segítségével megnyissák és hogy az Egyesült-Államok ugyanolyan elbánásban részesüljenek, mint bármely más hatalmasság. Az üzenet végül megemlékezik az Egyesült-Államoknak Viktória királynő és Frigyes császárné elhunytá alkalmával érzett gyászáról, amelyet az angol és a német neuzet az elnök meggyilkolása alkalmával szívből viszott.

A német vámtarifa.

— A német birodalomgyűlés ülése. —

Berlin, december 3.

A konzervatívok ma meglehetően elégedve: amit tegnap *Bilow* és *Thielmann* elmulasztottak, azt ma alaposan helyreállított *Posadowsky* hosszú beszédével, amely minden tekintetben nyitkerek volt az agráriusoknak. És *Richter* is kitért magától. Záróbeszédében kerekén amellett érvelt, hogy a törvényjavaslatnak kizárólag agrárius az alapeszméje. A konzervatívok ujjongtak, lelkesedésük nem ismert határt.

Posadowsky fejtegetései megerősítettek mindenkit abban a régi feltevésben, hogy ő réá biztosan számíthatnak az agráriusok és hogy sokkal többet szeretett volna a mezőgazdaság számára kicsikarni, mint amennyit a vámtarifa-javaslat magában foglal.

A jobboldal máig bizalmatlanokodott *Bilow*-val szemben, de mai hosszú beszéde után, amelyet a konzervatívok szinte tüntető helyesléssel kísérték, a bizalmatlanokos utolsó szikrája is eltűnt. Csak éppen a kancellár beszédének az a része keltett egy kis lehangoztást, hogy ő és a kormány már elvégezték kötelességüket, most már a birodalomgyűlés is tegye meg a magét. A kancellár beszéde valóságos a vámpolitikai fordulathatnak hitvallása volt.

Nagy kíváncsisággal várták a centrumparti *Spahn* beszédét is, de ebből sem derült ki az, hogy vajjon ez a frakció meg fogja-e szavazni a javaslatot. Jó napja volt ma *Richter*nek; humoros és szellemes beszédét osztatlan figyelemmel halgatták minden oldalán.

Berlin december 3.

A birodalmi gyűlés folytatta a vámtarifa javaslat tárgyalását. Gróf *Posadowsky* államtitkár ki ejti, hogy Németország nem alkothat szabad kereskedelmi oázist a védvamos országok közepe. Sajnos nem követ-hetjük azt a tanácsot, hogy az első vámokat szállítsuk le, mert nagyon is rossz tapasztalatokat tettünk a cukor prémiumokkal. Ezért a vámtételeket érdekeinknek megfelelőleg állapítottuk meg. Emellett aránylag csak kevés tételről történt. A mezőgazdaság a képzelt-hető legnehezebb helyzetben van. Fenntartásához Né-metországunk szent joga van.

Be van bizonyítva, hogy Németország husszük-ségletét saját marhatenyésztésével képes fedezni. Más államok a kereskedelmi szerződések megkötésénél is-méteiten telemeték vámjaikat. Miért ne lenne így Németországnak ugyanezt megtenni? Aki nem így gondolkozik, abban nincs nemzeti büszkeség. (Nagy sajt a baloldalon. Elnök esenget.) Elfogadtuk a mini-mális vámokat a gabonára nézve, hogy kereskedelmi szerződésekot köthessünk. E tárgyalást gazdasági örök-n tudatában kezdjük meg. (Tetszés jobbról.)

Spahn képviselő azt mondja, hogy pártjában éppen annyi mezőgazda van, mint iparos. De va-lamennyien egyetértenek abban, hogy a szenvedő mezőgazdaságon segíteni kell. (Tetszés.) A felemlt-vámok által a gabonáraak nem emelkednének, mert azok a világgiaici árak szerint hullámanak.

Richter: Pártja határozottan ellensége a javaslat-nak. Mert ez az eddigi gazdasági politikától való teljes eltérést jelenti. Az abszolút védelem politikája kibánai politika Ehhez úgy illik a híres viággpolitika mint az ökök a szemre. A szónok ezután az agráriusok köve-lésével száll szembe és kiemeli, hogy a kancellár-nak a javaslat bemutatása alkalmával mondott beszéde-tesalódást hozott.

Ezután gróf *Bilow* birodalmi kancellár emelke-dett szólásra és szembeszállt *Richter* fejtegetéseivel. Az a világgpolitika, — ugymond — mely nem történék a mezőgazdasággal, fantasztikus, egészségtelen és kimerő politika volna. Az ilyet közzéni, erre soha sem lesz kapható. *Richter* a csatorna-kérdésben engedékenységet vetett szemére.

Mért veszi rossz néven tőle *Richter*, ha egy parlamenti testülettel szemben nem viszi mindjárt harcba az egész néhez üteget, mely a kormány ren-delkezésére áll? A kormánynak a népképviselőthez való viszonyára nézve *Richter* képviselő ideája talán a ló és lovas viszonya: az egyik vezet, a másiknak engedelmelknie kell? Csak attól tart hogy *Richter* képviselő kevesebbet törődik a kormány tekintélyének szilárdításával, mint inkább avval, hogy a kormány

és a nagypártok közt konfliktust idézzen fel, melynél a tertius gaudet szerepét szánta magának. Hogy ebben, ugymond, nem akartam segídezeni, hogy nem akartam gyulást adni, hogy oly tüzet gyujt-sanak, melynél ő pártjakezet melegíthetné, ezt veszi tőlem rossz néven *Richter*. (Derűtség.) A vizuati tervek elejtéséről szó sincs, mert ez az egész ország jólétének mélyreható károsítását je-lentené s az a terv időre realizálatni fog. *Richter* azt tartja, hogy szóló a tarilakérdésben vezető szerepet vett. Ez nem áll. Öröme, konstatalja azonban, hogy sikerült a szövetséges kormányok közt megegye-zést létrehozni. Azt hiszi, hogy sikerülne fog az is hogy a javaslatra nézve egyetérés hoz létre a szövetséges kormányok és az egész ház között. E tekintetben bizonyára semmit sem mulasztott el és elmondhatja, amit az a span ol király mondott: En megtettem a magamét, bitoros ur, tegye meg ön a magét. (Derűtség.)

Sohasem hagytam fenn kétséget az iránt, hogy én a kereskedelmi szerződések, még pedig hosszú lejár-tatu szerződések megújítását igen kívánatosnak tar-tom. Már tavaly kijelenttem hogy óhajunk és szán-dékunk a ránk nézve elfogadható alapon ismét ke-reskedelmi szerződésekhez jutni. Nem gondolom hogy Németország abban a kényserhelyzetben van, hogy mindenáron megkösse a kereskedelmi szerződésekot. Azoknak az államoknak, melyekkel Németország od-dig szerződéses viszonyban volt ugyanoly érdeke a viszony folytatása, mint nekünk. Azt tartom továbbá, hogy ily kereskedelmi szerződések csak a teljes töösö-sönőség és a kölcsönös tisztesség alapján lehetségesek. A kereskedelmi szerződések teletti tárgyalásokban kívánásainkat ugyanazzal a nyomatékos határozott-sággal érvényesíthetjük, mint mások és nem kell lényeknek lennünk, mint másoknak. Ami a külföldi lapoknak a tarilajavaslat elleni kiakadását illeti, a szövetséges kormányok azok által egy hárszáznyira sem fogják elérteetni magukat azokról az utakról, amelye-tek érdekeink elömrnek. (Tetszés jobbról.) Bevalom, hogy a külföldi sajtónak a tarilajavaslat elleni táma-dásai engem egyáltalán nem busztanak. Ellenke-zőleg ha a tarilát a külföld minden zugában dicsőrnék, ez jobban aggasztana. (Derűtség és tetszés.) Mi urak vagyunk a saját hárszunkban. Mi azt tesszük, ami Németország gazdasági érdekei-nek hasznos és szükséges. Egy pillanatig sem goudoltam arra, hogy *Richter*nek, vagy a ház valamely másik tagjának hazaságában kétekedem. De ez a loytonos lenyegetés a külföldi baragálva, amelyben egy idő óta a saját tetszeleg, az az egyenesen denun-ciatorus eljárás, melylvel a kormányt más országok koránvali e-öt betekettit, méltatlan. (Tetszés jobbról.) A lenyegetéshez Kuprechtel, az idegen szövegével, egyenesen politikai navitás. Irigylem kollegáimát, az idegen külügyminisztereket azért a buzgalomért, mely-lyel német részről megkönnyítik feladataikat.

Az összes hatalmakkal gazdaságiilag és politikai-lag a legjobb viszonyban óhajtanak állani, de idegen tamadások és lenyegetések által nem lélemlítetjük meg magunkat. Mi is teljesen elismerjük a kereske-demi szerződésekot és óhajtuk azok megújítását.

A birodalmi kancellár így végzi: Azt hiszem, hogy sok évi kereskedelmi szerződések nemcsak az iparnak és a kereskedelemnek, hanem a mezőgazda-ságnak is javára válnak. Az ipari termékek to-gyasztásának leuntartása és fokozatos kibővítése mindenestre szociális és gazdasági szükség az egész gazdasági fejlődés szempontjából. Csak azt az egyet jegyzem még meg: bizonyára örvendök annak hogy *Richter* oly melegen lépett sorompóba a monarchikus eszme mellett. Azt tartom azonban a szövetséges kormányokkal együtt, hogy a tarilajavaslat erősbíti a monarchikus eszmet. Mert a lakosság ebből is látja, mennyire gondoskodik a monarchia a becsületes és szorgalmas munka otalmáról. A szövetséges kormányok remélik hogy sok ellenőt nem olyan éles mint a milyennek mondják és hogy létre-hozzuk a tarilát a mezőgazdaság hasznára, az iparnak nem ellenére olyan tarilatorvényt, melylvel az ország meg lehet elégedve. (Tetszés.)

A tanácskozást holnap délután 1 órakor foly-tatják.

HIREK.

Egy orvos szomorú története.

A történet színhelye: Budapest. Törté-nik: napjainkban.

Éjszaka felköltenek egy orvost. Egy beteg gyermekhez hívják. A háziiorvos messze lakik, vagy éppen most nincs otthon, hát ah-hoz szaladtak, aki legközelebb lakott. Az or-vos felöltözik és megy a család után a beteg gyermekhez. Megvizsgálja s rögtön észre-veszi, hogy a kicsike halálos beteg, az em-beri tudomány semmi körülmények közt nem tud segíteni rajta. Egy kicsit gondolkozik, habozik, végül — nem tudni mi okból — ki-méletesen tudtára adja az apának, hogy a gyermekem nem lehet segíteni, vége. Meg fog halni.

Az apa ezt eddig nem tudta. A házi-orvos eltitkolta előtte, s most egyszerre rőmü-letes ijedség fogja el. Az éjszakában, ime, megjelenik a gyermeke szobájában egy ide-

gen ember, akit eddig soha látott, akit talán soha többé nem is fog látni ebben az életben és kijelenti, hogy a gyerek meg fog halni. Az apát, aki primitív ember, rettenetes düh fogja el. Nagyon régi ósapaínknál alig kü-lönbözött a nagy lelki fájdalom külső meg-nyilatkozása a dühtől. A megnyugvás a pu-hányok és a nagyon civilizált emberek saját-sága. Az apa tehát — ismétlem: primitív ember lévén — feldühödik és pofonítja az orvost.

Az apa azonban nemcsak primitív, ha-nem beteg is. A másnak adott pofon okozta izgalomban epileptikus görcsöt kap s elterül a földön. Az orvos erre...

Nem. Az orvos nem fogja fel lovagias oldaláról a dolgot, mert az orvos előtt a leg-nagyobb gavallér is épp olyan emberi corpus, mint a rablogyilkos. Az orvos megsértve, lealázva, megsejyenyítve, pofonútve, égő arecal — felbotja a ruháját, kanapéra fekteti és morfium-injekciót ad neki. A roham azon-ban hosszabb lefolyású. Vissza-visszatér, a beteg rugdalozik, tajtékos szájjal kapalózik. Az orvos alig bírja a kanapén tartani, félő, hogy kárt tesz magában a beteg. Valóságos birkózás ez, az orvos dolgozik, izzad, amikor rövidke időre elmúlik a roham, a gyerekhez szalad, annak viseli a gondját. Így telik el rettenetes husz perc, a haldokló gyermek és az epileptikus apa közt. Aztán elmúlik a ro-ham, a gyerek is megkönnyebbül kissé, az orvos pedig veszi a kabátját, kalapját, haza-megy. Lefekszik az ágyába s összegezi a történeteket. Beteghez hívták, ott halálra fárasztotta magát s ráadásul meg is verték. Kon-statálja, hogy ezért igazán nem volt érdemes fölkelni, s elalszik.

Ez megtörtént. Higgyék el, így, egysze-rűen bizony nevek nélkül is elég szomorú és nagyon érdekes. Valósággal tragikus történet. Az orvos igazat mondott s ezért meg-ütötték. A nagy törvény szerint igazat kell mondani, de az orvosi kart már megtanította a tudomány gyarlósága és a szeretet tanítása a *pia fraus* használatára. Nem szabad halált jövendőlni, mert 1. ez a legkeservesebb va-lami a világon, 2. sok esetben tévedhet a tudomány is, az orvos is. Tehát az orvos hibázott, dacára annak, hogy legigazabb tudományos meggyőződését mondta el. Elju-tottunk a pofonig. Itt az önértet azt paran-csolja, hogy vissza kell útni, aztán távozni. De a krisztusi tan megbocsátást rendel, a részvét kiméltre tanít és *après tout*, ki fog visszautni egy apát, aki a haldokló gyermeke mellett virraszt? Az orvosi eskü is parancsol, abban a pillanatban, amikor az apa rohamot kap. Apolmi, gyó-gyítani kell s a fájdalmát csillapítani an-nak, aki az imént fájdalmat okozott. Micsoda keseri ellentétékből, fájdalommal neveléses pointe-ekből van összerakva ez a kis törté-net! Tanulság mindössze egy szűrődik le be-lőle: az orvos soha jósoljon halált. De micsoda rémes jelenet tanítja meg erre ennek a történetnek olvasóit! Valóságos dráma az éjszaka egy rövid negyedórájában. Szerepelnek benne az emberi élet legfensége-sebb érzései: a szülői szeretet, a felebarát fájdalomnak enyhítése, s belécsattan a legru-tabb zőrej: a pofon. A doktor háromszor is változtat szerepet: kezdi mint barát, folytatja mint ellenfél és végül, mint jóltevő. Az apa a legnagyobb bizalom hangjából átesap a re-kekt szidalmazásba s végül betegorvogy ősz-sze. S hátul egy kis vaságyban — staffage-nak — haldoklik egy gyerek.

Ki tudna ennél meghatóbb, grotesz-kebb, fenségesebb, szebb vagy rutabb példázatot kitalálni a mi szívünk végtelen gyarlóságáról?

Budapest, december 3.

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés

ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e heti audenciáját pénteken délután 4 órakor tartja meg.

— **A kisjenői vadászatok.** *Kis-Jenőről* táviratozzák: A főhercegi vadászat, amelyet tegnap a jeseti pusztán tartottak meg, későn végződött. Terítékre került 729 nyul, 43 fogoly, egy őz és 3 különféle vad. *József főherceg és Augustus főhercegnő* a vadászatnak passzív szemlélői voltak. Ma *Fekete-Gyarmaton* van vadászat, amely iránt annál nagyobb érdeklődéssel viselkedik az előkelő vadászárság, mert nagy hűzivatár van s azt hiszik, hogy duvadak kerülnek terítékre. *Köbörg Fülöp* herceg ma este érkezett meg.

— **A cár Nizzában.** *Párisban* egy lap azt írta, hogy a cár legközelebb Nizzába utazik, mert az egészségének szüksége van rá. A párisi orosz nagykövetség azonban megcáfolja ezt a hírt s jelenti, hogy a cárnak semmi baja és éppenséggel nincs semmi oka arra, hogy kurát használjon.

— **A Fehér Kereszt Országos Elemérnének.** A Fehér Kereszt Országos Elemérné Egyesületi volt fővédőasszonyának, *Lónyay Stelánia* grófnőnek *Helten-dorjban* Tabódy József elnök díszes albumot nyújtott át az egyesületi helyettes védnöknek és elnöknek művésziességen kiegészítve. A fenséges asszony kitüntető kegyességgel fogadta az egyesület képviselőjét és meleg köszönetét fejezte ki a figyelmességéért.

— **A Nobel-díjak.** Kopenhágából jelentik, hogy a Nobel-díjak kiosztásában már végképp döntöttek. Az egyenkint *szévtünetes* koronás díjakat megkapják: *Behring* bakteriológus, továbbá *Röntgen*, az X. sugarak híres feltalálója és *Hoff* berlini kémikus, mint tudósok. Egyébként mind a németországi egyesületi tanácsok. Az irodalmi díjat a spanyol *Echegaray*-nak ítélték oda. A békedíjat a svájci *Dinant* kapja meg, aki legelőször vette fel a vörös-kereszt-egyesületet felállításának eszméjét. Szó volt tudvalevőleg *Tolsztoj* kitüntetéséről is, de a bizottság nem döntött a javára bizonyos formalitások miatt, amelyeket a Nobel-végrendelet előírt, de amelyeknek betartását *Tolsztoj* ajánlásánál elmulasztották.

— **Küldöttség a kereskedelmi miniszternél.** Ma délután 1 órakor fogadta *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter a képviselőházban azon küldöttséget, melyet *Hajdamegye* nevében *Rásó Gyula* alispán, *Debreczen* város részéről pedig *Komlóssy Artúr* polgármester-helyettes vezetett a dunaiújdúri—debreczeni—máramaros-szigeti transzverzális kőút kiépítése és a debreczeni—tokaji út államosítása érdekében. A küldöttségnek tagjai voltak a vezetőkön kívül: *Dobieszky Sándor* és dr. *Bakonfi Samu*, *Debreczen* város országgyűlési képviselői, *Kovács Gyula* és dr. *Benedek János* hajdúvármegyei képviselők, továbbá *Somosy Béla* hajdúbüszörményi és *Csuhány László* hajdunánási polgármester, azonkívül *Lengyel Imre*, *Berecsy J.*, dr. *Nagy Párizs*, *Czegledy*, *Farkas Pál*, *Farkas Győző*, *Kemmerling* és több vármegyei bizottsági tag. A küldöttségi szónokok előadták, hogy Hajdúvármegye 400,000, Debreczen város pedig 60,000 koronával járul az állami kőutak kiépítéséhez, amely a derék, szorgalmas alibüdi városokat kiemelné a közlekedési eddig annyira akadályozó sártengerből. A miniszter kérésére elhelyezte, hogy bővebb tanulmányozás után már 1902-ben megkezdje az utak építését. A küldöttségek elégedetten távoztak a minisztertől és örömmel viszik meg küldöiknek a jó hírt.

— **Kossuth szobra.** *Sátoralja-Ujhely* városa már régebben elhatározta, hogy Zemplénmegye halhatatlan szülőföldének, Kossuth Lajosnak szobrot állít. Elhatározta ugyanakkor, hogy a szobrot az őszlész a vármegyéhez közelében lévő *Szechenyi-téren* helyezi el, ahol az 1809-ben Győr mellett a Napoleon elleni csatában elesett zemplénmegyei inzurgenek szobra áll és hogy ezt a szobrot más helyre teszi át. A megyei közgyűlés ma hosszabb vita után nem engedte meg, hogy a város a megye tulajdonát képező inzurgenek szobrot más terere áthelyezze. Ennek következtében a Kossuth-szobor felállítását elhatározották.

— **Az angol király megkoronázása.** Sok mindennele akadályt jött közbe eddig, ami miatt nem tudták biztos időre megállapítani *Edvárd király* koronázását. Most a *Westminster Gazette* jelenti, hogy a koronázást 1902 június 26-ikára állapították meg véglegesen.

— **A postatakarékpénztár új otthona.** A Szabadságtéren, a régi Újpesti telken most készült el a postatakarékpénztár új palotája, melyet *Hollán Sándor* miniszteri tanácsos a postatakarékpénztár igazgatója és a kiküldött bizottság tegnap veit át hivatalosan *Lechner Odon* királyi tanácsostól, a palota építőjétől. A takarékpénztár az átvetél után nyomban megkezdte a költözködést. A butorokat és felszerelési tárgyakat nagyrészt utakkal cserélik ki. A postatakarékpénztár december közepén már új otthonában folytatja működését.

— **A királyné megrendelése.** *Bécsből* táviratozzák: A király tegnap délután megjelent *Schwerzek* bécsi szobrász műtermében. Ennek a látogatásnak érdekes a története. Boldogult királynénk még 1895-ben ellátogatót a bécsi Künstlerhaus kiállításába s ott nagyon megtetszett neki *Schwerzek* szobrász egy műve amely Athén istenszerű és Poseidon küzdelmét ábrázolta. Néhány nappal utóbb a királyné megbízta a szobrászt, hogy rekonstruálja a Parthenonnak egy másik részét s ezer forintot adott a művésznek előzetes költségekre. *Schwerzek* munkához látott s nem szót senkinek; még a gonfi katasztrófa után se árulta el a titkot. Hat évig dolgozott a művész a munkáján és most elkészült vele s jelentést tett róla a kabinet-irodának. A király tegnap délután egy órakor egy szárnysegédével megjelent *Schwerzek* műtermében s elragadtatással szólt a szoborról, amely a Künstlerhaus legközelebbi kiállításán látható lesz.

— **Vilma királynőről.** Hágából egy távirat tudatja, hogy jól értesült körökben teljesen alaptalanul jelentik ki azt a hírt, mintha *Vilma királynő* áldott állapotban volna. Ellenkezőleg, bizonyos, hogy a királynő betegsége abortusra vezetendő vissza.

— **Ováció a rektornak.** Az Általános Egyetemi Segélyegylet és az Egyetemek Kórházegyletének küldöttsége: *Zsembery István* elnök, *Hindy Zoltán*, dr. *Tóth Ferenc*, gróf *Festetics Sándor*, báró *Majthényi József* és báró *Benke Imre* tisztviselő ma délelőtti tisztelegtek dr. *Vécsy Tamás* egyetemi rektornál. *Zsembery* elnök szép beszédben üdvözölte a rektort a vezetés alatt álló egyetemek ifjúságának szerencseki-vánatait to-másolva. A rektor köszönetét fejezte ki az ifjúság figyelméért és kijelentette, hogy benne a komolyan törekvő ifjúság mindenkor őszinte barátot fog találni. Ezután a rektor a küldöttség tagjaival az egyleti ügyekről beszélgetett.

— **Dr. Pályi Ede állapota.** A párbajban megsebesült dr. *Pályi Ede* állapotában pár nap óta a legbátrabb javulás állott be. A golyót ugyan még nem távolították el a testéből, de már amirva jobban érzi magát, hogy látogatókat fogadhat. Felgyógyulásának orvosi teljes reményeire néznek előre.

— **Ménelik beteg.** *Abesszánia* urakodójának egészségéről rossz híreket jövenek. Először is nagy fáradságok következtében annyira elgyöngült, hogy hosszabb ideig ágyban kell maradnia de ennél sokkal nagyobb baj az, hogy a szeme beteg. Az orvos teljes nyugalmat ajánlott neki, s ezért az addis-abebei utazás is elmarad. A népus betegségeiről érkezett hírekkel kapcsolatosan az a csodat is érkezik azokra a hírekre vonatkozólag, mintha *Abesszánia* az utóbbi időben villongások törték volna ki. *Abesszánia* minden esőndes.

— **Caligula hajói.** Rómában részvénytársaság alakult oly céllal, hogy két római bárkát, mely a Rómától délkeletre fekvő *Némi* tóban elsüllyedt, felszínre hozzon. A két bárka *Caligula* császárról volt s valóságos uszó palota volt mind a kettő. Az őtűdik és tizenkétcentik században már megkísérlették a kincset érő bárkák felszínre hozását, de mindkét esetben sikertelenül. Az új kísérlet terve az, hogy a tó nivóját földalatti esatornák által süllyeszteni akarják. Szakértők állítása szerint a bárkák csak három láb mélyre vannak eltemetve.

— **A jászberényiek a pénzügyminiszternél.** A jászberényi állami tisztviselők egy küldöttsége ma fölkereste *Apponyi Albert* grótot és azzal a kéréssel fordult hozzá, hogy vezesse őket a pénzügyminiszterhez, akinek a házostályadó leszállítása dolgában kérvényvel fordulnak. Gróf *Apponyi* a küldöttség vezetésére felkérte *Biró Lajost*, a szomszédos kerület képviselőjét ki a küldöttséget bemutatta *Lukács* pénzügyminiszternek, aki megígérte az előterjesztett kérelem figyelembevételét.

— **A hollandi főkonzulátus.** *Vilma* hollandi királynő elfogadta a budapesti németalföldi főkonzulnak, *H. J. B. van Royen*nak az állásait való lemondását. A budapesti németalföldi főkonzulatus ideiglenes vezetésével dr. *Graner* Ernő ügyvéd kapott megbízást.

— **Jubiläum.** *Lelkes* ovációval ünnepelte a győri izraelita hitközség múlt vasárnap dr. *Pieffer Fülöpöt* abból az alkalomból, hogy 25 éve tagja és 10 éve elnöke is az izraelita iskolaszéknek. A jublums tiszteletére a szépen felújított tanácsteremben díszülést tartott, amelyen *Meller Ignác* az előjáróság, dr. *Schwartz* főrabbi az egész hitközség s a tanító-testület és a tisztikar nevében lelkes szavakkal üdvözölték az ünnepeit tértül, aki vidékről is számos gratuláló táviratot és levelet kapott. Este a *Lloyd* disztermében banket volt, amelyen *Győr* város egész intelligenciája megjelent.

— **Egy magyar ember sorsa.** A *Frankfurter Zeitung*nak jelentik New Yorkból, hogy a *Palazzia* szállítóüzems égesékor egy ladában egy embert találtak eszméletlen állapotban. Mikor az égő hajóról biztos helyre vitték és eszméletre keltek, elmondotta, hogy *Budapestre* való, *Bock* Jánosnak hívják és tizenöt napja éhezik.

— **Akik a Corvinákat hazahozták.** A főváros közönsége még ma is szeretettel emlékezik azokra az egyetemi ifjakra, akik huszonöt esztendővel ezelőtt a török-szerb háború idején a török-magyar barátság melegét élesztették nálunk. Az ifjak havtangu bizottsága vitte el akkor *Abdul-Kerim* pasának, a győztes török vezérnek a diszkardot s néhány hónappal később maga a szultán azzal hálálta meg a magyar ifjak és a magyar közvélemény szimpátiáját, hogy visszaadta a nemzetnek a Corvinákat, azokat a drága könyveket, melyek a mohácsi veszt után szintén a törökök birtokába kerültek. A havtangu bizottság több tagja már meghalt, élemedett férfiak az élők, akik közül ma tizenketten egybegyűltek a képviselőház egyik termében, hogy találkozássra hívjanak föl mindenkit, aki akkor oly szép példát mutatott minden idők ifjúságának, melyek az a tér, amelyen az egyetemi polgárság a tanulószobáján kívül is, az egész magyar közvélemény rokonszenvére számíthat. A mai tanácskozáson *Szekely György*, *Visontai Soma*, *Kállay Leopold*, *Barabás Béla*, *Buzáth Ferenc*, *Lukács Gyula* képviselők, *Rogályi Lajos* volt képviselő, *Mikó Árpád* volt főispán, *Budinszky Ernő*, *Szics Gyula*, *Pésetölvi Jenő*, *Szeffer László* hírlapíró vettek részt s megbeszéltek a jublums találkozókat, amelyre 1902. február 4-dikét tűzték ki.

— **Hittanárok mozgalma.** Az állami középiskoláknál alkalmazott hittanárok mozgalmat akarnak indítani nyomozható anyagi helyzetük javítására. Kérvényt akarnak benyújtani a vallás- és közoktatási miniszterhez, melyben a következőket akarják kérni: 1. A benyújtandó kérvényt terjeszse be a miniszter a vallás- és tanulmányi alapokat ellenőrző bizottsághoz kedvező elhatározást véve. 2. Szüntesse meg a miniszter az a megkülönböztetést, mely a már kinevezett hittanárok között van (három van a IX. fizetési osztálynak 2-ik, hat pedig a X-ik 3-ik fokozatában), sorolja valamennyit a IX. fizetési osztály 2-ik fokozatába. 3. A kinevezendő hittanárokat a többi rendes tanárokkal egyenlő fizetési osztályokba nevezze ki. 4. Ahol a vallás tanár a szükséges képesítés hiányával van, vagy nem tölti be a rendes tizenhat órát, ott mint helyettes tanár alkalmaztassék és minden egyes intézetnél az óraszámnak megfelelő méltányos fizetésben részesítessék. A mozgalom *Buday Gerő* zombori hittanár szervezi. A kérvényt január második előben akarják átadni a miniszternek.

— **Miss Stone.** Egy-két nap óta olyan hírek jártak be a világ összes lapjait, hogy *Miss Stone* az elrabolt misszionáriusnőt és kísérőjét megmenték a rablók. Ez a hír nem igen akart hiteltelre találni s most az a hír érkezett Londonba Washingtonból, hogy *Miss Stone* és s a rablók folytatják a tárgyalást a váltságdíj tárgyában, de arról még nem nyilatkoztak, vajjon elfogadják-e a hatvanötezerdolláros váltságdíjat.

— **Chimay hercegnő Parisban.** *Chimay* hercegnő és páriát nem sokára visszatér a Paris. Ez-uttal egészen új szerep vár az érdekes párra. Tanu lesznek a törvényeskedő előtt abban a perben, melyet egy *Gilmour* nevű ausztráliai ember ellenindítottak, akit gyilkossággal vádolnak. Egy *Koib Luja* nevű színésznőt kivél *Rügök* nagyon jó viszonyban voltak, ez év április tizenharmadikán északán szokatlan láma verte föl álmából. A színésznő legott meggyújtotta a hálószekevényén levő villamos lámpát, melynek fényénél egy látyóval eltakart arcu tért pillantott meg. Még segélyért nem kiáltott mikor a fény egy oltóbotra üggesztett és homokkal megtöltött zsákkal ütegelni kezdte. *Koib Luja* sikolytolt, mire a szálloda személyzete megjelent s elotta a merénylet, akiben a rendőrség egy *Gilmour* Henrik nevű ausztráliai emberre ismert.

— **Házasság.** *Tomori* Jenő, az ismert fiatal író *Keeskemén* eljegyezte *Szappanos* Karolinnát, néhai *Szappanos* László tekintélyes ügyvéd és nagybirtokos lányát.

Fleischmann J. Nándor december 8-ikán vezetett oltárhoz *Lugeti Flóra* kisasszonyt.

— **Ágyu-pör.** A *N. W. T.* közli, hogy egy *Rajna* menti gyérgyár *Berlinben* szabadon om-sértés miatt pört indított a *Krupp-gyár* ellen. Az esetnek az az előzménye, hogy az osztrák-magyar közös hadsereg tüzérsége már régebbi idő óta kísérletez az *Eberhard-é* ágyúval, utjobban pedig a *Krupp-gyár* egy modelljét fogják kipróbálni, amelyről a rajnai gyár azt tartja, hogy ez az *Eberhard-ágyu* utánzása. Katonai körök és a bécsi jogászkörökben nagy érdeklődéssel várják az ágyu-pör eredményét.

— **Halálozás.** Szabadkáról táviratozzák, hogy özvegy *baró Redl* Imréné, *baró Redl* Béla kezeiben nagybirtokos, főrendiházi tag anyja, ma szélhűdében hirtelen meghalt. Halálát a temerai sírba szállították. A jólelkony urnó elhunytá általános részvételt keltett.

— **Acakozás a tejesboltban.** *Biró* Samu soproni tanító ur — mint tanítványai gyűjtését — 4 korona 8 fillér küldött szerkesztőségünkbe az *Izabela* utcai tejesbolt javára. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

— **A katonanéni.** Hosszu, kinzó mars után hangos zenezóval vonult be nemrégiben a gyalogság egy német városkába. Mielőtt pihenni tért volna a legénység, parancsot kapott, hogy öt órára csizmásan, puskásan újból sorakozni kell. Egy fáradt, álmos legényt valami jószívű német nénikéhez szállásoltak, s a katonát, mielőtt lepihent, megkérte az öreg asszonyt, hogy öt órára keltse föl.

— Csizmásan, puskásan kell ott lenni, — magyarázta a fiú elaludt.

Eljött az öt óra. Az öreg asszony benyitott a kamrába s megesett az öreg, jó szíve a legényen.

— Fölkeltsem-e? — gondolta. — Szegény fiú olyan jól alszik...

Végre is határozott. Eszébe jutott a parancs, mely szerint csizmásan, puskásan kell ott lenni.

Kitisztogatta a csizmákat, a puskát kifényesítette, aztán a vállára vette s fölkereste a kapitányt. Ott aztán letette a földre s így szólt: — A Mülleré...

— **Az első hamis tizkoronás.** Alig pár hónapja csak, hogy torgalomba jöttek az új tizkoronás bankjegyek s ma már megjelent az első hamisítvány belőle s a rendőrség most azon buzgólkodik, hogy nyomára jusson a bandának, amely az új bankégy hamisítására adta a fejét. Ma este hat óra tájban *Márkus* Jakabnak az Attila-utca 12-ik szám alatt lévő csemegeüzletében megjelent egy 10—12 éves kis leány s egy félkiló kockacukrot kért. Mikor fizetésre került a dolog, egy új tizkoronás bankjegyet nyújtott át a kereskedőnek, aki már le is olvasta a kis leánynak a visszajáró pénzt, amikor jobban megnézte a bankót. Mindjárt gyanusnak tűnt föl előtte a pénz s amint jobban megnézte, látta, hogy hamisítvány. De meg az is gyanu keltett benne, hogy a kis leány nagyon izgatottan viselkedett s amikor ő vizsgálgatta a tizkoronást, egyszer csak el akart illanni. A kereskedő rendőrt hívatott, aki a kis leányt a második kerületi kapitányságra vitte a tizkoronás bankjeggyel együtt. Onnan pedig a főkapitányságra kerültek. A kis leányt itt vallatára fogták.

— Az utcán kaptam egy bácsitól — dadogta sirva a kis gyerek — de nem tudom, hogy ki volt.

A lefoglalt hamis tizkoronást megvizsgálták a rendőrségen és mindjárt konstatálták, hogy rendkívül ügyes hamisítvány, amely fényképezés útján készült. A papírosa valamivel finomabb, mint a jó tizkoronásé s ezenkívül a festék színe egy árnyalattal barnább. Az új tizkoronást nagyon nehéz hamisítani, mert a hozzá használt ibolyaszínű festék vegyi összetételét titokban tartják s ezenkívül az új bankó rajza is meglehetősen komplikált. A rendőrség a vizsgálatot nagy titokban vezeti s annyit kiderített, hogy a kis leányka, aki a hamis tizkoronást le akarta váltani, a Szentbárna-ság-tér 6-ik szám alatt lévő házban lakik a szüleivel s a Gellérthegy-utca 5-ik szám alatt lévő Páli Szent Vincéről nevezett női szerzetes-rend elemi iskolájába jár. A vizsgálat még folyik s a rendőrség reméli, hogy hamarosan léprekeríti a bankóhamisítószövetkezetet.

— **Értesítés.** A városlegény m. kir. Közlekedési Múzeum minden évben, tehát az idén is, november elejétől május hóig zárva marad és ez idő alatt a közönség által nem látogatható. Május hó elején a múzeum a közönség látogatásának újból megnyitlik és hetenként négyezer (hét) óra, szerdán, pénteken reggeli 9 órától 12-ig és délután 2 órától 6-ig és vasárnap reggeli 9 órától 12-ig) nyitva fog tartani.

— **Hajók összeütközése.** Antwerpenből jelentik, hogy az északnémet *Lloyd Crefeld* nevű gőzöse *Anstruweed* mellett összeütközött a *Broadmayna* nevű angol gőzessel. A *Crefeld* kissé megrongálódott az elején, a másik hajón pedig néhány vaslemez bekapult.

Egy alexandriai távirat jelenti, hogy az osztrák *Lloyd Kleopatra* nevű parti gőzöse összeütközött a *Messageries Kongo* nevű gőzösel. A *Kleopatra* elsüllyedt.

Londonból is két hajó összeütközéséről adnak hírt. A *Lloyd-társasághoz Harwichből* érkezett távirat szerint a *Cambridge-gőzöse*, amely tegnap hagyta el az ottani kikötőt, összeütközött a kikötőbe befutó *Salmon* torpedó-zúzó hajóval. Az utóbbi erősen megrongálódott; a fűtőház viz alatt állott. Két fűtőház vesztette kettőt nem találunk. A *Cambridge*, úgy látszik, sértetlenül tért vissza Harwichba és partra szállította a *Salmon* legénységét.

— **Szerenésatlenség a vívóteremben.** Szomorúan végződött ma a vívólecke egy fővárosi vívóteremben. Kardforgatásban gyakorolta magát *Schindler* Emil, egy előkelő fővárosi család fia, amikor ellenfelének kardja a maszkon keresztül *Schindler* jobb szemébe furdott s az ifjú eszméletlenül összeesett. Réczey tanár klinikájára vitték a mentők. A kard alkalmat az agyvelőt is megsérlette és az orvosok súlyos komplikációktól féltek a fiatal ember életét.

— **A férfiszépség ideálja.** A South-Kensington Múzeum igazgatójának eredeti ötlete támadt. Lelkiismeretes esztétikus léte, arra törekedett, hogy látogatói számára a férfiszépség ideálját kiállítsa. Muzemében, sajnos, nem volt egyetlen egy olyan szobor sem, mely kényes szemét kielégítette volna s így arra gondolt, hogy amit a művészet nem tudott nyújtani, majd a természet fogja megszerezni. Rábírta *Sandowot*, a híres atlétát, aki már oroszlanokkal is küzdött, hogy testét gipszbe mintáztassa. Az atléta természetesen beleegyezett s vagy egyhónapi keserves, kinos modell-ülést után sikerült testéről tökéletes gipszmásolatot készíteni. Maga *Sandow* kijelentette, hogy a legfárasztóbb birkózás nem merítette ki őt annyira, mint az az ülés.

— Arcom megmintázása volt a legnehezebb — mondta az atléta — azt hittem, hogy megfulladok, mikor egész fejemet gipszszel vonták be, mikor pedig gyomromon és mellemem kezdett megszáradni a gipsz, azt gondoltam, hogy ezer darabra pattanok. Ha csak egyszerű, és teljes lélekzetet vettem volna, az egész munka hiábavalóvá válik, így hát apró lélekzetet kellett vennem. Négy óra hosszat fektüdtem így, mialatt a gipsz kegyetlenül marta bőrömet. Most boldog vagyok, hogy a minta kész, de ha *Dárius* kincsét igérnék, még akkor sem vállalkoznám ilyesmire másodszor.

— **Megsértett színészek.** A londoni színvilágban néhány nap óta nagy a fölháborodás a király és a királyi udvar ellen. A színház-igazgatóktól az utolsó statisztákig minden színész sértve érzi magát a norfolki herceg legutolsó határozata által. E határozat hat előkelő hölgynek megtiltja, hogy a koronázási ünnepélyen megjelenjenek, s e tilalmat avval indokolja, hogy a hölgyek leánykorukban a mulatók deszkáin szerepeltek. A hat hölgy most felebezzni akar a határozat ellen a felsőházhoz, sőt igazságukat még a király előtt is követelni fogják. Az általános vélemény azonban az, hogy a felebbező hölgyek előtt a Westminster kapui zárva maradnak.

— **A félmillióst tolvajlás.** A múlt hónapban 25-én Genuában az osztrák-magyar főkonzul előszobájában három magyar fiatalember — *Bisitz* Endre, *Szűcs* Illés és *Szűcs* Zsigmond, — akik Olaszországban utaztak, — találkoztak *Bottka* és *Beck* detektívekkel, akik *Kecskeméthy* Győzőt nyomát keresték. A három fiatalember a detektívekkel együtt egy koresmába ment s ott elmondták a detektíveknek, hogy november 16-ikán este látták *Kecskeméthy* Győzőt a milánói pályaudvaron, de akkor még nem voltak értesülve arról, hogy *Kecskeméthy* sikkasztott. A detektívek azt ajánlották *Bisitz*nek, aki jól ismerte *Kecskeméthy*t, hogy tartson velük a Rivierára s esetleg Dél-Amerikába, mert így talán könnyebben megcsíphetnék a sikkasztót. Mikor azonban arra került a sor, hogy mennyipénzük van a detektíveknek, bevallották, hogy száz forint az összes vagyonuk. *Bisitz* ilyen körülmények között nem ment velük. A detektívek táviratozták Budapestre, hogy november 27-dikén este a déli vasut vonatán Kelenföldre érkezik három egyetemi hallgató, aki Olaszországban járt és sokat tud *Kecskeméthy*ről, mert Milánóban találkoztak a sikkasztóval. Így történt, hogy a mikor *Bisitz* Endre és társai Kelenföldre érkeztek, detektívek és rendőrök várták őket s bekísérték valamennyit a főkapitányságra. Ott kiderült, hogy semmi közük *Kecskeméthy*hez, de mégis ők adták a rendőrségnek az első biztos nyomot a sikkasztó üldözésére. *Bécsy* Béla randórkapitány ezen a nyomon keresi most Olaszországban *Kecskeméthy*t.

— **Segítség a szegényeknek.** A Podmaniczky-utcai kenyérszót-bolt javára *Hamar* Sándor *Losonc*-ról 20 koronát küldött hozzánk. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

— **El nem számolt milliók.** Egy estlapp tudósítása nyomán ilyen címen adtunk hírt Debreczen város legutóbbi közgyűléséről. E hirre vonatkozólag most *Ronesik* Lajos, Debreczen város érdemes főszámvivője hosszabb helyreigazító nyilatkozatot küldött hozzánk. Nyilatkozatának lényege a következő: Debreczen városa a múlt évben nem csinált kilencmillió adósságot, ellenben az elmúlt tíz év alatt a közgyűlés s a kormány jóváhagyásával apróbb részletekben 9,475,800 koronát tett föl hasznos beruházásokra s a közgyűlésnek minden egyes alkalommal elszámolt. Az 1900-ik évben fölvetett részletről még nem számolhatott el a város, mert a kölcsönből épített lovassági laktanya végzámait csak az idei év második felében mutatták be a városi tanácsnak, amelynek ezért még nem volt alkalmja a belügyminiszteri leiratban sürgetett egész kölcsönről a végelszámolás a közgyűlés elé terjeszteni. A közgyűlés a városi tanácsnak nem is szavazott bizalmatlanságot, csak a tanácsnak egy újabb kölcsön előkészítése irányában beadott indítványát nem vette tárgyalás alá.

— **Az akvinkumi ásatások.** Az ó-budai határban az akvinkumi ásatások, amelyek késő őszsel is folytak, a napokban befejezték. Dr. *Kuzsinszky* Bá-

lint egyetemi tanár, az ásatások vezetője, most állítja össze a jövő év ásatási programját. Tavasszal megkezdik az akvinkumi múzeum új szárnyának építését, melyre a főváros nagyobb összeget vet föl jövő évi költségvetésébe.

— **A lemergi diákzavargások.** *Lemberg*-ből táviratozzák, hogy az egyetemi tanács éjjel hozott határozata alapján az előadások megkezdését, amelyet mára hirdettek, újabb intézkedés elhalasztották. Az egyetemi hallgatókat az egyetem kapuján kiszögegett hirdetéssel értesítették arról a rendelkezésről. A rutén hallgatók küldöttsége több, mint 400 rutén egyetemi hallgató által aláírt irásbeli nyilatkozatot nyújtott át ma délután a rektornak, amely nyilatkozat szeriint az aláírottak elhatározták, hogy az egyetem anyakönyvéből testületileg töröltetik magukat az akadémiai tanácsnak az egyetemi ifjúsághoz intézett felhívása miatt, amely az egyetemi méltóságának megsértéséről, valamint a rutén diákok jogairól szólt. A rektor ezt a köépési nyilatkozatot visszajuttatta a diákok vezetőjéhez azzal a megjegyzéssel, hogy az egyenként való kilépés megengedhető, de a diákok testületi kilépése nem. Azt is jelentik még *Lemberg*-ből, hogy az a hir, mintha báró *Spiesshard* ottani német konzul a legutóbbi lengyelországi zavargások miatt visszahívták volna, nem felel meg a valóságnak. A német konzulnak épp most fokozottabb figyelemmel kell kísérni az eseményeket s nem is gondolható, hogy a német kormány ilyen körülmények között visszahívna képviselőt. — *Berlin*-ből táviratozzák, hogy a *Berliner Tagblatt* értesülése szerint az osztrák-magyar nagykövete a monarchia nevében sajnálkozását tejezte ki a berlini kormány előtt a lengyeleknek a németek ellen folytatott tüntetéseie felett. — A rutén egyetemi diákok, mint Czernovitzból jelentik, tegnap nagy népgyűlést hívtak egybe, amelyen követelték, hogy *Lemberg*-ben rutén egyetem állítsák föl. Erre nézve határozatot is hoztak, azoknál bizalmat szavaztak a lemergi tüntetőknél, továbbá az összes rutén s *Straucher* és *Bochosajevicz* bukovinai képviselőknél. Ugyancsak bizalmat szavaztak a krakói és leobeni lengyel diákoknak.

— **A szerelem halottja.** *Szombathely*-ről táviratozzák, hogy *Kopácsy* János posta- és távirat-ségédítész Szőlős állomás közelében a vonat elé fektült s a vonat agyongázolta. Az öngyilkosságot a fiatal ember szerelmi bánatában követte el.

— **Vasuti katasztrófa.** *Pétervárról* táviratozzák, hogy a közép-ázsiai vasuton ma két tehervonat összeütközött. 22 waggon darabokra zúzódott és három vasuti kalasz meghalt.

— **Öngyilkosság a fürdőben.** Ma délelőtt a *Gehwindt*-féle fürdőben egy *Nemes* Alfréd nevű fiatalember föbe lötte magát és azonnal meghalt. Azt hiszik, hogy tettét szerelmi bánat miatt követte el. Holtestét az orvostani intézetbe vitték.

— **Cigányzene a Telefon Híradóban.** Ma este a *Telefon* Híradó összes állomásán keresztül cigányzene lesz hallható, melyet 8 órától 11 óráig az Emke- és Elite-kávéházól közvetít a Híradó az előzetes szórakoztatására. E zenévitel azonban megszakított szünet 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi tőzsdéket (frankfurti és párisi értéktőzsdé záratok és berlini tőzsdedetudósítás) olvassák fel este 12:10 órától 10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatja fel a beszélőgép szerkesztősége.

(x) Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyujtót.

(x) Eredeti mikulások *Kertész Tódornáknak*.

Olasz ég alatt.

I.

A lagunákra csöndes éjjel
Teríti csillaglátólat...
De szép az élet, rózsaszálam,
Ha bársonyos karod fon át.

A gondolás csöndes danája
Alomba ringat, kedvesem.
Szeretsz-e? Mondd, kell bársony, ékszer?
Amit kívánsz csak, megveszem.

Itt örökös fény csillagása,
Othon most minden utca sár,
Ott munka, gond, viszály tanyázik,
Itt rózsákat fakaszt a nyár!

Szőke fejed hajtsd csak szivemre,
Hallgasd, a víz, hogy sug, csacsog,
Elringatják kis gondolánkat
A csillagfényes, lágy habok...

II.

Mosolygó Sorrento, köszöntlek!
Az ég, a tenger csodakék...
A napfényben aranyhajókat
Ringat a távol messzeség.

Nagy messze Nápoly kupolái,
Zöld babérrédek, lugasok.

Fejem fölött Itáliának
Örökienyes napja ragyog...

Mosolygó Sorrento, köszöntlek!
Mint kőd, ugy oszlott szét a mult.
Itália! szép istenasszony,
A vándor, im elédbe hullt.

Utjára hints rózsát, virágot,
Most szép az élet igazán!
Költészet, szerelem hazája,
Te légy, te légy csak új hazám!

Kecskeméthy Győző.

A másolat hitelűl

P.

FŐVÁROS.

(*) Az Erzsébet királyné-uti villamos vasut.

A budapesti közúti vasut Erzsébet királyné-uti vonalának engedélyezési tárgyalása, mint már megírtuk, tegnap tartott meg Mándy Lajos miniszteri tanácsos elnökelete alatt a kereskedelemügyi minisztériumban. Az engedélyezési tárgyaláson az érdekeltek ténylegök között minden kérdésre nézve egyetértő megállapodás jött létre.

A vonal a Csömöri-útról indul ki és a Mexikói-úton, amely tíz óra kiszélesített, balad az Erzsébet királyné-utnak a fővárosi határánál levő végpontjáig. A vasut a székesfőváros által végrehajtható utépítéssel kapcsolatosan építendő ki. Az új vonal a villamos áramot a Pálffy-utcai telepből fogja kapni, amely céltól a Pálffy-utcai telep a Damjanich-utcai teleppel nagy feszültségű földalatti kábelkötéssel és összeköttetési, s a Damjanich-utcai gépház megfelelően kibővíttetik. A vonal építési költsége 1.314.000 koronában állapított meg; a Pálffy-utcai és Damjanich-utcai telep összeköttetésének, valamint az utóbbi telep kibővítésének költsége 322.000 koronában. A vonal építési költségeiben szerepel 100.000 korona hozzájárulás a székesfőváros javára az utépítési költségeihez. 45.000 korona hozzájárulás az uterület kiszájtási költségeihez, valamint 40.000 korona egy városi telek vételára fejében. A tőke fedezeti módja tekintetében megállapított, hogy a társaság ugy az ez alkalommal elhatározott 1,360.000 korona beruházást, valamint az 1900. évi november hó 26-án kelt engedélyokirati V. függelékben a Farkasvölgyi temetőhöz vezető vasut építési költségeire megállapított 1.300.000 korona költséget és a Pálffy-utcai telep kibővítésére és egyéb beruházásokra engedélyezett 2.568.000 koronát, összesen tehát 5.754.000 koronát címletek kibocsátása útján fogja beszerezni.

(*) Az adó. A székesfőváros adó-pénztárainál november hónapban a következő összegek folytak be: Állami adó, hadmentességi díj és késedelmi kamat: 4.962.567 korona 47 fillér; községi adópótlék, házbérek-krajcár stb.: 2.160.903 korona 62 fillér; utadó: 93.724 korona 23 fillér; késedelmi és iparkamarai illeték: 25.183 korona 95 fillér; betegpótlási pótladó és késedelmi kamat: 184.445 korona 90 fillér. Összesen befolyt: 7.428.825 korona 17 fillér. A fizető felek száma 30 369 volt. Az 1901. évi egész időszakban: 36.640.540 korona 77 fillért fizetett be 239.222 adózó fél. A mult évnek ugyanebben az időszakában az eredmény 36.449.491 korona 44 fillér volt s így az idén 191 019 korona 33 fillérrel többet fizettek be.

A munkátlanokért.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 3.

A közjótékonyági bizottság ma délután Horváth János tanácsos elnökelete mellett nagyérdemű ülést tartott, melyen behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, mily módon történjék a munkátlanok segélyezése. Az idevonatkozó javaslatot, amely a kerületi előjárók értekezletén történt megállapodásokon s azon a külön értekezleten alapszik, amelyet Lélay miniszteri tanácsos és Neuschloss Marcell részvételével tartottak, már bőven ismertettük. A javaslat lényege az, hogy a segélyt foglalkoztató műhelyekben való munkálkodás után kell adni és hogy szaporítani kell a népkonyhákat. A munkaközvetítő-műhelyek munkakörét pedig módosítani szükséges. A közjótékonyági ügyosztály azt javasolja, hogy a munkátlanok segélyezésére (népkonyhákban és egyéb célokra) tolyósítsa a közgyűlés 20.000 koronát az előjáróságok rendelkezésére s hogy némely kerületben állítsanak új foglalkoztató-műhelyeket s ezeknek a munkakörét fejlesszék. Egyelőre a budai oldalon legalább egy, a pesti oldalon két ilyen műhelyt kellene fölláítani.

A bizottsági ülésen lefolyt vitában elsőnek Neuschloss Marcell szól a kérdéshez. Hibáztatta az államot és fővárost egyaránt, hogy a nagyobb közmunkákat nem akkor rendeli el, mikor a munkanélküliség szinte elemi erővel tör ki. Most rendkívüli intézkedésekre van szükség, mert nemsokára róbusosan fog emelkedni a gyárak és műhelyek munka-

kevesbítése s így az inségben levők száma. Azt hiszi, hogy a VIII. kerület mintájára, csakis a kerületi előjáróságok találhatják meg a kellő módozatokat. Most azonban a legsürgősebb dolog, hogy kenyeret adjanak azoknak, akiknek erre szükségük van; tehát hogy a legegyszerűbb igények ki legyenek elégítve. Ami a népkonyhákat illeti, az a véleménye, hogy — ha nagyon nagy számmal veszik azokat igénybe, — akkor egyszerűsítsék az ételadagokat, hogy így mindenkinek jusson belőle. Mert a fődolog az, hogy éhez ember ne legyen a fővárosban. Első sorban azonban mégis arról kell gondoskodni, hogy azok kapjanak élelmezést és segélyt, akik dolgozni akarnak, de nem kapnak munkát.

Lélay, Gusztáv miniszteri tanácsos, nem hiszi, hogy a munkanélkül levők száma rohamosan fog szaporodni. A munkások jó nagy része vidékre vonul a tél elől. De mind a mellett is nagy a számuk azoknak, akik munkát nem kapnak s ezekről gondoskodni kell, a viszonyok javultáig. A foglalkoztató-műhelyekben való elhelyezésének nagy nehézségei vannak, mert olyan szakbéli munkás, aki rendszer viszonyok között naponta 2-3, vagy több forintot megkeres, nem mehet a foglalkoztató műhelybe a csekély 25-30 krajcár napi keresetért. Ezek a műhelyek inkább csak azoknak a segítségére vannak, akik az alsóbbrendű munkákkal foglalkoztak. Ezért jónak látná, ha a foglalkoztató műhelyekben magasabb rendű munkákat is műveltetnének. Legnagyobb a száma a munkanélküliek közt a fém- és famunkásoknak. Ha azonban ezek részére rendeznek be foglalkoztató műhelyeket, akkor meg az az eset állhat be, hogy elvonják a munkát a szakbéli gyárosoktól és ezek munkáscsapatjaitól.

Olyan tárgyak készítéséről kellene tehát gondoskodni, amelyekre nálunk még nem gyártanak; ilyen a vasmunkáknál a zárak, a harapófogók, kalapácsok stb. A foglalkoztató-műhelyeknek ilyenek gyártására való berendezése nem is kerülne túlságosan sokba és ha például féláron foglalkoztatnák a szakbéli munkásokat, igen nagyot lendítenék a baj orvoslásán. Egy új foglalkoztató-műhelyt mégis kellene fölláítani Budán s egyet az V. kerületben az alsóbbrendű munkások számára, 60 fillér minimális napiadjal és ezenkívül szükséges az étel-utalványok kiadása is, nagyobb mértékben, mint eddig. Az összeköttetés azonban a munkaközvetítők és népkonyhák között meg kell állapítani.

Dr. Szalay Mihály a javaslatnál s az elmondottaknál sokkal radikálisabb módozatokat kíván. A foglalkoztató műhelyek föllállítását nem ellenzi ugyan, de — azt hiszi — ezzel nem sokat segítenek a helyzeten. Csak ez lenne az orvoslás, ha a közgyűlés határozna a nyújtandó munka felől, mert respektálni kell a munkásoknak azt a magatartását, hogy ők nem könyörödmányt, hanem a szakjukba vágó munkát akarnak. Készíttessen a főváros olyan munkákat, amelyekre talán ebben a pillanatban nincs szükség, de a melyeket jövőre föl lehet használni a főváros háztartásában.

De ki kell gondolni olyan foglalkoztatást is, amely az alsóbbrendű munkásoknak ad kenyeret; mert ezeket sem szabad koldulásra szóktatni. Inkább adjon a főváros olyan munkát, amelynek az elvégzése nem rögtönösen szükséges, de veszedelmes lenne eltérni azt, hogy számos ember legyen munka nélkül. Vannak aztán számosan olyan emberek is, akik csakugyan rászorulnak a társadalom anyagi támogatására. Ezekről szintén gondoskodni kell. Epp ezért nem tartja elégségeseznek, hogy csak 20.000 koronát kérjenek a közgyűléstől. Hozzájárul mindannak az előadásához, amelyeket az ügyosztály és a föl-szólalók javasoltak, azzal, hogy a közgyűléstől 50 000 koronát kérjenek. Kéri, javasolják a tanácsnak, hogy ezeket az ügyeket sürgősen, esetleg rendkívüli közgyűlés útján intézzék el. A vezérrel pedig az legyen, hogy minden munkás lehetőleg a saját szakmája körében kapjon foglalkozást.

Neuschloss Marcell igen nagy hibának tartja, hogy senki sem tudja biztosan a munkátlan munkások számát. Ezért elkerülhetetlennek tartja, hogy állami és fővárosi statisztikai hiteles kimutatások álljanak rendelkezésre. A nem teljesen megbízható adatok miatt van a nagy eltérés a baj orvoslása körül.

Verdő Károly kir. tanfelügyelő: Hozzájárul, hogy a 20.000 korona segélyt kérjék a közgyűléstől s ezt a pénzt fordítsák foglalkoztató-műhelyekre. de úgy, hogy a munka megállapítását bízzák szakértőkre. Ezeket a foglalkoztató-műhelyeket rögtön be kell rendezni, még pedig úgy, hogy bennük az elszegényedett intelligens elemek is munkát találjanak. A népkonyhákba járó embereket pedig bizalmas uton segélyezni kell, különös figyelemmel az inséget szenvedő gyermekekre.

Még Mezey Péter szól a tárgyhöz s aztán a bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a foglalkoztató-műhelyek hatáskörét jobban kiterjesszék s hogy

20.000 korona megszavazását kérjék a közgyűléstől a segélyezés céljára. Ohajtja a bizottság, hogy ezekben a munkálatokban ezentul is részt vegyen a munkaközvetítő intézet.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Operaház. Az Operaház igazgatósága Alberti Werner helyére magyar tenoristát keres. Ennek az elhatározásnak köszönhetően, hogy Warmuth Ignác magyar származású tenorista, aki néhány év óta a varsói színház tagja, ma este Leoncavallo: *Eajazzók* című dalművében föllépett. Sajnáljuk hogy olaszul énekel, mert ez a körülmény ellentmond vendégsze-replése céljának. Nagyon intelligens énekes, aki sohase vét a jóízűs ellen. Tenorjában sok a melegség, és ha ereje nem is felel meg a nagy hőstenor-kalibernek, az olasz és francia szerepkör javarészában jól állhatja maga helyét, ugy hiszszük. Játéka ugyan nem hat a közvetlenség erejével, de nem is az az értelmetlen operai sablon, amelytől közönségünk mármár egészen elfordul. Az énekest azonban a tréma megakadályozta ereje teljes kifejtésében és reméljük, hogy a legközelebbi fellépése alkalmából, amelyet érdeklődve várunk, csorbítottatlan művészi szabadsággal fog a színpadon mozogni. (—ly)

** Magyar Színház. A Magyar Színházban ma este az *Országos Székesfővárosi* nyugdíjasai javára a *Színházok* adták elő. A jótékony előadásból aligha lesz valami sok haszna az öreg nyugdíjas színészeknek, de az előadás maga jó alkalmat nyújtott arra, hogy Feld Olga, a legújabb szubrett-sarjadék Feld Zsigmondnak a *Városi* *Színház* érdemes igaz-gatójának leánya, aki a nyáron több szép sikert aratott a ligeti színház színpadán, kőtalán közt is bemutatkozzék Mimi szerepében. Az ifjú szubrett-aspiránsban sem tagadja meg magát a színészszer: sok a temperamentuma, nagy bizottsággal mozog és beszél, szóval látszik rajta, hogy a színpad közelségében született. Fejlődésképes, csinos hangja is van s minthogy az operetben éppen a táno divatja járja, hát szépen is táncol. A közönség nagyon melegen tapsolta Feld Olga kísasszonyt, akinek reményt lehet fűzni a jövőjéhez. (M—s.)

** Hírek a Nemzeti Színházról. *Brioux* rendkívüli sikert drámáját, *A törös talárt* hoznap, szerdán, immár 19 edszer adják a Nemzeti Színházban. A szenzációs színmű, melynek minden eddigi előadását teljesen megtelt nézőtér nézte végig, valószínűleg még ez év folyamán megéri a 25-ik előadás ritka jubileumát. A fő női szerepet holnap is P. Márkus Emília asszony, a szerep budapesti kreálója játssza. — Csütörtökön érdekes repriz lesz a Nemzeti Színházban: *Ferency Ferenc* színműve, *A rablók* kerül színpadra, a főbb szerepekben P. Márkus Emíliával, *Vizdórnival*, *Liget* Juliszkával, *Gabányival*, *Beregivel* és *Rózsaheggyel*. — *Blaha* Lajza asszonynak a hőtre, péntekre és szombatra kitűzött fellépési a *Népszínház* műsorviszonyai miatt elmaradnak. A két estén mindazonáltal *A bor* kerül színpadra, amelynek vonzereje most, a 25-ik előadás alkalmával is csak olyan páratlanul áll, mint volt az első előadások alkalmával.

** A Vígsház bemutatója. A Vígsházban holnap szerdán, kerül bemutatóra *Lawffs és Kratznak* a *pályó* (*Die Logenbruder*) című bohózata, mely az összes német színpadokat a legnagyobb sikerrel járta be. A kacagató újdonságot élénk érdeklődéssel várják, amiről az első előadásokra történt előjegyzések nagy száma tanuskodik. A *pályót* a hét végéig minden-nap adják.

** Elk ezek? Márkus József, a mi kitűnő kol-légánk, aki kifogyhatatlan ötletességgel szerkeszti a *Magyar Színpadot*, ebben az immár nélkülözhetetlen színházi napilapban elmés jutalomkérdést tűz ki olvasói számára. Az ötletes szerkesztő kérésére tizenöt előkelő művésznője az összes budapesti színházaknak föltölgatálfalta magát háttal és ezenfelül — jobban mondva: — ezen alul a lábát is. A budapesti színházi közönség így a legérdekesebb tizenöt arokép-incognito elébe állította az elmés *Magyar Színpad*, amely három jutalmat is tűzött ki a megfejtők számára. A közönség bizonyára szívesen foglalkozik a pikáns kis tojóróval, amelynek sok művészettel talál-ták meg a decons formáját.

** Növendékszíneszek vizsgálati előadása. Az Országos Székesfővárosi Akadémia növendékei 8-ikán, vasárnap tartják a Várszínházban harmadik vizsgálati előadásukat. Ez alkalommal színpadra kerülnek *Dósa György*, *Jókai* Mór szomorújátékának harmadik felvonása és ennek változata; *Pártotok*, *Kisfaludy* Károly vígjátékának első felvonás változata. *Proletárok*, *Csikó* Gergely színművének második felvonása. Az előadást *Gál Gyula*, az Akadémia újonnan kinevezett gyakorlati tanára vezeti. A főbb szerepeket játsszák: Baracs Rózi, Biró Irén, Hans Hedvig, László Irén, Jozsefnyky Sári, Kovácsik Ilona, Nagy Marika, Széll Gizella, Beregi Simon, Biró Gábor, Gero Zsiga, Gózon

Béla, Gonda István, Kotsis Lóránt, Pajor Ferenc, Sik Rezső.

A Tarka Színpad újdonságai. Friss, fiatalos erővel halad előre útján a *Tarka Színpad*, ez a színpadunk kis művészi vállalkozás, amelynek első bemutatókai a magyar varieté izléses, finom és művészi megteremtését irtuk föl érdemül. A *Tarka Színpad* ma ismét új tréfiaként szolgált egyre növekedő közönségnek s újabb igazolta első kedvező ítéletünket. Akik csinálják, magyar írók és művészek, egyre jobban kitanulják eszénjé-binját és ma már eljutottak odáig, hogy egész programjuk viharos vidámság, taps és újrázások közt indul utnak a közönség meghódítására. Az új műsört *Molnár Ferenc* prólogusa vezeti be. Elmés és közvetlen formában szól el a *Tarka Színpad* jelenéről, s meleg ajánlással végződik a jövőre nézve. Utána *Máder Raoul* és *Pásztor Árpád* Van-e tehetségem? című pomás tréfiáját ismétlé bájosan és ügyesen *Kornai Berta*, majd ismét *Pásztor Árpád* ötlete, a *Leleplezés* mulattat *Baummann Károly* pompás előadásában. A trancia művészcabaret-k hangulatát kelti *Szentmiklóssy Béla* szép énekelőadása: egy Delmet-dal a vén gitárosról *Molnár Ferenc* kifünő fordításában, majd *Heltay Jenő* és *Tarnai Alajos* mélyérzésű szép kompozíciója, a *Regény*; mind a kettőt érzésteljes és erős előadásban juttatja sikerre az előadó. Elmés és deces tréfiát irt *Mérei Adolf* a *Kulesnyik* címen *Kern Aurél* bravuros és népszerű muzsikájára. *Csatai Janka* és *Kornai Berta* pajzán jókedvvel játszó énekelik el a kedves apróságát. Befejtésül *Courline Ne vájunk el!* című bohóságát adták, amelyet *Gáth Sándor* fordított magyar nyelvre. *Farágy Odón*, a bündi szinkróból ismert pompás tehetségű komikus, sok ötlettel játsza a bohóság egyik főszerepét, kifünő egy aggasztos térszerepében *Baummann Károly*, az *Juányi-pár*, *Véghelyi Angéla*, *Gyárfás, Katona Ernő* szintén megérdemlik az elismerést a kifügástanul összejátekért. A közönség mindezt ma is rendkívül tetszéssel fogadta. A vidámság előzdődött a prólogussal s egyre fokozódott az est folyamán. Minden számot ismételték s a *Tarka Színpad* második bemutatkozása megkétszerezte az első est sikerét.

Filharmonia. A *Filharmoniai Társaság* negyedik hangversenyt e hó 4-én szerdán, rendezi est 7 1/2 órakor a *Vigadó* nagytermében *Kerner István* karagya vezénylete alatt és *Stamb Viktor* a jeles zongoraművész közreműködésével, ki *Saint-Saëns* kedvelt zongoraversenyt (G-moll) játsza. Azonkívül műsoron találjuk *Beethoven* 5-ik Symphoniáját (C-moll) egy hazai zeneszerző: *Fischer-N. Suite de Ballett* és *Brahms Akadémiai ünnepi nyitányát*. — Jegyek e hangversenyre *Méry Béla* zeneműkereskedésében (Andrássy-ut 12.) kaphatók.

Hírek a Népszínházból. *Moldován Gergely* új népszínműve, a *Flórián szerelme* holnapután, est 7 1/2 óráig, kerül színe negyedszer. A román népelet, melyet a darab fest és a román dalok és táncok egyre nagyobb érdeklődést keltenek a közönségben. A tegnapi, harmadik előadásra szintén megtelt a nézőtér s *Blaha Lujza* asszonyoknak és *Raskólnak* minden dalát meg kellett ismételnie, ugyszintén a táncokat is. — Holnap, szerdán, *Béla László* és *Fejér Jenő* eredeti operetteje, a *Katalin* kerül színe, *Germain* hadnagyszerepében *Kéry Klára*val. A cárno szerepét újra *Zilahiné S. Vilma* asszony játsza.

A Magyar Színház bemutatója. A *Magyar Színház* holnap, szerdán mutatja be a nagy érdeklődéssel várt *Florodora* című operettet. Az operett, amelyre hetek óta a legfokozottabb ambícióval készült a *Magyar Színház* személyzete, előreláthatólag hasonló melegséggel fogadástásra talál nálunk is, mint hazájában. A szerepek *Fedák Sári*, *Ledósky Gizella*, *Turcsányi Olga*, *Dóry Margit*, *Sziklai, Szilágyi, Ráthonyi, Dainoki* és *Palásthy* kezében vannak.

Színészjubiläum. A *kecskeméti Nemzeti Színház* a vidéki színészet egyik érdemes tagja, *Károlyi Lajos* ültö meg színészpályájának harmincötödik évfordulóját. A művészt, akit a *kecskeméti* közönség nagyra becsül igaz művészetéért, nagy ünnepi részesítették a jubilaris estén. A jubilanát a város polgármestere, *Kada Elek*, és a színházi bizottság levélben üdvözölték.

Színészeti Nagy-Kanizsa. *Kövesi Albert*nek, a *kecskeméti színház* igazgatójának társulata a nyári évadot *Nagy-Kanizsa* tölti, ahol már engedélyt kapott egy aréna építésére. A *kecskeméti színház* érdemes és ambíciózus direktora május havában nyitja meg az arénát *Dóczy Lajos Csókjával*. Az új rezsím jelenlős haladás *Nagy-Kanizsa* színészetében.

Kell-e fizetni Offenbach-tüntémet? Erre a nem érdektelen kérdésre a *bécsi* törvényszék döntését akarja provokálni a *bécsi An der Wien* színház igazgatósága. Ez a színház a napokban előadta a *Szép Helénát*, az operett után azonban vonakodott a rajta kövétel tüntémet megfizetni. A *bécsi* színház, mint mondja, azért nem fizet, mert elvi döntést akar provokálni abban a kérdésben, vajjon az *Offenbach*-operettek általában tüntém-kötelesek-e még. Az ügybök már be is pörülte a színház igazgatóságát.

Színházi statisztika. A Nemzeti Színház november havi bevételének lapunkban közreadott statisztikájába hiba csuszott be, amelynek helyreigazításaképpen a következőkben közöljük a színház bevételének adatait. A *Nemzeti Színház* november havi 30 esti előadásának bevétele 65.589 K., a múlt év novemberének 61.255 koronájával szemben; az 5 délutáni előadás bevétele 7419 K., a tavaly novemberében tartott 5 délutáni előadásé ezzel szemben 5586 K. A novemberi esti előadások átlaga tehát 2186 K., (1900-ban 2041 K.), s a délutáni előadások átlaga 1483 K., (1900-ban 1117 K.)

Két nota. *Dankó Pista*, az országos híri dal-költő a következő nyilatkozat közzétételére kérte fel szerkesztőségünket:

Sturm Albert Országgyűlési Almanach-jának 335. lapján a *Papp Zoltán* országgyűlési képviselő úrról szóló közleményben egyebek közt a következő adatot olvasom:

Kiadott három kötet költeményt s azonkívül mintegy ötven füzet dalt, amelyek közül nagy népszerűséget értek el a *Rám se nézett mikor én megálltam s a Nem fuj a szél, nem fog a dorozsmái szétmalom* és az *Iszogatok, dalolgotok* kezdetűek.

Ez az adat kétharmadrésében téves, mert a *Rám se nézett* ... és a *Nem fuj a szél* ... kezdetű dalok zenéje tölem való, *Papp Zoltán* csak a szövegíróket irta. *Magyar Papp Zoltán* ur is bizonyára szívesen fogja ezt igazolni, annyival inkább, mert a téves adat nyilván az ő tudta és hozzájárulása nélkül került az *Almanach*-ba.

Tisztelettel
Dankó Pista.

Színészházasság. *Palásthy Sándor*, a *Magyar Színház* fiatal tagja, ma vezette oltárhoz *Bukovics Erzsikét*, *Palásthy Bélának* a *Nemzeti Színház* irdaigazgatójának bájos mostohaleányát.

Színész-hűség. A londoni Drury-Lane színházban a napokban nagy matiné rendeztek a színészegyesület javára. A legkifünőbb londoni színművészek és művésznők ajánlották föl közreműködésüket s az ajánlkozék egytől-egyig meg is jelentek, csak *Kendal* asszonyt tette túrvé a színpadot a rendező. Az első felvonás után végre megjött a magyarizát egy levél alakjában, melyet a matiné rendezője legott föl is olvasott. A levelet *Kendal* asszony férje irta s így szökö:

Felcsögem azért nem jelent meg az előadásban, mert a színpadokon *Beerbohm Thee* és *Charles Wyndham* színművészek neve vastagabb betűkkel van kinyomatva.

Hajszja Björnson ellen. *Björnson Björnsterne*, a nagy északi drámáiról ellen most valóságos hajsz folyik hazájában, a hírneves szerző *Lange Pál* és *Parsberg Torn* című drámájának egy mondata miatt, mely *Sverdrup* elhunyt miniszterének ellen vádat tartalmaz. Az elhunyt miniszterének családja, mint röviden már említettük, pört indított *Björnson* ellen. A drámáiról a napokban nyilatkozatot adott közre, amelyben fenntartja a darabban elfoglalt álláspontját, mindazonáltal hajlandó a nehezelt mondatot megváltoztatni, de csak abban az esetben, ha a norvég főváros valamennyi politikai újságja egyhangúlag kijelenti, hogy tollát a jóhiszeműség vezette. De ha csak egyetlenegy olyan újság is akadna, amely másképpen ítélné, akkor a szerző életében a darab többé nem adható elő *Krisztianában*. Kérdés, vajjon a norvég sajtó magára vállalja-e ezt a kötelezettséget.

Sudermann új darabja. *Sudermann Herman* *Éljen az élet!* című új színműve január elején fog bemutatásra kerülni a *berlini Deutsches Theaterben*.

MŰVÉSZET.

□ **A Műbarátok Körének kiállítása.** Páratlanul gazdag és magas művészi követelményeknek megfelelő keretben mutatja be a Műbarátok Köre kiváló tájképfestőnek, *Katona Nándor* műveit. A gyűjteményes kiállítás 140 művet foglalja magában a fiatal mesternek. A stilszerűen díszített termekben *Katona Nándor* festményein kívül *Kalmár Elza* szobrászónő 17 plasztikai művét állítja ki a kör. A kiállítás est 7 1/2 óráig délután 4 órakor nyílik meg és ez alkalommal csupán a tagok és azok jelenhetnek meg, akik meghívót kaptak. Másnapról kezdve a kiállítás 11 óra-ig délután 5 óráig tart. A kiállítás mellett meg délelőtt 9 óráig est 8-ig. Erőseks részletek lesznek a kiállításnak búr *Huszár* Ilona égetett technikájú burorai és a búr *Fejérváry Géza* jubileumára készült emléktárgyak.

□ **Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása.** Az a zsűri mely az áltami nagy aranyérem odaítélése dolgában hivatott dönteni, e hó kilencedikén délután öt órakor ül össze az Iparművészeti Múzeum igazgatóság irdájában. A zsűri elnöke *Radisics Jenő* lett hivatalból tagjai: *Lippich Elek*, *Fittler Kamill*, *Mihalik József*; a társulat részéről: *Szalay Imre*, *Thék Endre*. A kiállítók bizalmiérténei lesznek: *Györgyi Kálmán* és *Tólos Pál*.

Téli tárlat.

Írta: *Yartin*.

III.

Van nekünk, van, egy nagy festőnk, aki a művészet fölket papjainak egyike, aki teljesen kifejlett egyéniség, aki — ha a jelek nem esalnak — világgá viszi a magyar nevet, nem is oly sokára. Ha a művészi fejlődésből következtetni lehet, akkor *Fényes Adolfnak* a legelőkelőbb helyek egyike fog jutni a magyar művészet történelmében. Bizunk benne, hogy ez épp úgy beteljesedik, mint ahogy beteljesedett az, amit jó pár évvel ezelőtt mondott róla. Előrelátható volt, hogy hamarosan át fog esni a *Sturm* und *Drang*-perióduson, a tulajdosan ideges festéköfőrakáson, az esetet teljes mellőzésén, az ifjú szerzetelenségen. Előrelátható volt, hogy nem sokáig lesz ifjú óriás, akinek fejében véget nem érő ciklusok témája forrong, aki inkább elbeszéli akarja azt, amit megfesteni kell. Megmondtuk, hogy vissza fog térni a festészet birodalmába az irdalomból, ahova elkalandozott s ezzel technikára is nyugodtabb lesz. Megmondtuk, hogy nem a tárgyi, hanem a művészi igazságot fogja hajszolni, ha a kellő fokra kiforja magát.

Ez az idő eljött, hamarabb mint gondoltuk, amibe bizonyára belejátszott a művész nagy intelligenciája és önjúdiciuma. Azt hisszük, hogy most — egyetlen egy festőt sem véve ki — ő a művészeti igazságnak leghivatottabb tolmácsolója. S ezt hisszük becsületesen, őszintén, pártatlanul és elfogultság nélkül, mert hiszen a művészt még látásból sem ismerjük.

Gyönyörű és érdekes fejlődésének most jutott el a fordulópontjához, ahol kissé megnyugszik. Meg kell csak jól nézni az ő külön kiállítását, (V. terem) hogy ez szembezőkö legyen. Nappali gondolata s éjjeli álma a művészi igazság. Ezt keresi az arcban, ezt az alakok beállításában, ezt a tárgyban s a jelentéktelen házikóban, melyet szintén érdemesnek tart megfesteni. Volt idő az ifjú zavaros forrongásban, a sejtelmes nagyot-akarásban, mikor nem is látszott tudni, hogy a tájrészletben, az egyszerű szalmakazalban is nagy művészi igazság lakozik s nyílik meg annak, aki érez.

Felődésének jelenlegi étappeján nem tárgyat, nem témát keres. Vagyis minden tárgy jó neki, semmi téma sem kiesny, mert nagygyá lehet tenni az igazság visszaadásával, mely *Fényes* nem szolgál, nem fotográfiai hűségű, nem részletek kérdése, (ez legkevésbé!) hanem egyszerűval: művészi igazság.

Es kérelhetetlen igazság. A lényegnek, a karakternek oly rajongó szeretete, oly könyörtelen hajbánsága, hogy ez több színt, több árnyalatot egyenesen kiküszöbölt a palettájáról. A caput mortuum, égetett siena, indigó, umbra stb. keverékből álló komor maszatok, melyek előtt néha gondolkodva állunk meg, s melyeket oly buzdoga lapátolt és kent (az esetet teljes mellőzésével) a „nyomor-ciklus” képeire, nem kísértének többé. Most jóval kevesebb színt használ, egyszerűbb, egyénibb, szinte meglátszik, hogy erővel mérsékli magát, s immár megvan a saját külön koloritja. Képei fátályozottabbak, mintha tavallón világos sárgásbarna, finom pornak a visszamaradt atomjai rakodtak volna rájuk. S egytől-egyig oly igazak, annyira természetesek, annyira nem „szépen beállítottak”, hanem a mesterkéletlen természetből ellesettek (s itt ez igazán nem elescélt frázis akar lenni), hogy alakjai s egyéb figurális stúdiumai mind úgy hatnak, mint in *pelo* lévő nagy kompozícióknak a részlettanulmányai. Hiába vannak rájuk által korlátolva, összefüggenek valamivel, átnyulnak valami után, ami a ráján kívül van.

E fordulópont után, a lelkiismeretes s aprólékos adatgyűjtés és a teknikai kísérletezés után jön és jöjjön a nagy kompozíciók korszaka, mikor ez a megtalált művészi igazság, és a csodásan fejlett teknika egy-egy nagy gondolatban, egy-egy nagy témában lesz földolgozva. Ez lesz a delelő, mely bár mennél tovább tartana.

Most jönné a részletezés, de ez már annyira az egyéni izlés, vagy menjünk tovább: a temperamentum dolga, hogy legjobb a nyujtas közönség az V. terembe utalni, hogy nézze jól végig ezt a külön kiállítást. De nem állhatjuk meg, hogy egyik-másik képre föl ne hívjuk a figyelmet. Tessék jól megnézni a 158. számot s mindenekelőtt a 144. számot, melynek tévedésből „tavasz” a címe, pedig tikkasztó kánikulai deket ábrázol. Csodás igazsága egy kép, remek árnyékkal. Nincs terünk részletezni ezt a külön kiállítást, mely egymaga megmenti a téli tárlat nyílvját.

Arkay Aladár Nyugati pályaudvara (224), *Utcareszlete* (312), *Gyujtogatás* (462) jó dolgok, de mikor csinálja őket, képzettszerűen folytán eszébe jutnak azok a meleg színek, melyeket más festők művein megsejtettek s ez az „utánérzés” meglehetősen jelentkezik. Mikor a mi nyugati pályaudvarunkat festi, *Mesdag, Clara Montalba*

és John Terris-remiszenciák jutnak az eszébe. Megtörténik, nem is oly ritkán, hogy egyik-másik művész agysejtjei bizonyos színekkel annyira szaturálva vannak, hogy ezek uralkodnak az agyban s e színek adják meg az alaptónust. Példárá a sárga (pasztelrajzu) saját arcképe, mely különben rendkívül egyszerű, tehát nagyon jó dollog. Aki *Szlányi Téli tájképet* (278) megvette, finom izlésű ember s nagyon jól járt vele. Egy kis remeket vett. Ritka, igaz téli hangulat, a napnak egy-egy eltévedt sugarától alig-alig megvilágított utcarészlet, a lehető legkevesebb eszközzel megfestve. Ez a kis kép messze kimagaslik a többi szlányi közül. *Knopp Imre* egész gyűjtemény pasztellel van képviselve. A két legnagyobb, legemélygöcsőbb, de az apró tájképekben és vedutákban sok igazság van. Például a 219. számúban, de különösen a 215-ösben, mely pár lépésről teljes illuzióját kelti a nedves, kissé hűvös, de ragyogó tavaszán. *Keményffy Jenő* tehetsége nagyon izmosan fejlik. Nagy képénél (494.) sokkal jobb apróbb dolgai, melyekben nagyon sok az intimitás. Dömösi parasztudvara kitűnő. *Karlovsky* dolgaiira nagyon nehéz valamit mondani; sokáig tart, míg az embernek ingadozó ítélete lezsongdik. S az ítélet — ez alkalommal — nem éppen kedvező. Bizonyos, hogy ideges keresettség, sok beteges finomság, a lényeknek elapozása van ezekben a dolgokban; az is bizonyos, hogy rendkívüli rajztudás van bennük, de kemény színek, s végre az is bizonyos, hogy oly művész, mint *Karlovsky*, elbir bármilyen kritikát. Nem is volna művész, ha gyári pontossággal mindig egyformán dolgoznék.

Ripp-Rónai kócos vörös, vén, tölgyfája nem sokat ér, de többi három dolgnál Konti arcképe óta nem láttunk különét. Különálló nagy egyénisége előtt lassankint a közönség is meghajlik. Színeinek kettős arcképe úgy fölfogás, mint szín tekintetében sajátosság, mondhatni antik hangulatával hat meg. Olyan ez a festmény, mint színét vesztett ósregi falkép az etruszkok korából. Falérii s Veji templomaiban lehetnek ilyenek. Vagy inkább inkább ihlet, vagy rendkívül rafinált érzék tőle, hogy e kettős arcképnél a szürke tónus uralkodik sokféle változataiban, mert ez lévén a legindifferensebb szín, ebből emelkedik ki legjobban az arc karaktere. Nem hiába, s nem véletlenül használt háttérül szürkét Mieris s a többi nagy hollandi arcképfestő. S mivel Rónai képén még szín sines, jóformán csak rajz, a karakter még szembeszökőbb. A „Somogyi faluvéget” (hóolvadásokról) hosszabb ideig kell nézni, hogy az ember megtalálja a rejtőző kvalifikációkat. De ha megtalálta, akkor nagy gyönyörűsége van benne, s eszébe jut, hogy sokszor látott ily téli hangulatot, mikor vasuton utazott s a táj egy pillanat alatt úgy elrohant előtte, hogy pusztán csak a hangulata maradt meg. De Rónai, a nagy impresszionista, nem is akar egyebet. Talán még ennél is szebb a másik tájképe, mely téli részletet ábrázol a vicinális vasut mentén. Ha azonban belemélyed ebbe a nehéz levegőbe s (valószínűleg) a kőszénfüsttől kissé piszkossárga hóba s a táj elszomorító kietlenségébe, melyet még az obliquált varjúk sem élénkítenek, akkor alig tud tőle megválni.

Innocent Ferenc nagyon hanyatlik. Rabnője és patriciusa csupa levegőtlenség, csupa paradoxon (vagyis krétás színek porcellán) és csupa lelketlenség. Ez utóbbi a legnagyobb baj, mert orvosolhatatlan.

Pállya és *Náder* apró dolgai közt sok rokonság van. Ennivaló kedves dolgok. Első pillanatra az ember hajlandó őket egy pillantásra, sommában végignézni, de ha egyből megáll, akkor megdöbben a lelkiismeretlenségét s apróra végignézni valamennyit is elbámul egy gondos kidolgozásukon (ami nem jelent erőltettséget), mint művészi értékükön. A közönségben fog rejleni a hiba, ha nagyobb részük el nem kel.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Petőfi-Társaság jelöltjei.** A Petőfi-Társaság tagjai ma délután négy órakor előleges konferenciára gyűltek össze *Bartók Lajos* alelnök lakásán. Az értekezleten részt vettek: új. *Abrányi Kornél*, *Abrányi Emil*, *Abafi Lajos*, *Boán Zsigmond*, *Jakab Ödön*, *Koroda Pál*, *Prém József*, *Sebők Zsigmond*, *Somló Sándor*, *Szabó Endre* és *Szana Tamás*. — A Petőfi-Társaság december végén két új rendes tagot választ az elhunyt *Makai Emil* és *Bercsényi Béla* helyére s az előzetes konferenciának az volt a célja, hogy a társaság tagjai a jelöltek dolgában tájékozást szerezzenek. Ugy látszik, hogy az idén sokkal több lesz a jelölt, mint a korábbi években. Eddig a következők vannak azonban: *Eötvös Károly*, *Kabos Ede* (ajánlja *Abrányi Emil* és *Sebők Zsigmond*), *Györy Ilona* (ajánlja *György Aladár*), *Zempléni Árpád* (ajánlja *Enadródi Sándor*), *Pekár Gyula* (ajánlja *Koroda Pál*), *Vértesy Gyula* (ajánlja *Várdai Antal*) és *Benedek Elek*. Az előleges értekezleten határozott

megállapodás nem történt. A jelen voltak akinek tisztes fogadták *Eötvös Károly* jelölését, aki rövid idő alatt értékes munkák egész sorozatával ajándékozta meg a magyar irodalmat s akinek a megválasztása diszére válnék a Petőfi-társaságnak. Meleg elismeréssel ajánlották továbbá *Kabos Ede* is, a magyar szép-prózának egyik legkiválóbb munkását, akinek minden elbeszélése regénye és tárcá-rajza erős egyéniséget, finom pszichológiát, magasan járó művész-lelket revelt.

○ **A magyar izraelita irodalmi társaság** ma délután *Agai Adolf* elnökle mellett felolvasó ülést tartott nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében. Az első felolvasó dr. *Weiszburg Gyula* rabbi volt, aki a zsidó vallás sektáiról tartott értekezletet. Nagyrészt, vonzó előadásában beszélt a sektaképződés pszichológiájáról, a samaritanusokról, a saduceus, farizeus- és esszeus-pártokról, a karaita sektáról, amely Orosz- és Lengye országban a mai napig is fennáll.

Utána *Feleki Sándor* három hangulatos költeményt olvasott fel *Szentmiklósi József* a közönség nagy tetszése közben. Mind a három költeményben: *Nehéz lecke*, *Az égi posta*, *Az ABC-és könyv* — gyermekekkel foglalkozik a költő, s nagy szeretettel és érdeklődéssel tünteti fel a gyermekekkel nevelésük iránt. A bájos költeményeket lelkesen megtapsolták.

Harmadik felolvasó *Görö Ödön* volt, aki a magyar zsidótemplomról olvasott fel érdekes tanulmányt. A tanulmány kezd, amelyből 800 esztendő modern feloldása szólal ki. Ennek a régi modernségnek a segítségét kéri, midőn a mellett kardoskodik, hogy a zsidó templomépítés szegődjék az új magyar stíl-törvények szolgálatába. A zsidó templomnak mincseinek építési hagyományai, a historiai stílokra idegenül tekint. A mór stílt csak erőltetett okoskodás fogadtatta el vele. Fogadja el az új magyar stíl törekvéseit.

A felolvasásokat nagy tetszéssel fogadta a közönség.

○ **Szabad Lyceum.** A szabad lyceumbeli tudományos előadásokat állandóan nagy közönség látogatta. A legközelebbi előadás holnap, esütörtökön lesz a Tudományegyetem átlattani intézetének tantermében, (Muzzeum-körút 4. sz.) ahol dr. *Ranschnburg Pál* fog előadásokat tartani a kísérleti és orvosi pszichologia köréből. Pénteken a IV. kerületi reáliskolában (Reáltanoda-utca) *Gézeze Sarolta* folytatja előadását az *olvasóvirok*ról. Az előadások délután hat órakor kezdődnek.

○ **Jogállam.** A napokban jelent meg a *Jogállam* című jog- és államtudományi szemle első füzeté. E havifolyóiratot dr. *Beck Hugó* kuriai bíró, *Rohonyi Gyula* orsz. képviselő, *Vargha Ferenc* főügyész helyettes, dr. *Vavrik Béla* kuriai tanácselnök és dr. *Vécsey Tamás* egyetemi tanár közreműködésével dr. *Baumgarten Nándor* és dr. *Gyomai Zsigmond* ügyvéd szerkesztik; főszerkesztője *Edeí Illés Károly*. A *Jogállam* a jogtudományi monografikus irodalom művelését tűzte ki céljául s e mellett a szerkesztők figyelmébe az állami és társadalmi élet aktuális kérdéseire, a bírói és közigazgatási hatóságok gyakorlataira, a köz-kormányzat és törvényhozás működésére is kiterjed. A *Jogállam* első füzeté a programnak mindenképp megfelel. Monografikus cikkei legjelesebb jogi írónk tollából származnak s aktuális, mindenki érdeklő kérdésekkel foglalkoznak. Állandó rovataiban a *Jogállam* rendszeres tájékoztatást nyújt a törvényhozás, bírói gyakorlat és irodalom eseményeiről. Jogászaikról és államférfiaikról is közöl tanulmányokat és első cikkei *Horváth Boldizsár* és *Pulszky Agost* emlékének van szentelve. A *Előző és közigazgatás* című rovatban megtaláljuk az elvi jelentőségű minisztertanács határozatokat, a Kuria bírósági határozatokat és a közigazgatási bíróság működését; az igazságügyminiszteri elvi jelentőségű határozatokat és egyéb közigazgatási rendeleteket. A külföldi jogélet köréből ezuttal a *büntetőjogi kodifikációk* vannak ismertetve. A *Jogállam* nyolcadrét alakban minden hónap elején jelenik meg, július és augusztus kivételével. A legközelebbi 3-ik füzet 1902. évi február hó 1-én fog megjelenni. A szerkesztőség az év végén az előfizetőknek a tartalomjegyzéken kívül rendszeres tárgymutatót is ad, mely különösen az állandó rovatokban közölt határozatokat és rendeleteket könnyen hozzáférhetővé teszi. A *Jogállam* ára egész évre 16 korona. Az előfizetési díj a *Jogállam* kiadóhivatalába (Budapest, IV., Havas utca 7. sz. a.) küldendő.

VIDÉK.

— (Az új főispán.) *Szabadkáról* táviratozzák, hogy *Latinovics Pál* megyei főispán installációja december 12-ikén lesz nagy ünnepséggel.

— (Ungvármegyei törvényhatóság bizottságának tagjai ma délután értekezletet tartottak, amelyen pártkülönbség nélkül elhatározták, hogy az alispáni állásra *Bernáth Dezső* volt nemzetpárti képviselőt jelölik. Erről értesítették *Bernáthot*, akinek elhatározását a legközelebbi értekezleten teszik közhírré.

— (Szeged város) hatóságánál örvendetes megjelentést keltett a pénzügyminiszter mai leirata arról, hogy az 1898. évre esedékes 22.000 korona regalomegváltási részletet utólag ki fogja utólványozni.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Kereskedelmi Csarnok) helyiségeiben a f. hó 5-én esütörtökön tartandó társas vacsora alkalmából dr. *Heltai Ferenc* országgyűlési képviselő fog a *tisztességdíj* versenyéről szabad előadást tartani, mely iránt a tagok körében nagy érdeklődés mutatkozik.

(A magántisztviselők országos szövetsége) legutóbbi tanácsülésén az állásától megvált *Radó Sándor* helyére dr. *Iritz Miksa*t választotta meg ügyvezető titkárává. Ugyanezen ülésen foglalkozott a magánnyugdíj-pénztárak állami ellenőrzésére irányuló és a kereskedelmi miniszteriumhoz beadandó felterjesztéssel, valamint az állasközvetítés ügyével. A szövetség-tanács ezen a héten még két ülést fog tartani és pedig a Magántisztviselők Orthona előkészítésére kiküldött albizottság e hó 6-án, pénteken délután 6 órakor a magántisztviselők fogyasztási szövetsége tárgyában pedig maga a szövetség-tanács teljes ülésben e hó 7-én, szombaton este 6 órakor fog ülésezni. Az országos szövetség most folyó munkássága főként eszmés, valamint a kartársi szellem ébrentartása céljából ugyancsak szombaton este 9-8 órakor a szövetség-tanács kerepesi-úti Metropol-szálló földszinti tervében társasvacsorát rendez, amelyre a szövetség összes tagjait, valamint minden érdeklődő magántisztviselőt szívesen látunk.

(Az egyetemi gyógyszerésztanhallgatók önképzőköre) e hónap 5-én, esütörtökön este 5 órakor a természetrajzi intézet kémiai ásványtani tantermében előadásestét tart, amelyen *Karay Endre* fog értekezni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A Kormos-ügy.** *Kormos Adolf* nyugalmazott kuriai bíró ügyében tudvalevőleg *Szelle József* aradi ügyvédnek a felesége is jelentékeny szerepet vitt, de az aradi törvényszék ellenében az eljárást megszüntette. A budapesti törvényszék *Kormos ügyének* elbírálására magát illetékesnek mondotta ki s ma az ügyben a budapesti törvényszék váditanácsa határozatot is hozott. A váditanácsban *Császár bíró* elnökölt, dr. *Makucz bíró* volt az előadó, a vádhatóságot pedig *Székely Ferenc* főügyész képviselte. A vád tudvalevőleg *Kormos* ellen a 468-ik §-ba ütköző megvesztegetés vétsége volt. A törvényszék az eljárást *Kormos* ellenében megszüntette, de mert fegyelmi vétség látszik fennforogni, a bíróság elrendelte az iratoknak a koronaügyészhöz leendő áttételét. Az ügy most a táblához fog kerülni, mert a főügyész a váditanács határozata ellenében felebbezést jelentett be.

§§ **Zubovich kapitány pórs.** *Tavaly* nyáron *Zubovich Fedor* kapitány másodmagával Vácra tért hazafelé lovagolt verőcei kastélyába. Midőn hazaért, első dolga volt a kastély örét, *Sisa Pistát* keresni, aki sehol sem volt található. Ez a *Sisa Péter* hírből rablóbtér volt annak idején a váci határban. Midőn a börtönből kiszabadult *Zubovich* magához fogadta és azóta hűségesen szolgált a verőcei kastélyban. Aznap azonban *Zubovich* sehol sem találta *Sisát*, lementek a lakására, de az ajtaja zárva volt. Belovagoltak a verőcei község házra és midőn *Sisát* tényleg ott találták osendőrszuronyok között, megnyugodva indulnak ismét hazafelé. Amint gyanútlanul haladtak az országúton, egyszerre egy bokor mögül kinyitott valaki s egy hatalmas doronggal hátulról fejbeütötte *Zubovichot*.

— Nesze, te zsvány, itt van a kutyalóvó!

Ezt a kifejezést az magyarítja meg, hogy rövidesen ez eset előtt valaki agyonlőtte *Zubovich* kapitány 800 koronát érő vérebét. A kapitány *Törzsök István* uradalmi erdőőr, régi haragosát gyanúsította a kutya agyonlövésével.

A hitere *Zubovich* leugrott lováról és torkon ragadta támadóját, kibén *Törzsök István*t ismert fel. A földre teperte, a botot kiesavarta kezéből és úgy elverte vele, hogy az orvosok 68 sérülést konstalták rajta; közben ő maga is esütörtést szenvedett a kezefején. *Törzsök* feljelentést tett a kapitány ellen a pestvidéki törvényszéknél súlyos testi sértés miatt, a törvényszék azonban jogos önvédelmet látott fennforogni és *Zubovichot* felmentette a vád alól. De a kapitány viszonvádjára *Törzsököt*, mint támadót súlyos testi sértésért elítélte háromhavi fogságra. A kir. ítélőtábla III. büntetőtanácsa ma foglalkozott ezzel az ügygel *Bakos János* elnökle alatt. A tárgyaláson *Zubovich* kapitány is megjelent *Pichler Győző* országgyűlési képviselő véddel, valamint *Törzsök* is dr. *Szentpétery Zoltán* védő kíséretében. A tervben a tárgyalás megnyitása

KÜLÖNFÉLEK

Mi lenne?

Gondol egyet Jóska, — kérdi az apjától:
„Ed's apám, mi lenne ebből a világból,
Ha a nap égszörre
Lésne a fődre?”

Roppant nehez kérdés; szippant egyet rája.
Aztán ily bölcs szókra nyílik vala szája:
„Hát, fiam, égszörre
Kutya meleg lenne!”

Fapp Miaka.

— **Csodaszerek.** Régmúlt idők emlékei eleve-
nednek meg, ha az orosz kormány által Korea gyó-
gyászatáról kiadott terjedelmes munkát átlapozzuk.
Sok érdekes följegyzést találunk benne a koreai
gyógyszerekéről is. Az orvosi hivatás egyes
családokban átöröklés után apáról fiúra száll, akik
az orvos és gyógyszerész között bizonyos meg nem
határozott helyet töltenek be. A gyógyszereket leg-
többnyire az orvos utasításai szerint maga a beteg
vagy annak környezete készíti el. Minden betegséget
belsőleg gyógyítanak, mivel a külsőleg alkalmazható
gyógyszerekben nincs bizodalom. A használt gyó-
gyászkezelés főleg két részre osztják: hasznosakra
vagy éltetőkre és kártékony vagy mérges szerekre.
A leghasznosabbnak tartott gyógyhatású szerek
egyike a ginseng-gyökér s éppen azért jelentékeny
kereskedelmi cikket is képez. A gyökér különböző
részeit más és más betegségek ellen alkalmazzák,
így: majd szembajok, majd általános szenvedés
ellen, sok esetben pedig gyomorlégzés és hűlések
ellen. Azok az európaiak, akik megkísérelték, nagy-
fokú gyulladással bajokt szerettek maguknak. Az
ottani fogalmak szerint a halál bekövetkezését is el
lehet odázni néhány napra, ha fiatal szarvasnak meg-
keményedés előtt fejével együtt levágtott agancsából
készült port kap a beteg. A levágtott szarvas fejét
fordítva akasztják föl, hogy a vér — a szarvasvér
szintén egyik főgyógyszerüket képezi — az agan-
csokba szívódjon. Az agancsokat azután gondosan
megszárazítják és csak közvetlen a használat előtt
porítják. Különös gyógyhatást tulajdonítanak még a
medvék epéinek, sőt a fiugyermekek májának is.
Hogy ez utóbbi szer meggyeréséhez szükséges gyer-
mekgyilkosságot megakadályozzák, törvényben lett
kimondva, hogy a gyermekgyilkos ítéletlenül halálal
lakol tetteiről. A többi számtalan kipróbált gyógyszer
közül megemlítjük még a szembajok ellen használt
galandiférgetket, a földgilisztá porát mint több baj
gyógyászát, ugymint láz, sárgaság, kigyómarás, to-
rokgyulladás stb. ellen. A pirított vagy megőzött
szemébtogarak elősegítik a gyermekek fogzását gyó-
gyító erővel bírnak meghűléseknél, sőt állítólag a

tébolynál is. Az exotikus gyógyszerkeskes felülről to-
vábbá a pókokat, sáskákat, oszirigát, skorpiót, se-
lyemhernyót, esigát, százlábu rovarokat, varangyos-
békákat stb. Ugy hogy Korea — amennyiben az
orosz hivatalos jelentés tényleg konstátált adatok
alapján írták meg — joggal elmondhatja magáról,
hogy gyógyszerkezei tekintetében egyedül áll az öt vi-
lágrész között.

— **Deák Ferenc dobrakerült pipája.** Atzél
Péter muzsziakmagyarádi kastélyában a napokban folyt
le az ingó hagyatéki elárverése, amelyen nem csu-
pán a környék előkelősége jelent meg, hogy a ha-
gyatéki történelmi becses tárgyaiból megvásároljanak
egyet-mást, hanem a fővárosból is többen lerándul-
tak az árverésre. A tegnapielőtt eladott tárgyak közt
egy történelmi érdekesség is van: Deák Ferenc taj-
tékipipája. Ez a tajtékipa érdekes uton jutott az ár-
verésre. Deák Ferenc hagyatékából vette meg annak
idején báró Bohus István, ki később Atzél Péternek
ajándékozta, s a következő felírást vésette rá:

DEÁK FERENC
HAGYATÉKÁBÓLEMLEKŰL
ATZÉL PÉTERNEK.

A szépen kiszivott történelmi érdekességszámba
menő tajtékipát Csák Ciriék minorita rendfőnök
vette meg. Az árverés még keddig fog eltartani.

— **Tizenöt óráig víz alatt.** Emberek voltak 15
óra hosszág víz alatt, de azért nem az ő érdemük ez
a nagy rekord. E hó 20-án New-Sussolk partján a
víz alatt járó *Fulton* hajó merült alá három ölnyre a
tenger felszínétől számítva és a *Fulton* belsejében
tizenöt órán keresztül egészen jól érezték magukat az
elzárt hajóhelyiségekben időző emberek. Egyelőre
csak embereket emlegetünk, mert hiszen az érdekes
a dologban az, hogy az atmoszférától elzárt helyisé-
gekben, mesterséges éle- és ózónpótlás mellett oly
légtört lehetett létrehozni, mely az emberi szer-
vezet igényeinek megfelel. Utólagosan megemlítjük
azt is, hogy a *Fulton* víz alatt kísérletező emberei
közül az egyik Lowe admirális, a másik Mac Arthur
tengerész-hadnagy, a harmadik Coble kapitány volt,
sőt ezeken kívül még négy alkalmazott is zihált, le-
heilt és rontotta a levegőt anélkül, hogy megrontotta
és az emberi test légtáplálkozására alkalmatlanná tette
volna azt. A kísérletet részben megkönyvitte, rész-
ben megnehezítette az, hogy a kísérletezők koránt-
sem voltak valami nagy takarékosagra utalva a lé-
legzetvétele és az egyéb életműködések körül. Gon-
doskodva volt kényelem és jóléte, csakis az élet-
rendet kellett egy kissé megváltoztatni és a kí-
sérletezési időhöz alkalmazni. A tenger belsejében
ugyanis nem kondul meg a déli harangzó. Mi-

velhogy ez a memento ott eszik és mivelhogy
stilszerűnek is látszott más étkezési rendet tűzni
ki a víz alatt, mint amilyen a föld felett szokásos,
ezért éjjeli tizenkét órakor ebédelt a *Fulton*
szalónjában az ott összeverődött úri társaság. Etek,
ittak, kártyáztak, élvezték — villanyvilágítás mellett —
a helyzet szokatlanságát és próbálványokat csináltak
torpedókkal. A cellővések, állítólag, kitünően sikerültek
és a víz alatt járó hajót kipróbáló urak, tizenöt óra
után teljes egészségben emelkedtek ki a tenger hab-
jaiból. A *Fulton* legközelebb New Yorktól Washing-
tonig teszi meg az utat — víz alatt!

— **A pekingi fosztogatások.** A pekingi fosztoga-
tásokról még mindig van szó. A párisi lapok
Voyron tábornoknak a pekingi fosztogatásokról szóló
jelentésével foglalkoznak s amerikai és angol forrá-
sokból tudósításokat közölnek, amelyek szerint nem-
csak a misszionáriusok fosztogattak. A Matin Jasper
Whiting amerikai újságíró levelét közli, aki a követ-
kezőképp írja le azokat a jeleneteket, amelyeknek
szemtanuja volt:

A fosztogatás az egyedüli beszéd tárgy; a há-
zakban, az utcán és az üzletekben csak erről be-
szélnék. Délután mindenki a követésekre megy,
hogy jelen legyen az elrablott tárgyak elárvere-
zésén, este pedig kisebb társaságokban kirándul-
nak a környékre, hogy maguk is fosztogassanak.
Fosztogatás folyik reggelteől estig, sőt a
legtöbbször estétől reggelig is. Nem szabad
azonban azt hinni, hogy a zsákmányolás kí-
zárólag a férfiak joga, a nők épp ugy sőt
talán még nagyobb buzgalommal fosztogatnak.
Mindenesetre ők adták az első példát. Beszélik,
hogy öt percel azután hogy az európai katonák
Pekingbe bevonultak, három hölgy valóságos
versenyt futva rohant három különböző követ-
ésre, mert mind a három egyszerre akart jelen
lenni valamely üzletnél a követésegek utcájában,
amelyről nyugalmasabb időkből tudták, hogy ott
drága selymek és megfizethetetlen értékű kelmék
és szövetek vannak fölhalmozva. Egy negyed-
órával később diadalmas mosolyal vonultak
hazafelé, magukkal vivén egész tömegét a leg-
drágább holmikkal.

Ugyanezt a jelenetet írja le Scott angol úrnagy
is egy lapoz intézett levelében.

— **Az ital a házasságban.** Nagyon érdekes az
az ítélet, melyet egy válópörben mondott a minap egy
angol bíró, Ralph Wheeler Saunders Jennie asszony
ugyanis el akart válni az urától azon a címen, hogy
mister Saunders föltöbb iszákos. Más tanukra azon-
ban nem tudott hivatkozni az asszonyka, mint a
szomszédasszonyokra, akik azt vallották, hogy Saun-
ders ur csakugyan minden hajnalban részegen vető-
dik haza. A bíró elutasította az asszonyt válópörrel,
mert nem tudta bizonyítani a férje részeges voltát;
Ralph Wheeler bíró véleménye szerint ugyanis egy
asszony, aki maga nem részegeskedik, sohasem tud-
hatja egész bizonyossággal megmondani egy férfitől,

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

(102)

Borzongva, szepegre tekintettek magok
körüli és szorgalmasan vetették a keresztet hom-
lokukra és mellükre.

Egyszerre világosság tűnt föl a távolból a
fák között s a lovasok elé két undok, piszkos,
ugató kutya futott. A Horpyna kiáltására el-
hallgattak s nyelvéket lógatva, lihegve ólálkodtak
a lovasok körül.

— Ezeknek a kutyáknak nincs eszük, sut-
tozták a kozákok.

Az öreg Osviny a tapasztalat meggyőződés-
sével így mormogott:

— Nem is kutyák ezek a dögök!

A fák mögül közben előbukkant egy istálló-
épület, azután távolbál egy süttér ház. Kívülről
elég rendeznek és tágasnak tetszett, az ablakok-
ban világosság látszott.

— Itt lakom, Bohun, mondta Horpyna. Arra
van a malom, amely csak az én buzámát őrli, de
egyben arra is jó, hogy a kerekén át a vízből
jósoljak. Majd jósolok neked is. A lengyel lányt a
vendégszobába szállásolom. Ha azt akarod, hogy
földszítsuk a szobát, hát addig majd máshová
szorítom be az ágylát.

Bohun parancsot adott a legényeinek.

— Megállj! Le a lórlál!

Horpyna pedig kiáltani kezdett:

— Cseremis! huhu! huhu!

A kunyhó ajtajában most egy férfialak je-
lent meg. Lobogó lángos serpenyőt tartott a ke-
zében és némán tekintett a lovasokra.

Ez a Cseremis öreg, ősz, rut ember volt.

A látásán is borzongott, aki nézte ezt a törpe,
négyzögletes arcú, ferdeszemű alakot.

— Ördög vagy, avagy ember? — tudakolta
Bohun.

Horpyna az arcába nevetett.

— Sose kérdezd, ugy sem felel! kivágták
a nyelvét.

Aztán rákiáltott a törpére:

— Jőjj közelebb!

Mivel Bohun még nem válaszolt, újra hozzája
fordult.

— Talán a malomba viszzük a kedvesedet?
Ha itt szállásolom el, fölriad, mikor a kozákok
szökeket vernek a falba.

A kozákok közben leszálltak a lovaikról s
leemelték a nyugvóágyat is. Bohun ügyelt rájuk,
hogy gyöngéden végezzék ezt a munkát s maga
is segített, amikor az alvó leányt a malomba vit-
ték. Elöl ment a törpe, a lángos serpenyővel vi-
lágítva. A hercegkisasszony, akit mély álomba
ringatott a Horpyna itala, nem ébredt föl, csak a
szemét hunyorította néha össze, amelyet bántott
a lobogó láng fénye. Arcára piros fénnyt vetett a
láng, talán szép álmok is szövődtek a fejében,
mert édesen mosolygott, miközben ugy vitték,
mint valami halottat. Bohun merőn nézte s foly-
tonosan ugy érezte, hogy megszakad a szive.

— Edes szerelmemem! Én szép kedvesem!

— dagdoga és vad, zordon arcán szelid mosolygás
futott végig: a szerelem megtisztította egy perere
a sok salaktól.

A mellette ballagó Horpyna megnyugtatta:
— Mire az álmából fölébred a kisasszonyka,
már meg is gyógyult.

— Hala legyen az Urnak!

A kozákok közben lerakták a lovaikról a
podgyászt és butordarabokat, szőnyegeteket, s más
mindenféle Barban zsákmányolt drágaságot cipel-
tek be a házba. A vendégszoba kandelabójába
jókora fahasábotok vetettek, függönyöket hordtak
elő, folszegették a csupasz falakra. Bohun nem-
csak arról gondoskodott, hogy biztos zár alá
tegye elfogott madarát, de arról is, hogy ékes

legyen a kalitkája. Azt hitte, hogy így a rab-
madár gyorsabban beleszokik a fogságba. Maga
is ájtott a malomból, s ott volt a szeme minde-
nütt a munkán. Már az őt világosodott, a sziklák
csucsei ködbe veszték és a kalapácsok tempa
zuhogása még egyre hallatszott. Az egyszerű
puszta parasztszoba uri teremé változott, s mikor
végre szőnyeg és függöny takart minden talpa-
latnyi teret falon és padozaton, behozták az alvó
hercegnőt is, és puha, dagadó párnákra fektették.
Azután elesondesült minden, csak az istállóból
hallatszott még kis ideig hangos kacagás, a ló-
nyerítéshez vihögásban hasonló. A fiatal varázslónő
kergetőzött odabenn a kozákokkal és osztogatta
nékik vegyesen a nyakleves, meg a csókot.

II.

Magosan járt már a nap az égen, mikor reg-
gel fölébredt a hercegkisasszony. Első pillantása
a szoba menendezetét érte, onnan aztán lassan sik-
lott alá s szertejárt a szobában. A visszatérő ön-
tudat még esztázott fejében az álmai utolsó fosz-
lányával. Csodálkozás és szorongás váltogatta
egymást az arcán.

— Hol vagyok? Hogyan is jöttem ide? Ki-
nek a hatalmába estem? Almodom még, vagy
fölébredtem? Kié ez a sok drága, fényűző holmi
körülöttem? Mi történik velem?

Igy kergetőzött egyvában a sok kérdés és
mintegy feleletül egyszerre szeme előtt látta a Bar
ostrománál történt iszonyatoságok képeit. Most
már mindenre emlékezett. A sok ezer nemesnek,
polgárnak, papnak, szerzetesnek és gyermeknek
a lemészárolására, a cséselék vértől piszkos ar-
cára, amelyek köré nyakukra az áldozatok
még füstölög beleit fonták az elvadult kozá-
kok. Emlékezett a részeg tömeg ordítására,
a föld színéig Jerombolt városra szakadt utolsó
ítéletre, s emlékezett már a Bohun megjelené-
sére, s az elhuroztatására is. Arra is emlé-
kezett, hogy a kétségbeesés egy szörnyű perében
koblébe dőtte a kését. Hideg verejték gyöngyö-
zött a homlokán. A kés valószínűleg nem ha-

hogy részeg-e vagy más ok miatt tántorog, avagy csak be van csipve és jökevű? A részegség dolgában csak férfiak lehetnek szakértők és nők véleményére a bíró nem alapíthatja ítéletét. Mrs. Saundersnek tehát rá kell adnia magát az iszákosságra, ha csalhatatlan véleményét akar formálni lejárta állapotáról és döntő okot akar magának szerezni a válásra.

† Százestendő dohányzók. Annyi mindenfelől írtak már össze a dohányzás egészségtelen szenvedélyéről, hogy a dohányos emberek már könyv nélkül tudják azt a rettenetességet, hogy ők a nikotinnal lassan megmérgezik magukat. Bizonyosan vizsgálásukra fog azonban szolgálni, ha tények gólyák meg őket arról, hogy a legszenvedelmesebb dohányosok is elérhetnek száz évig, sőt tovább is. Amerikában nemrégiben halt meg bizonyos Abraham Elomar, aki szép kort 119 esztendőét ért meg, szakadatlan pipázás közben buvárkodván a költők műveiben. Ez a példa különben nem áll egyedül. Egy angol asszony meglehetősen megközelítette ezt a rekordot. E dáma abban az időben élt, amikor az emancipáció divata még nem harapódzott el a hölgyek között, mindazonáltal egész életét úgy szolgáltva át a pipán. 1856-ban halt meg Darlingtonban Jane Garbult 110 esztendőskorában; a dohány nem ártott meg neki. Még a halális órája előtt sem szakadt ki szájából a pipa és mikor megkérdezték, mióta üzi a dohányzást, kijelentette, hogy már mint tízéves leányka kezdett élni a nikotin örömeinek. Egy másik százestendő dohányosról beszéli Charles Leinocourt egyik munkájában, hogy Favrot Abraham 104 esztendőét élt és soha egy percre sem tette le kezéből a pipát.

KÖZGAZDASÁG.

Általános vámtarifa és kiegyezés.

Budapest, december 3.

Egyed Lukács országgyűlési képviselő a Jogiállam című újonnan megindult folyóirat első számába érdekes tanulmányt írt az általános vámtarifa és a kiegyezés címmel. A tanulmányban, amelyre lesz alkalmunk még visszatérni, következőkben ismertetjük az eszmélőanalízist:

Magyarország elmaradottságának egyik fő oka az, hogy közgazdasági kérdésekben nincs erős közvéleménye. Nem is igyekezett közvéleményt teremteni soha senki. A kormányhatalom intenciói közgazdasági kérdésekben föltétlenül érvényesülnek. A közszellem nem tiltakozik és az ellenzék sem teljesíti kötelességét s mulasztásaival részese a kormányának a felelősségben azokért a károkat, amelyek a nemzetet indolenciája miatt érték és alkalmasint érni fogják a jövőben is. A szerző kimutatni igyekszik Ausztriához való viszonyunknak logikailagságát, amelyet az 1890. évi XXX. törvények teremt-

tek mélyre, mert már szűnőben volt a fájdalom, s érezte, hogy él, hogy egészséges és erő meggyapuzik újra majd benne. Arra is emlékezett végül, hogy sok, sok ideig vitték őt nyugugyon, a lovak hátán. Hol van mostan? Valami várbán, biztonságban, túl a veszedelmen? Szeme újra végigjárta a szobát. Az ablakok, a paraszti szokás szerint, kicsinyek és négyzetesek valának, át rajtuk nem lehetett látni, mert üreg helyett vékony, áttetsző hártya lap volt a táblájok. Mindez paraszatkunyhóra vallott, de az ellenkezőt tanusította a pompás berendezés. A mezezetet hatalmas, bíborpiros lepel takarta, aranyal himezett csillagok és holdak integettek alá róla, az alacsony, keskeny falakat is eltakarta a sok drága kelme, a padlót egy sokszínű szőnyeg, amely virágos mezőhöz volt hasonló. Mindenfelé aranyrojt, selyem, bársony, dagadó, puha párna. A napvilág belopózott ugyan az ablakok hártáján át, de elveszett a szoba sok bíboros és ibolyás színében, a selyem erős kékjében. Egész szivarvány pompázott a szobában. Csodálva nézett szét Helena, s hinni sem akart a szemének.

— Varázslat ez? Vagy a Jeremiás herceg emberei kimentették őt az ellenség kezéből, s elvitték az uruk fönyes kastélyába?

Osszekulcsolta áhítatosan a kezét.

— Szent Szüzanya! Add, hogy az első arc, amelyet megpillantok, jó barátom, vagy védelmezőnek az arca legyen!

És ima, hárfahangok hatoltak át a nehéz aranyfüggönyökön, megtelt a szoba velők s ének-szó kísérete a hárfát.

A hercegnek fölemelkedett fekvéséből és meredt szemekkel hallgatta az éneket. Eltorzult az arca, egyszerre irtózatossá kiáltott s szinte holtan rogyott vissza a párnára.

Megismerte a Bohun hangját. De a kiáltás hangja kihatótt a szobából, elhallgatott künn az ének, félrecsapódott a nehéz függöny s az ajtóban megjelent a Bohun alakja.

(Folytatása következik.)

tett meg. Vámtarifára alkuszunk Ausztriával, mert ez a törvényekről parancsolja, de az eredmény valószínűleg megint nem lesz más, mint egyoldalú alkötés kétoldalú érvényességgel, ha ugyan egyáltalán lesz eredmény. Ha az osztrák kormányval sikerül is valamelyes általános vámtarifaveretve nézve meggyezésre jutni akkor is az osztrák kormány hasonlíthatatlanul előnyösebb helyzetben lesz mint a magyar, mert a magyar kormányt, amely parlamentáris kormány, adott szava köti, és ha be nem tudja váltani, akkor megbukik; ellenben az osztrák kormányt szava nem köti s nem is kötheti. A magyar parlament többsége hajlandó lehet esetleg egy hátrányos meggyezést is el fogadni, ha úgy látja, hogy a kormányváltás még hátrányosabb volna; a vámlarifa elfogadása tehát akkor is biztosítva van, ha közgazdaságunknak hátrányos, vagy legalább nem előnyös; elejtsé pedig kormánybukás nélkül lehetetlen. Ellenben az osztrák kormánytsem kockáztat s a Reichsrath is teljesen kockázat nélkül tárgyalja az előterjesztést. Míg Magyarország az utolsó szava van, addig Ausztriának van egyhánya. Ez tehát oly akadozás, mely politikailag nem egyenlő alapon folyik, melynek esélyei Magyarországra nézve hátrányosak és veszedelemesek.

A gazdasági közösség Ausztriával és ennek keretében főképp a közös vámtarifa ma már nem az, ami volt 1867-ben. Az 1867-iki vámszerződés lényegében megtelelt Magyarország akkori kereskedelmi és vámpolitikai érdekeinek. 1867-ben Magyarország tisztán mezőgazdasági állam volt és közterheinek aránya megfelelt nyugabn és egészen gazdasági fejlettségi fokának. Kereskedelmi politikai érdeke a szabad forgalmat igényelte. Magyarországnak minél szélesebb és minél előnyösebb piac kellett nyerteserményeinek értékesítésére, minél szélesebb és minél olcsóbb piac szükségleteinek léli- és egész gyártmányokban való beszerzésére. Mind a kettőt biztosította neki a szövetségi Ausztriával s biztosítottak részben a fennálló és a kiegyezéssel átvett nemzetközi szerződések, részben pedig az 1868 óta már Magyarország törvényes elhatározása mellett kötött újabb szerződések. A magyar fogyasztónak nem kellett az állami terheken túl óriási vámtérhet viselni idegen termelés érdekében.

A későbbi szövetségek évtizedről-évtizedre hátrányosabbak voltak már. Az 1878-iki tarifa, amely megelőzni és előkészíteni volt hivatva a lejárt nemzetközi szerződéseket, habár még nem volt oly magas védvámirányú, mint az 1882-iki, amely már számos tételeiben prohibítív jellegű, de az is viszonyítva az 1860-iki német szerződés tételéhez, a magyar fogyasztást erősen megterhelte. Összehasonlítva a tarifákkal mutatja ki a szerző a vámtérhet emelkedését 1869-től 1882-ig, annak illusztrálására, hogy a vámszövetés alapja, irányja és terhe fennállása óta roppantul megváltozott. A vámadó ma már olyan teher, amely megközelíti az egyenes adót és meghaladja a fogyasztási adót. Es a vámadó, amelyet Magyarország fogyasztása fizet, az osztrák ipar fenntartását és gazdagodását szolgálja. Az irány, amelyben az új általános vámtarifa nézve a tárgyalások megindultak, ismét a vámok emelése. Ausztriában a gazdaságilag legelőnyösebb tényezők követelik az iparvámok felemelését. Magyarországon a gazdaságilag legelőnyösebb tényezők követelik a mezőgazdasági vámok felemelését. Ausztria, így majd, beleegyezik a mezőgazdasági vámok felemelésébe és viszont Magyarország beleegyezik az ipari vámok felemelésébe. Mi magyarok a kenyér és élelmiszer megdrágításáért megengedjük az osztrákoknak, hogy a ruhát, minden egyéb gyártmányt és az összes használati cikkeket szintén megdrágítsák. A togyasztó pedig, legyen az osztrák vagy magyar, megfizeti busásan mind a kettőnek az árát. Az ilyen alku megkötését Magyarországra nézve végtelennek tartja a szerző. Ez az alku szövetezése az állam legerősebb és legnagyobb ellentállási képességgel felruházott elemeinek a gyengébbek kihasználására.

Végzetesnek tartja pedig kiváltképp a jelen helyzetben. A német vámpolitika igen valószínűtlenül teszi a tarifás szerződéseket megkötését. Kereskedelmi szerződések végre létre fognak jönni, de vagy megkötött tarifátelek nélkül, vagy a megkötött tételek oly csekély számával, amely az eddigi tarifás szerződések jellegétől megfosztja őket. Annak az általános tarifának, amire most folyik az alku Magyarország és Ausztria közt, tehát más jelentősége van, mint az 1878-iki és az 1882-iki tarifának a multban. Azok a nemzetközi szerződésekre tekintettel, ha úgy lejezhetjük ki, alkutételek voltak. A magas tétel az általános tarifában arra való volt, hogy abból viszontengedmények ellenében mi is leengedjünk. A védvámrendszer 1878-ban és 1882-ben nemcsak abban arított nagy sikereket, hogy felemelte az egyes tételeket, hanem hogy számos alosztályt, részlet-tételeit hozzá is a tarifába s így közvetve az ugynevezett „specifikáció” által hatványozta a vámvédelmet és a togyasztó vámtérhét is. Ha létrejön meggyezés és a mostani tarifámban, akkor ez a részletesebb, amely a védvámrendszer éles fegyvere, még tovább is kiterjedésre és alka mészára jut.

A midőn tehát az a veszély fenyeget, hogy kereskedelmi szerződések egyáltalában nem jönnek létre, vagy ha létrejönnek, hogy azokban aránylag kevés tétel lesz megkötve és a megkötés után mérsékelve, akkor más helyzet áll be, mint amilyent a multban az általános tarifák teremtettek. Azok a tarifák és vámtételek s azok mértékükben ránehezdednek togyasztásunkra, s teljes lélek nem a ku-tételek, hanem valóságos vámadó-tételek.

Az általános vámtarifa megalkotása az 1890. XXX. t.-c. értelmében megelőzi úgy az újabb kiegyezést valamint a nemzetközi kereskedelmi szerződésekét. Toгыükkel, hogy a védvámok irány érvényesítésével, a felemelt mezőgazdasági és iparvám fenn írt kompromisszuma mellett létrejött egy álta-

lános vámtarifa, amelynek nincs lejáratí ideje — nem volt sem az 1878-ikének, sem az 1882-ikének — s amely tehát törvényesen fennáll, amíg ismét kölcsönös meggyezéssel nem módosul, vagy amíg a közös vámtarifa létezése meg nem szűnik.

Amít az osztrákok a kiegyezésben nyerhetnek s amit mi abban veszthetünk, az mind csekély értékű ahhoz az óriási áldozathoz viszonyítva, ami a vámtarifa tételeiben nyer kifejezést. A közös általános vámtarifa egy oly lánca, amely csakis a vámtarifa költségekkel szakítható szét. Ez aztán olyan alapja a két állam közti gazdasági viszonyoknak, amely nem csupán a trónbeszéd törekvésének, hogy e viszony „állandóbb” legyen, megletel, hanem közel áll Körber urnak és az osztrákoknak kívánságához, hogy az a viszony, „állandó” legyen. Egy lejárat nélküli általános vámtarifa teljesen felér és hatásában azonos az ugynevezett ischli klauszával.

Midőn tehát megszavazta a magyar törvényhozáz egy lejárat nélküli védvámot új általános vámtarifa, nem csupán magyerművi vámadó-emeléssel suttant az elsőgyvendés lejtőjén kizűködt országot, hanem veszélyeztetné a kiegyezés létrehozását Ausztriával még jobban, amint már eddig is van, sőt veszélyeztetné a nemzetközi szerződések megkötését, amennyiben azokban leköötött tarifamérséklések forogának szóba. Ha Ausztria megkapta az óhajátainak megfelelő általános tarifát, akkor föle fennállhat akár léteknappig a kiegyezési provizórium az neki előnyös, s nem káros, vagy veszélyes. Ha megkapta azt a tarifát akkor bele fogja hajtani a monarchiát a retorziós politikába, amely Magyarországot tönkretenné, míg Ausztriát gazdagítaná. Az osztrák Reichsrath nem fog Magyarországnak elfogadható kiegyezésre járulni, mihelyt neki biztosítva van ipara számára Magyarország togyasztásának kiaknázhátása az új autonóm-tarifa magas védvámteleknek oltalma alatt.

Az általános vámtarifától csak az álló vámtarifa mellett szabadúlhatna Magyarország. Ennek megvalósításához azonban hiányzik nálunk az erély és az előkéltéség.

Ilyen viszonyok közt az osztrák kormány helyzete nem lesz nehéz. Mihelyt van lejárat nélküli általános vámtarifa, biztosítva van mindenképp a gazdasági közösség fenntartása. Az ugynevezett kiegyezéseket Magyarország, sőt szükség esetén a nemzetközi kereskedelmi szerződések is meg lehet kötni az osztrák alkotmány hirhedi 14. §-a alapján, amint megköthető volt a kiegyezési provizórium 1898-ban és 1899-ben, mert meg volt az 1882-iki általános vámtarifa. Magyarországnak az 1882-iki tarifa elég jó előlemben, hogy új tarifa, mely még védvámossabb, ennek az országának nem kell, mert az csak rosszabbítja már eddig is elég súlyos helyzetünket. Ez az új általános vámtarifa csak Ausztriának kelhet.

Az általános vámtarifa lejárat nélküli, tetszés szerint való időre megengedi Ausztriának a 14. §. használatát és alkalmazását a Magyarországhoz való gazdasági viszonyban és a nemzetközi kereskedelmi viszonylatokban. Az elmondottakból tehát arra a meggyőződésre jut a szerző, hogy az Ausztriához való gazdasági viszonyunk sorsa elődől az általános vámtarifa lejárat nélküli és védvámoss irányu megalkotásával.

Akár híve valaki a gazdasági különválásnak, akár kívánja valaki a gazdasági szövetségi viszony fenntartását Ausztriával, egyaránt hibásan jár el, az országot gazdasági veszélybe dönti, ha az új autonóm vámtarifát megalkotja magasabb, osztályozottabb, Magyarország az 1882-iki tarifánál jobban megadóztató vámtételekkel s ha e vámtarifának lejárata nézve Magyarországnak felmondási jogot nem biztosít s ha annak életbeléptetését — amennyiben óhajta a vámszövetés Ausztriával — nem teszi egyenesen függővé a Magyarország és Ausztria törvényhozási által elfogadott kiegyezéstől.

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása november 30-án a következő volt: Bankjegyforgalom 1,516,574.000 korona (+ 19,537.000 korona), ércékszellet 1,427,211.000 korona (+ 10,088.000 korona), váltótárca 309,836.000 korona (+ 10,189.000 korona), lombardüzlet 58,780.000 korona (+ 521.000 korona) és adómentes bankjegy-tartalék 263,622.000 korona (— 5,525.000 korona).

Az ipartörvény és a budapesti ipartestületek. Budapesten rokon iparosoportok szerint alakult 21 ipartestület képviselői most sorra tartanak értekezletet a fővárosi iparoskörben, az 1894. évi ipartörvény módosítása tárgyában abból az alkalomból, hogy Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter egyik szakreferensét megbizta az ipartörvény-novella előadói tervezetnek elkészítésével. A szakértői tanácskozások Ráth Károly elnöklése mellett tartatnak és azokon Abonyi Emil miniszteri tanácsos is részt szokott venni, aki nagy figyelemmel hallgatja meg az ipartestületek bizalmiférfái által hangoztatott kívánalmakat.

A tanácskozások szubsztrátumát képező kérdőpontok föleg a kézműves-képzés szigorítására és az ipartestületek önkormányzati hatáskörének kibővítésére vonatkozik. az iparos-kongresszusok által ismételten kimondott irányelvek alapján vannak felállítva. Kiindulási pontul szolgál, hogy képzéséhez közt mesterséget csak oly nagykoru, vagy nagykorúsítás esetén legalább 21 éves egyén üzhessen önállóan, aki az illetékes ipartestületnél a gyakorlati tanonvizsgát letette ésszakbavágó műhelyben legalább három évig mint segéd dolgozott s ezt munkakönyvvél igazolja.

A szombathelyi Mayer-gépgyár sorsa. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter e hó 6-ikán -ogadja azt a küldöttséget, amelyet a szombathelyi Mayer-gépgyár ügyeit intéző végrehajtó-bizottságból küldtek ki abból a céből, hogy világosan tárja fel a miniszter előtt a gyártelep helyzetét és annak javára a kormány segítségét kikérje. A küldöttséget Reising Ede főispán vezeti. Tagjai lesznek: Ehen Gyula országgyűlési képviselő, dr. Engel Sámuel a végrehajtó-bizottság elnöke, D'Elvert Lajos bankfőnök, dr. Kronecker József királyi tanácsos, herényi Gotthardt Sándor, dr. Ernszt József, Wälder Alajos, Feleki Ignác, Lengyel Mór, Kaffehr Béla, dr. Uray Nándor, Knebel Kornél, Tóth Lajos, Edvi Illés Aladár és Lene Sándor. A kereskedelmi miniszter által a Mayer-féle gyár megvizsgálására kiküldött szakértők már Szombathelyre érkeztek s rögtön megkezdték a gyártelep vizsgálatát. Munkálatuk előreláthatólag több napot vesz igénybe.

Uj telefont-állomás. A kereskedelemügyi miniszter a vasvármegyei törvényhatósági távbeszélő-hálózatba kapcsolt Körmend központú a helyközi távbeszélő-torgalomra megállapított díszabás és feltételek mellett a múlt hó 25-étől kezdve bevonatta a helyi helyközi távbeszélő-torgalomba.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Berger Arpád kereskedő, Tatu, Goldmann Henrik kereskedő, Rákoss-Szent-Miklós. Fischer Henrik kereskedő Balassa-Gyarmat, Kubinstein Béla kereskedő Máramaros-Sziget, Frohászka Gusztáv kereskedő Nyitra, Feldmann és Löwy cég Budapest (Király-utca).

Déligyümölcs-aukción. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 9000 láda narancsot és citromot adott el a következő árak mellett: Narancs: 190-as 7.50 koronától 9.- koronáig, 200-as 5.- koronától 7.- koronáig, 300-as 5.50 koronától 8.- koronáig, 360-as 6.- koronától 7.- koronáig. Vépiros narancs: — koronától 7.- koronáig. Citrom: 300-as 5.- koronától 6.- koronáig, 360-as 5.50 koronától 7.- koronáig. Mandarin: 80-as 3.50 koronától 4.- koronáig, 100-as 3.50 koronától 4.- koronáig. A legközelebbi aukción kedden, december 10-én lesz, mely alkalommal 5000 láda narancs és citrom kerül eladásra.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben pénzben 42.- korona, áruban 42.50 korona. Bécsben a kontingentált készáru 36.80 korona pénzben, 37.20 korona áruban.

Vásárosanok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti jelentése). Esős és enyhe időjárás mellett a mai üzlet, habár betivásár napja volt csak közepes forgalommal bírt. — A hozatalok tulhaladták a fogyasztást de remélhető, hogy ha az idő hidegre fordul, a kereslet nagyobb lesz. — Olt sertésekben, tojásban és vajban változatlanul jó az üzlet. — A mai nagybani árak a következők voltak: Husfélék: vidéki marhabahs hátulja 60—80 korona, eleje 60—60 korona 100 kilónként. Ölt borjú bőrbőn 80—96 fillér, ölt sertés száonával pörkövelő 80—84 fillér, nyuzott birka 20—35 fillér különét. — *Élő baromfi*ban nem volt számottevő üzlet. — *Vágott hú*s és *kacsa* I-a áru 90—96, gyengébb minőség 88—90 fillér kilónként. *Tojás*ban élénk az üzlet; a friss tolt áru 96 korona. A készletek be-küldése ajánlatos. *Vaj*ban változatlanul jó üzlet folyik I° teavaj 2.10—2.40 korona, I°zavaj 1.50—1.80 korona. *Vadtelek* nagyon jó keresletnek örvendnek; nagy nyulak 2.40—2.50 korona, süldők 1.20—1.50 korona darabonként. *Tojoly* párja 2.—2.40 korona fécán 4.80—6.— korona. Darvas egészben mérve 60—70 fillér, óz 1.10—1.20 korona, dámvad 80—90 fillér, vad-disznó 80—100 fillér kilónként.

Borvásár. 1901. évi december hó 3-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: *Belüldi élő borjú* 360 drb, leölt borjú — db, bécsi borjú — db, — db., nö- vendékmarha 4 darab, bárány élő — darab, élő bárány — darab. *Arjogyzések.* — *Belüldi élő borjú* I. rendű 78—88 I.-ig, kivételes 90 .. II. rendű 66—76 I.-ig, I. kilónként, leölt borjú I. r. — I.-ig II. r. — I.-tól — I.-ig, kivét — I. kilónként levonás nélkül. *Rugott borjúk* — I.-ig. *Növendék* marha — I.-tól — I.-ig I. r. — I.-ig, középminőségű — I.-ig, alárendelt — I.-ig, I. kilónként. *Bárány élő* — k. leölt bárány — k. kivételes ár — k.-ig páronként. — A gyöngye kereset olytán az üzlet vonatott volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A erencvárosi petróleum-árakodónál lévő székes-útvárosi sertés-konzumvásár arjogyzése 1901 évi december 3-án Készlet 566 darab. Erkezett 1178 darab. Összesen 2344 darab. Eladtatott 2116 darab. Maradt 228 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 82—88 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 83—88 koronáig, 320—380 kilg. súlyban 84—88 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 82—87 koronáig. Malac 70—74 korona. Az irányzat élénk.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, december 3.

Tartott irányzat mellett 19.000 métermáza buza került forgalomba.

Más gabonatermékben nem történt változás. Eladtatott:

Buza. *Tiszavideki:* 800 mm. 79 k. 9 K. — k., 700 mm. 80 5 k. 8 K. 8 1/2 f., 600 mm. 79 k. 8 K. 95 f., 600 mm. 79 5 k. 8 K. 90 f., 1000 mm. 79 k. 8 K. 85 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 85 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 75 f., 100 mm. 78 5 k. 8 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 65 f.,

100 mm. 77 5 k. 8 K. 70 f., 150 mm. 77 5 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 76 7 k. 8 K. 67 1/2 f., 100 mm. 76 5 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 76 5 k. 8 K. 40 f., 200 mm. 75 k. 8 K. 45 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 45 f.

Hőmérséklet: 2000 mm. 77 k. 8 K. 67 1/2 f. *Bihari:* 100 mm. 79 5 k. 8 K. 63 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 75 f., 900 mm. 74 5 k. 8 K. 35 f.

Fehérmegei: 200 mm. 76 5 k. 8 K. 62 1/2 f., 950 mm. 76 3 k. 8 K. 55 f.

Tolnai: 2400 mm. 77 5 k. 8 K. 60 f. **Pestmegyei:** 700 mm. 80 5 k. 8 K. 87 1/2 f., 300 mm. 80 k. 8 K. 85 f., 1000 mm. 79 k. 8 K. 85 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 75 f., 500 mm. 78 5 k. 8 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 77 5 k. 8 K. 65 f., 2000 mm. 76 3 k. 8 K. 50 f., 300 mm. 76 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 75 5 k. 8 K. 45 f.

Bácskai: 350 mm. 76 k. 8 K. 62 1/2 f.

Mind három hónapra. **Rozs:** 500 mm. 7 K. 25 f., 150 mm. 7 K. 25 f., 800 mm. 7 K. — f., 100 mm. 7 K. — f., 100 mm. 7 K. — f.

Tengeri: (6 áru) 800 mm. 5 K. 55 f. **Cinquantin:** (uj áru) 100 mm. 5 K. 80 f. **Löherez:** 50 mm. 45 K. — f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde sokasági szerinti készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	30 kilogramm ára		Kiló	30 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki uj	76	8,35	8,50	50	8,75	8,10
"	77	8,45	8,60	51	—	—
"	78	8,50	8,70	52	—	—
"	79	8,60	8,75	—	—	—
Fehérmegei.	77	8,30	8,40	50	3,70	3,80
"	77	8,35	8,50	51	—	—
"	78	8,40	8,60	52	—	—
"	79	8,50	8,75	—	—	—
Pestvidéki	76	8,25	8,40	50	8,55	8,75
"	77	8,30	8,45	51	0.	0.
"	78	8,35	8,50	52	—	—
"	79	8,40	8,60	—	—	—
Bánági	76	8,20	8,35	50	0.	0.
"	77	8,25	8,40	51	0.	0.
"	78	8,30	8,45	52	—	—
"	79	8,35	8,50	—	—	—
Bácskai	76	8,15	8,30	50	0.	0.
"	77	8,20	8,35	51	0.	0.
"	78	8,25	8,40	52	—	—
"	79	8,30	8,45	—	—	—

Egyéb gabonatermék	Kiló	30 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs uj	70-72	7,10	7,11
" másozrendű	—	5,90	7,00
Arpa	—	6,00	6,20
" takarmány	—	5,80	6,00
" égetni való	—	6,20	6,40
Zab	—	6,40	6,60
Tengeri	—	7,20	7,40
Repece	—	5,40	5,50
Köles	—	4,50	5,00

A határidőzlet folyamán a következő kötések történtek:
 Áprilisi buza 1902 . . . 8,72—8,70—8,71—8,70—8,69
 Áprilisi rozs 1902 . . . 7,37—7,36—7,35
 Áprilisi zab 1902. . . 7,62
 Májusi tengeri 1902. . . 5,57—5,56—5,57
 Augusztusi repece 1902. . . —

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:
 Áprilisi buza 1902. 8,69 pénz 8,70 áru
 Áprilisi rozs 1902. 7,35 " 7,36 "
 Áprilisi zab 1902. 7,61 " 7,63 "
 Májusi tengeri 1902. 5,56 " 5,57 "
 Augusztusi repece 1902. 11,80 " 11,90 "

Délután fél 5 órakor zárult:
 Buza áprilisi 1902. 8,68—8,69
 Áprilisi rozs 1902. 7,33—7,34
 Áprilisi zab 1902. 7,61—7,62
 Májusi tengeri 1902. 5,55—5,56
 Augusztusi repece 1902. 11,80—11,90

A budapesti értéktőzsde.

A tegnapi osztrák államvasuti tanácsban tartott beszéd, valamint az ott hozott határozatok a mai előtőzsdén valóságos hausse-t okoztak Államvasuti részvényekben. A tegnapi zárathoz képest 10 koronával emelkedtek. A többi értékben csekélyebb volt a forgalom, mint a megelőző napokban és az árak 1—2 koronás keretben mozogtak, többnyire szilárd irányzattal.

11 óra 15 percek zárulnak: Magyar hitelrészvény 659,50. Osztrák hitelrészvény 649,25. Államvasutak 651,25. Rimamurányi vasút 469.—. Jelzalogbank 456.—. Leszámitolóbank 419.—. Közúti vasut társaság 591.—. Városi villamos vasut 295.—. Koronajáradék 94,20 korona.

A déli tőzsdén eleinte Államvasuti részvények javultak további 3 koronával, míg Hitelrészvények inkább gyengén mutatkoztak, a déli tőzsde zárta felé azonban berlini nagy vásárlásokra mindkét Hitelrészvény rohamosan emelkedett 5, illetőleg 6 koronával. A helyi piacon Saigótarjáni részvények 650 koronáig emelkedtek, a többi értékek el voltak hanyagolva.

1 óra 30 percek zárulnak: Magyar hitelrészvény 664.—. Osztrák hitelrészvény 653.—. Államvasutak 654.—. Rimamurányi vasút 469.—. Közúti vasut 591.—. Városi villamos vasut 294.—. Jelzalogbank 456.—. Leszámitolóbank 420.—. Koronajáradék 94,20 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 651.—. Magyar hitelrészvény 663.—. Leszámitolóbank 421.—. Rimamurányi vasműrészvény 468.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 660,50. Közúti vasut 592.—. Városi villamos vasut 299.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonérzi hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árlajomokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 41.—48.— korona, vörös aprószemű 39.—43.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középsemű 45.—47.— korona, nagyszemű 48.—52.— korona. Disznózsír: budapesti 54.—54,50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 44.—44,50 korona, 3 darabos 46.—46,50 korona, lüsstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.—14,50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 15.—15,50 korona, 85 darabos 16.—16,75 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14,50 korona, 100 darabos 15.—15,50 korona, 85 darabos 16.—16,25 korona. Szilvaiz: sláviai — korona, szerbiai 17,35—17,50 korona azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, december 3. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) New York némi javulást jelentett, ami spekulatív tevékenységre volt visszavezethető s ez ellensúlyozta az amerikai piacokon észlelhető 3,5 millió bushelyi ellenőrizhető buzamenység. A new yorki maghasabb árjegyzések az itteni piacon nem kellettek élénkebb tevékenységet. Zárlatkor buza és rozs 2—3, illetőleg 1 fillérel emelkedett, zab és tengeri megmaradt tegnap esti árlajomán. Kötöttek: buza tavaszra 8,90—8,91—8,90, zab tavaszra 7,93—7,92, tengeri május—júniusra 5,88—5,87 rozs tavaszra 7,61—7,65. Zárlatkor: buza tavaszra 8,88, tengeri május júniusra 5,86 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén csúszend volt a forgalom de az irányzat szilárd, különösen hitelrészvényekben.

A déli tőzsdén tartott a szilárd irányzat berlini szilárd hírekre.

Zárlatkor szilárd maradt az irányzat.

Bécs, december 3. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 118,50. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 140,50. Magyar vasut kölcsön ezútszen 100,50. Magyar keleti vasut állami kötvény 119.—. Magyar eszmélet és pénzügytőzsde 410,50. Rimamurányi vasműrészvény 466.—. Magyar koronajárdék 94,25. 4% os Magyar földterem. kötvény 99,25. Magyar hitelbank részvény 664.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 175,25. Kassa-óderbergi vasut részvény 357.—. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar 1740.—. Beos, december 3. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os papírjárdék 93.—. 4% os osztr. aranyjárdék 118,55. 1890-os sorsjegy 140,60. Osztrák hitelrészvény 409.—. Angol-osztrák bank 262.—. Bécsi bankjegyet 444.—. Osztrák-magyar bank 16,05. Déli vasut 60.—. Dunagőzhajózási részvény 776.—. Dohányrészvény 288,50 Császár és királyi arany 11,34. Német bankváltók 117,15. 4 1/2% os ezüst járadék 98,30. Osztrák koronajárdék 95,85. 1864-iki sorsjegy 225.—. Osztrák hitelintézeti részvény 650.—. Unionbank 534.—. Osztrák Lánierbank 404,50. Osztrák-magyar Államvasut 650.—. Elbavölgyi vasut 476.—. Alpesi bányarészvény 392.—. 20 frank. arany 19,06. Londoni váltóár 239,45 Bécsi Tramway Litt B. 254.—. Bécsi. Tramway Litt A. 259.—. Lipót kohó 387.— Az irányzat nyomott.

Bécs, december 3. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 650.—. Magyar hitelrészvény 664.—. Angol-Osztrák bank 262.—. Bécs bankjegyet 444.—. Union bank 635.—. Lánierbank 405.—. Osztrák-magyar Államvasut részvény 650.—. Déli vasut 60.—. Elbavölgyi vasut 477.—. Északnyugati vasut részvény 465.—. Dohányrészvény 468.—. Rimamurányi vasut 289,50. Alpesi bányarészvény 393.—. Májusi járadék 99.—. Magyar korona járadék 94,25. Lőrök sorsjegyek 102,50. Német Birodalmi márcia 117,22—27. Napoleon d'or 19,07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 3. (Tőzsdés tudósítók.) A realitások ma folytatódott, úgy hogy a vas-és kőszénrészvények hanyatlottak. Bankok gyengültek. Járadékok mérsékelt forgalom mellett jól tartottak magukat. Török kölcsönkötvények szilárdak arra a hírre, hogy a török dohányjövendéki társasággal megkötötték a szerződést, amely Törökországnak új kölcsönt biztosít. Vasutak közül osztrák Államvasutak emelkedtek. Hitelrészvények szilárdak állítólag budapesti számlára való fedezetekre. Az amerikai üzlet nem tett mélyebb benyomást, mert még nem tudtak fenntartani egész jelentőségét. A második tőzsdében bányarétekek szilárdabban. Kínai értékek gyöngyösek. Zárlat realizációk miatt gyöngye. Magánleszámitolási kamat 2 1/2%.

Berlin, december 3. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 101,40. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 95,10. Osztrák-magyar Államvasut 140,40. Kassa-óderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85,25. Magyar vasut beruházási kölcsön 103.—. Alpesi bányarészvény —. Discotto-Commandit 179,00. Általános villamosági Edison 183,20. Gelsenkirchen 170,50. Larra-kohó 186,90. 4 1/2% os ezüstjárdék 99,25. 4% os magyar aranyjárdék 99,00. Osztrák hitelrészvény 265,75. Déli vasut 15,80. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216,35.

4%-os új orosz kölcsön 96.—. Török dohányrészevény —. Olasz járadék 100.25. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 165.90. Harpeni 163.50. Az irányzat gyenge.

Berlin, december 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Késő forgalom. 4%-os magyar aranyjáradék 98.90. Magyar koronajáradék 95.10. Osztrák hitelrészevény 205.—. Osztrák-magyar államvasút 189.90. Dél vasút —. Északnyugati vasút 216.50. Elhívóvígy vasút —. Orosz bankjegye középső —. Buschtchraoi —. Orosz bankjegye 216.35. (Üllimo.) Lombard —.

Páris, december 3. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —. 4%-os osztrák aranyjáradék 706.— Osztrák Länderbank 101.30. 3%-os francia járadék 101.50. Alpesi bányarészevény 101.50. Dél vasút —. 4%-os magyar aranyjáradék 102.50. Párisi bankrészevény 10.12. Olasz járadék 101.05. Francia förtészti járadék 99.97. Osztrák földhitelezési részvény 1230.—. Török dohányrészevény 313.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 3. (Zárlat.) 4 2/10%-os papírjáradék 98.40. 4%-os osztrák aranyjáradék 101.30. Magyar koronajáradék 95.30. Osztrák-magyar bank 115.50. Dél vasút 15.90. Elhívóvígy vasút —. Londoni váltó 204.15. Bécsi bankjegyeket 114.75. Villamos részvény 118.—. 3%-os magyar aranykölcsön 84.40. 4 2/10%-os elhívójáradék 99.20. Magyar aranyjáradék 99.90. Osztrák hitelrészevény 205.—. Osztrák-magyar államvasút 140.40. Északnyugati vasút —. Bécsi váltó 852.66. Párisi váltó 812.16. Unió bank —. Alpesi bányarészevény 200.50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok január. Késő forgalom Osztrák hitelrészevény 205.—. Német bank 201.25. Disconto 179.70. Berlin kereskedelmi bank 140.60. Gelsenkircheneri 170.—. Harpeni 163.—. Laura-kohó 186.50. Olasz járadék —. Szilárd.

Hamburg, december 3. (Zárlat.) 4 2/10%-os elhívójáradék 98.90. 1880. sorsjegye 141.—. Dél vasút 15.75. 4%-os osztrák aranyjáradék 101.30. Osztrák hitelrészevény 205.—. Osztrák-magyar államvasút 140.—. Olasz járadék 100.15. Magyar aranyjáradék 100.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 3. A sertésüzlet irányzata kissé kellemesebb. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (párónként 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Öreg közép (párónként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fiatal nehez (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) 93—94— fillérg. Fiatal közép (párónként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 91—92— fillérg. Fiatal könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) 88—88 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehez (párónként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (párónként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehez (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (párónként 280—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeli (Stach). Nehez (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehez (párónként 200 kilogramm felüli súlyban) 88—90 fillérg. Közép (párónként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 88—88 fillérg. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérg.

Sertésüzlet szám 1901. december 1. napján volt készlet 24.811 darab. — 1901. december 2. napján felhajtolt

toit 497 darab. 1901. december 2. napján elszállított 1968 darab, 1901. december 3. napjára maradt készletben 33.640 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 3. —

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter Berger Károly Lajos gazdasági szakántról a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézethez gazdasági intézővé, Takács Zsigmondot, a keszthelyi gazdasági tanintézetnél alkalmazott ösztöndíjas gazdasági segédt, szolgálati beosztásának érintetlenül hagyásával, intézősegéddé, Lányi Kornél végzett bölcsészettan-hallgatót a debreczeni gazdasági tanintézet vegyteni tanszéké mellé két év tartamára tanársegéddé, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Hennig Izabella önképviselet ötvónót a rajkai állami kisdóvódóhoz ötvónóvé, az igazságügyminiszter Csengery Zoltán orosházi kir. járásbírósi díjnek a löseci kir. törvényszékhez irnokká, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Göll Arnold tanárjelöltet a szegedi tankerület kir. főigazgatóságához, a XI. hivatási osztály 3. fokozatába, irnokká kinevezte.

Megerősítések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter lovag Gruppenberg Fehrentheil Henrik erzsébetvárosi állami főgimnáziumi rendes tanárt ezen minőségében véglegesen, Orosz József bártai állami főgimnáziumi ideiglenes rendes tanárt rendes tanári minőségében véglegesen, Mihelcs Károly m. kir. állami főgimnáziumi ideiglenes rendes tanárt rendes tanári minőségében véglegesen, dr. Bán Aladár VIII. kerületi állami főgimnáziumi ideiglenes rendes tanárt rendes tanári minőségében véglegesen, Szónyi Imác Lászlót, az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumhoz kinevezett könyvtári segédt jelen állásában végleg, Zrupka Mártont, Tóth Lajost, Bucsu Lajost, Kiss Józsefet, az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum szolgáit és Tóth Vinótt, ugyanazon intézet kapusát, és állásukban végleg; az igazságügyminiszter a bíleli járásbírósnál ideiglenes minőségében alkalmazott Beck Adám aljegyzőt ebben az állásában végleg megerősítette.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Urbányi Gyula kassai kir. törvényszéki aljegyzőt a szobrancei kir. járásbíróshoz, Mészáros Pál szobrancei kir. járásbírósi aljegyzőt pedig a kassai kir. törvényszékhez helyezte át.

Pályázatok. A nyitrai járásbírósnál albirói állás 2 hét alatt. — A késmarki járásbírósnál aljegyzői állás 2 hét alatt. — Szeben vármegyénel levéltárnoki állás december 10-ig. — A pénzügyminiszteri számvevőszékénél számtartási állás 14 nap alatt. — A budapesti kereskedelmi és váltótörvény-székénel jogügyi állás 2 hét alatt.

Napirend.

Naplár: Szerda, december 4. Római katolikus: Borbála sz. — Protestáns: Borbála. — Görög-orosz: (november 21.) B. A. felj. — Zsidó: Kislev. 23. — Nap ké: 7 óra 16 percek. — Nyugszik: 3 óra 52 percek — Hold ké: déli 12 óra 31 percek. — Nyugszik: éjtel 12 óra 33 percek. A horvát miniszter fogad. u. 4 órakor. A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. Nemzeti Múzeum. Képtár, nyitva délelőtt 9 órá-tól délután 1 óráig. — Tóthi tárai 1. korona belépődíj-jal meglekintethők. Országos Képtár az Akadémiában nyitva van délelőtt 9—1-ig. Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9 órá-tól este 8 óráig. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépődíj egy korona. Közlekedési múzeum zárva.

Kereskedelmi múzeum a városligeti iparcarnokban d. e. 9 órá-tól 2-ig.

Az Akadémia Goethe-szobója nyitva délelőtt 10—12-ig. Téli tárlat a Múcsarnokban délelőtt 9 órá-tól dé-lután 4-ig. Belépődíj 1 korona.

A Nemzeti Szalon kiállítása d. e. 9 órá-tól este 8 óráig. Elite-nap. Belépődíj 1 korona.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órá-tól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órá-tól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órá-tól 12 óráig és délután 3—8-ig.

Alathert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-delmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek Állandó kiállítása és kereskedelemtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-leltetveség áruitásokat is eszközöl) a városligeti ipar-carnokban nyitva: délelőtt 9 órá-tól 12 óráig és délután 3 órá-tól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet-vezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, december 3.

Az alacsony légnymós a Keleti tenger fölött zárt alakot öltött; a maximum pedig nyugaton van.

Mig Nyugat-Európában az idő enyhé, addig északon hideg volt. Csekély mennyiségű eső esett Németországban, hol az eszakiújrat szelek igen erősek voltak.

Hazánkban az idő enyhe volt, elvélve kevés csapadék-kal és gyenge éjjeli fagygal.

Küldés: Éleik eszakiújrat szelekkel enyhé idő várható, sok helyütt csapadékkal és keleten gyenge éjjeli fagygal.

Vizállás.

Table with water levels (Vizállás) for various locations including Schárding, Pannau, Béca, Pozsony, Komárom, Budapest, Pécs, Mohács, Gemboa, Újvidék, Pancsova, Orrota, Magyarfalva, Zolota, Trnava, Szeged, Rába, Győr, Pécs, Dráva, Buda, Száva, Szamos, Kacsina, Latorca, Laborca, and Úrc. Columns include location names and water levels in meters.

Large advertisement for 'ÚJ RENDSZER' (New System) clothing. Features a central banner with 'ÚJ RENDSZER.' and 'Videki megrendelések utánvéttel mellettszüközölhetnek.' Below are two columns: 'FÉRFI-OSZTÁLY.' and 'NŐI-OSZTÁLY.' listing various clothing items and prices. At the bottom, a large banner for 'PÓSA WILMOS' is shown, with 'ezelőtt LATZKOVITS A. és Társa Budapest, VI., Andrássy-ut 3. sz.' and 'Meg nem felelő árúkat kúcserekettenek.'

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1901. december hó 4-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. december hó 4-én.

A vörös talár.

Dráma 4 felv. Irtá Brieux. Fordította Fábrián István.

Személyek:
Vagret Mihályfi A főügyész Gyenes
Vagretné Rákosi Elnök Ujházi
Bertha Vizvári M Benoit Rózsahegy
Bunerat Gabányi Mondoubleau Nádai F.
Buneratné Dömön Etehepare Beregi
La Bouzule Szaosvay Yvette Márkus
Ardeuil Nádai B. Etehepare anyja Lendvayné
Mouzon Gál Bridet Zilahi
Kezdeté 7^{1/2} órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. december hó 4-én.

Florodóra.

Énekes játék 4 képpben. Irták Owen Hall, Paul Rubens. Ernest Boyd-Jones. Magyarosította Bálint Dezső. Zenejét szerlette Leslie Stuart.

Személyek:
Cyrus Gilfaim Szilágyi Tweedlepunch Sziklai
Agela Turcsányi Leandro Palásthy
Negal Ráthonyi Dolores Ledofszky
Lady Holyrod Fedák Vallida Dóri M.
Frank Abbot Dálnoki
Kezdeté 7^{1/2} órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 4-én.

A páholy.

Böhözt 3 felvonásban. Irták Lauffs és Krantz. Magyarosította Kabos Ede.

Személyek:
Lipóczi Józsiás Hegedűs Csiz Popi Szerémy
Klára Nikó L. Dinszky Gyöze
Lili, leányuk Aranyosi Földes Dénes Binari
Kéri Annuska Fábrián Paludán Vendrei
Hidas Bálint Tapolcai Paludánné Rostagni
Éva, felesége Gázi M. Rendőr Dayka
Kezdeté 7^{1/2} órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 4-én.

Zilahiné S. Vilma vendégfelléptével.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irtá dr. Ede Izor. Zenejét szerlette Fejér Jenő.

Személyek:
H. Katalin Zilahiné Mária Rózsa
Gr. Gurackij Kenedich Olga Nyári
Buranov Iván Szabó Telémaque Németh
Trojkor Fedor Tollagi Duplessis Kury
Alekszej Nagy Anica Bojár
Sunderland Ujvári Gregor Kiss M.
Baeskov Havasi Tiszt Szerdahelyi
Kezdeté 7 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 4-én.

Magyar Lant.

Irtá Kőrösi Henrik. Zenejét szerzte Stojanovits Jenő.
Kezdeté 7^{1/2} órákor.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. szám.

Ma szerdán, december 4-én

megnyitó diszelőadás

alkalmi ünnepi játékkal

Rendkívül fényes és gazdag műsorral

és

CAROLA CECILIA

vendégfelléptével.

Az óriási műsor folytán az előadás

10-12-ig kezdődik.

Jegyek erre és a következő három előadásra

a Mulató pénztáráról kaphatók d. e. 10-ig,

d. u. 3-6-ig és este az előadás előtt.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17. szám.

Vasárnap, december 1-én.

Milla Barry

operett-díva.

Morton és Elliott

a papíros-királyok.

Les Haytons

komikus excentrikuok.

Modi József

német-kömlök.

Az angyalvadások

(Die Engelsgänger.)

Nagy kiállításos balet 14 képpben Rege H. 161. zenéjét szerelte Bayer József. Teljesen új jelmezek és díszletek. Körülbelül 100 tagu baletkar. Primaballeránák:

Signora Alma Mary,
Signora Adelina Verzeilori
a milánói Scala-színházból.

Tarka Szinpad

új műsorral; a többi közt:

Ne váljunk el, Irtá Courteline.

A kutyalyuk, kettős

stb. stb.

Az előadás 5 órákor kezdődik.

Jegy elővétel díj nélkül előre váltható délelőtt 10-11-ig a pénztárnál.

Előadás után a kávéházban reggel 5 óráig hangversenyek Vörös Miska híres zenekara.

cs. k. árverező-intézet

BÉCS, I. Dorotheergasse 17.

Elvállal: zongorát, cimbalmot, jó butort, díszítő tárgyakat, kocsikat, feगतokat, műtárgyakat, hagyatékokból és költözéseket, valamint mindenemmi tárgyakat, új áruk kivételével, elárverezésre.
Bejelentésnek naponta d. e. 9-12-ig.

SZÖNYEGEK

a legolcsóbb futóktól kezdve a legfinomabb és legnagyobb pamlag-szőnyegig, butorszővetek (angol és francia fantazia-szővetek is), színes függönyök, csipke és applikáció függönyök, utazó-, kocsik- és lótarok, valódi erdélyi pokrócok stb. stb.

elsőrendű gyártmányok, rendkívül jutányos árak.

Nagy választék különféle

karácsonyi ajándékoknak alkalmas elegáns francia és angol különlegességeiben.

Valódi perzsa- és keleti-szőnyegek.

Stylszerű, kézzelfont szmyrna.

JOANNOVITS DÖME

Budapest, IV., Váci utca 25.

Alapítvány TELEFON

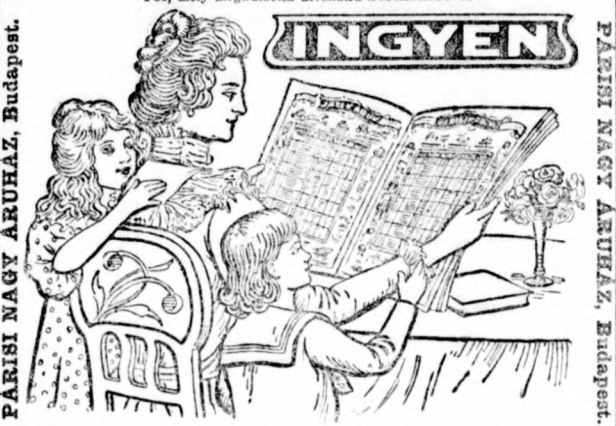
1520-ban. 990.

Vasár- és ünnepnapokon látványos kiállítás nagyzerű világitás mellett.

Egy most jelent meg a
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ Budapest, VII., Kerepesi-ut 38.
1902. évi teljes naptárral ellátott

képes nagy árjegyzéke

a közkevelő egy- és kétkoronás áruosztályról, ugyancsak az összes árucikkekről, mely megküldetk kívánatra bérmentve és

INGYEN

Folies Moderne Kerepesi-ut 63. szám.

Szenzációs műsor!

Uj! A régi Ghetto. Uj!

Eredeti bohózat. Irtá: Müller Malvin.

Moritz Schühli, magánzó Müller ur
Teréz, felesége Müller m. assz.
Buzsan Adél, színművész Halmai k. a.
Springer Jódor Halmai ur
Zuckerhut Itzig Fleischmann ur
Fink Mizi, varróné Werner k. a.
Fink, házmester Baura ur
Lili, szobalány Péczer k. a.

PINKASZ & COMP.

Bohózat. Irtá: Taufstein Louis.

PLAGIUM.

Bohóság. Irtá: Plagizator, zenéje lopott.

20 SZÁM.

A verseny hatalma.

Magát a világ legmozgató rugója. Verseny nélkül még ma is ott volnánk művelődés dolgában, ahol a művelőletlen népek. A nagyközönség új-jongással fogad minden versenyt. A lövészenyek, tornaversenyek a legnépszerűbb látványosságok. Vásárolni is ott vásárolunk, ahol látuk, hogy a cég igyekszik azokat és kiszolgálásban a versenyt legyőzni. Ilyen vívmánya a versenynek a Hecht-bankház főlkja az Erzsébet-körút 32. szám alatt, ahol az államsorsjáték sorsjegyei, melynek decemb. 12-én van a húzása, 4 korona helyett csak 3 korona 50 fillérbe kerülnek. És ez a verseny mindenkinél lehetővé teszi, hogy ez üzletbe betérjen és annak nagy szerencsése folytán megyerje a 200.000 koronás főnyereményt. Húzás decemb. 12-én. Kapható Hecht-bankház főlkjánál Budapest, Erzsébet-körút 32.

A legszebb öröm egy gazdagon díszített karácsonyfa.

Bámulatos olcsó fényes díszítést, minden évben újra használható új a régi, jama és többzetű díszítet

Bisenits Ferenc Károly cég

Wien, I., Singerstrasse 11.

Kérem a címre ügyelni, nehogy, mint gyakran megesik, hasonló felirattal összevesszessünk. - Minderről küldök ingyen árjegyzéket.

Kész összeállított karácsonyfa-dísz 3.- 5.50, 7.50, 12.50 korona.

Igen áránálkés összedíszítetk tréfa barkok és tombolák számára, 50 rendezett nyereséggel 6 kor.-tól, 100 nyereséggel 10 koronától foljebb. - Veszélytelenül szajantársjáték a hongári világitás.

RUNDEKIN M. BÉCS. IX., Berggasse 2. Magyar árjegyzék ingyen.

Zola-Zola-Zola

legjobb regénye, a Négy Evangélium második rész

Poschinger Fülöp

fégyvergyár Feriaóban (Karinthia),

kitüntetve több díjerezzel és a koronás arany érdemkereszttel.

Ajánlja kitűnően készített, jól belölt, a cs. k. próbantézeteken hivatalosan kipróbált fegyvereit olcsó áron.

— Szolid munkáért és jó lövésért jótállás. —
Árjegyzék ingyen.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	A zsidónő	Rablólek, Barátságból	A páholy	Flórika szerele	Florodóra
Péntek	Nines előadás	A bor	A páholy	Katalin	Florodóra
Szombat	Walkür	A bor	A páholy	Teréz kapitány	Florodóra
d. u. Vasárnap este	Kukuska	Hannele A Nevelő A kaméllás hölgy	Ooskay brigadéros	Czigánybáró	Florodóra
			A páholy	Flórikaszerele	Florodóra

Poschinger Fülöp
fégyvergyár Feriaóban (Karinthia),
kitüntetve több díjerezzel és a koronás arany érdemkereszttel.
Ajánlja kitűnően készített, jól belölt, a cs. k. próbantézeteken hivatalosan kipróbált fegyvereit olcsó áron.
— Szolid munkáért és jó lövésért jótállás. —
Árjegyzék ingyen.

Elegendő

Elegendő egy mintakabátnak be-
küldése megfelelő öltö-
ny megrendelésénél.
Elegendő egy levelezőlap min-
tá megküldéseért és
mértékvetelhez való
utasításért.
Elegendő ajánlás az a tény, hogy
meg nem felelő ruhá-
ért a pénz visszaadatik.
Rothberger Jakab c. s.
és kir. udvari ruhaszá-
llítónál, Budapest
Váci-utca 6.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

Szecska-ágógépek

Kézi és erőhajtásra.

Répa-ágók.

Kiváló munkabírás
rapid darálógépek.

Ventzki-féle
szab. takarmányfüllesztők.

Erőhajtásra Casali-féle szab. kukoricamorzsolók
rendkívüli munkaképességgel.

Teljes takarmánykamara felszerelések,

melyek sokévi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen terveztek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítottak.

K Ü H N E E.

mezőgazdasági gépgyára által.

Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a szám.
Gyár: MOSON, Moson v. m.

Faeladási hirdetmény.

A vinkovei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó Orlják és Deszicevó erdőrészekben kettő évi kihasználásra tervezett 418 k. holdas területen álló tölgy- stb. törzsek fakészlete a tölgytűzifa kivételével a vrbanjei kincstári fűrész és iparvasut használatával kapcsolatban 1,595,567 korona becsár alapul vétele mellett a vinkovei főerdőhivatalnál

1901. évi december hó 21-én délelőtti 10 órakor

zárt írásbeli ajánlatok után el fog adatni.

Tekintettel arra, hogy ezen eladás 2 eredménytelen árverés után foganatosították, jelen esetben kivételesen esetleg a becsárnál kisebb ajánlatok is figyelembe vehetők lesznek, megjegyeztetvén azonban még az is, hogy a vrbanjei fűrész átvétele és üzemben való tartása óhajtható, de kötelező feltételt nem képez, és hogy bár a vételár fizetésére nézve megállapított feltételek érvényben maradnak, a vágások kihasználásának ideje az idő előrehaladottságára való tekintettel vásárló kívánságára egy évvel meghosszabbítható.

Írásbeli zárt ajánlatok, a melyekben a jelen faeladás ügyében folyó évi november hó 18-án tartott árverés alkalmával használt és az előbb jelzett feltételek által nem módosuló egyéb feltételeknek ismerése és az, vajon ajánlattevő a fűrész átvételére és üzemben tartására magat kötelezi-e vagy sem, világosan kijelentendő, a vinkovei kir. főerdőhivatal házi-pénztárához legkésőbb 1901. évi december hó 21. napja d. e. 10 óráig nyújthatók be és azokhoz a megajánlott vételár 50%-ának megfelelő birtokpénz avagy ennek valamely állam-pénztárba történt letételéről szóló nyugta csatolandó.

Utóajánlatok el nem fogadhatók.
Budapest, 1901. évi december hó.

M. kir. földmivvelésügyi minster.

A ki egy Városibundát, Utazóbundát vagy egy Szörme Saccot

beszerezni óhajt, saját érdekében kérem előbb a budapesti legnagyobb bunda-raktárt csakis jobb genrében

Neumann M. cégnél

Budapest, Muzem-körút 1.
megtekinteni.
NB. A rossz minőségű vásárárut nem tartom raktáron.

A fiumei KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG, FIUMÉBŐL

postafiók 77.

civárolva és bérmentve, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küld

5 kg. Cuba-kávét	K. 16.50
5 „ Ceylon- „	„ 16.50
5 „ Mocca- „	„ 16.50
5 „ New-Caha „	„ 15.—
5 „ Manilla- „	„ 13.50

Híressé vált, remek kávékeverék:

2 kg. Socrabaja	Jóhis nem létezik!
1 1/2 „ Modjokerto	
1 1/2 „ Brabatos	
5 kg. — 19 kor. 16 fil.	

A kávéhoz csomagolható:
1/4 kg. Imperial-tea 3 kor. 20 fil.
Ártaip ingyen.

Zenélő ingaórák

a legutolsó újtárszár az órágyártás terén. Ezen miniatűr francia ingaórák 69 cm. hosszúnak, a szokvány természetesen dírtől az itteni rajznak teljesen megfelelően, finomán fűzőre és díszes szarozott létezőkkel, művészi és művészeszerű kőszítt és óráknak a legszebb marokkat és tünzést jászsa. Ára ládával és csomagolással együtt csak 6 frt. — Ugyanazon óra zenézőre nélküli, de díszesebbekkel, mely felett és egész szer, ládával és csomagolással együtt csak 6 frt. — Ezen ingaórák nemcsak művészi-rajzi pontossággal bírnak, a mértékszabotól, hanem valóban gyönyörű kiállításúknál fogva szép és látnos birtokdarab is. Ebbszét óra csengővel és világító óráslappal 1.90 frt. Ebbszét zenélő, csengővel helyett jászsa 6 frt. — Nökel-remontőr óra 9 frt. Valódi ezüst remontőr óra dupla-földül 5.50 frt. Székülős csak utánvétel. Nemteljes visszavétel és a pénz visszavétel, felett nincs semmi kár. Nagy képes árjegyzék órák, láncok és gyűrűköl ingyen és bérmentve.

Spiering József Bécs, I. Postgasse 2/1.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanút, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajt szenvedőknek, 20 éves kórházi és magán-gyakorlati tapasztalatainál fogva legjobban ajánlató

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvosorvost

gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozás savar nélkül mindennemű bármily régi kelletű

Nemi betegségek

ugymint húgyvesztést, hólyag- és vizeletí bajokat, bújakáros sebeket, syphilist, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb hórbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia)

meglehető biztos eredményt gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. o. Rendelés: délelőtti 10—4-ig, délután 6—8-ig. Külön váróterem. Lovakire rögöni válas.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlató számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesztést, hólyagbajokat, bújakáros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs borbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglehető az eredményt férfiu gyengeségnél (impotencia) ugy fiatal, mint öregbég egyénaknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógy-szerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dehán-utca sarok, I. emelet).
Bejárta a lépcsőnél. Külön váróterem.
Rendelés délelőtti 9—3-ig, este 6—8-ig.

Szőlőoltványok

A legkiválóbb és legmagasabb minőségben foltatván, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gidítésben csemétek és magvak.

Uradaimagnak, kőszégeknek három évi tőrészterese is adatik.

Orás tövisek, lenn gyorsan felelő ásványosítók. Ez az egyedül, melyből oly drágák, kesztés nélkül párt és alakt, rendkívül csöly katasal, melyek annyira ember, de semmiféle állat, még az apró avulak sem baltolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítéleti és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemé 600 máterre — Ára 6 frt.

Orás jótállású birtokló voltálk fova, Orás jótállású birtokló voltálk fova, utóbbi időben rendkívül olcsó.

Dícszemetek.

szőlő ültetvények földrajzának ingyen és bérmentve küldök, az elvezetők fűzőre, magócskák, a bújakáros utókövetkezményeit, nőknél fehérvérjást, bármennyire idősnek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanagsg egyik főokozója és borbetegségeket gyógyít uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Durbints sógor

Mert mondom, ha már irtak könyvet arról is, gyeszörül is, miért ne lehetne könyve sógorul is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen „Durbints sógorral” foglalkozik, benne van a sógor tzothalála is még más efféle keszörves történetek.

Egy könyv 1 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Dr. Krausz „Immunitas”-a

biológus véd regályozás ellen. Teljesen ártalmatlan. Kapható 1 korona 50 filléret minden gyógyszertárban és drogeriában.

Főraktár: BOKOR és VAJDA gyógyász közegészsé Szeged.

Guzikenőcs

Törv. védve. Minden épbőrt 1 évi írásbeli jótállást vállalok, ha Guzik kenőccsel, melyet ingyen adok be-
ként a főléti térre rendelés ki van záva. Posta költ-
sége vidékre csupán 30 kr. és portamentesen külföld nem megfelelően a pónt vissz-
szandom. Mértéknek elegendő, ha ha-
rienyában egy papírpapra Alva a Hálóip-
kőszíttől kőszítt.

Képes árjegyzékem ingyen. Kizárólag magyar gyártmány.

Elegáns gavalér vix	frt.	Borbujór, eszima ele- gáns kivitel, hal- hólyagyal, vízmen- tesítő gazdászok- nak	frt.	árcépköbken női 1.40.	frt.
fűző cipő	3.20	Hallatlan olesóság!	frt.	férfi	1.80
Erős vix síma cipő	3.—	Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Gyermek cipő, erős kivitelben 4 évig	1.20
Elegáns oroszlák cu- gos, szőző szár	3.80	Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Kanári foka-vagy díszbőröböl	2.20
Eleg. oroszl. fűz. cipő	4.—	Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Férfi v. női reggeli cipő	1.20
Sálonslákvag. fűz. cipő	4.—	Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Feltűző eleg. gaval. fűző cipő párizsi dívat, box v. kőn- gyurbőröböl, eleg. szabás férfi 4.50, női ugyanaz	4.—
Legújabb találmányom az önmegvédő talpatból, orvos- sági megvizsgálva, a leg- egyszerűségebb vizeletreuma hidrog lábak s megvédés ellen, ki egy pár eszima, vagy 5 forint felhő rend- lést tesz, ingyen kapja. Rendelve párja 1 frt.		Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Női zerge, fűző vagy cugos, erős kivitel Oroszlák, fűző vagy cugos posztószár	3.—
Bagrak és eszima egy daraból halálhalyac- gál bőlve, vízmen- tes dupla talp	7.—	Hallna eszima telje- sen vízmentes orós kivitel, nyelvi bór- borítással	4.50	Báranyból fűző, prémiszegélyű	3.80

AGULÁR IGNÁC

Budapest, Deák-tér 6.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltel
közönséget folytán ezen nagyvezetésű óta fennálló
rendelő-intézet a legmelegebben ajánlató

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 24.

az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

húgyvesztést, hólyag- és vizeletí bajokat, bújakáros sebeket, syphilist, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb hórbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt
csász. kir. orv. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig,
este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre leggyorsabb figyelemmel válaszolták és
gyógyászati és gondoskodva lesz.

Nőknél külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzője: Dr. GARAI ANTAL-
nál megrendelhető NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már a
15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek
ésszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50
kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz
elküldve, 1 frt beküldés mellett bérmentve vagy 50 kr.
utánvétellel.

